

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτικές»

Η Διαχείριση Κρίσεων στην ΕΕ
Οι Περιπτώσεις των Επιχειρήσεων
***Concordia* και EUFOR RCA**

Αναστασόπουλος Διονύσιος

Κόρινθος, Αύγουστος 2016

University of Peloponnese
Faculty of Social and Political Relations
Department of Political Studies and International Relations

Master Program in
«International Relations and Politics»

EU Crisis Management System
Case Study of Operation
***Concordia* and EUFOR RCA**

Anastasopoulos Dionysios

Corinth, August 2016

Ευχαριστίες

Στην προσπάθεια συγγραφής της παρούσας διπλωματικής εργασίας δεν ήμουν μόνος. Για τον λόγο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω ολόψυχα τους ανθρώπους που μου συμπαραστάθηκαν. Πρώτη από όλους τη σύζυγό μου Στέλα η οποία με υπέμεινε και με στήριξε όσο κανείς άλλος. Έπειτα τους γονείς μου για την αδιάκοπη υποστήριξή τους όλα τα χρόνια της ζωής μου. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον διοικητή μου στην Κάλυμνο κ. Δημήτριο Χατζημητάκο διότι χωρίς τη δική του βοήθεια δεν θα ήταν δυνατή η περάτωση του συγκεκριμένου προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών. Τέλος, ευχαριστώ πολύ τους καθηγητές της τριμελούς επιτροπής και ιδιαιτέρως τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Ευστάθιο Φακιολά για την πολύτιμη βοήθεια και υποστήριξη που μου πρόσφερε.

Η Διαχείριση Κρίσεων στην ΕΕ. Οι Περιπτώσεις των Επιχειρήσεων Concordia και EUFOR RCA.

Σημαντικοί Όροι: Ευρωπαϊκή Ένωση, ΚΠΑΑ, διεθνής/περιφερειακή ασφάλεια, διαχείριση κρίσεων, επιχείρηση *Concordia*, EUFOR RCA

Περίληψη

Οι νέες προκλήσεις που προκύπτουν στο ταχέως μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον αναγκάζουν την ΕΕ να αναλάβει το ρόλο του παρόχου ασφαλείας έτσι ώστε να είναι σε θέση να προστατέψει τα ζωτικά της συμφέροντα αλλά και να συμβάλει στην παγκόσμια σταθερότητα. Η διαχείριση κρίσεων αποτελεί ένα βασικό κομμάτι αυτού του ρόλου. Η παρούσα εργασία ξεκινά με μία συνοπτική αναφορά βασικών εννοιών όπως κρίση, κύκλος ζωής κρίσης και φάσεις κύκλου διαχείρισης κρίσης και συνεχίζει με την παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου, των δομών και των διαδικασιών του συστήματος διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ. Η εμπειρική έρευνα εστιάζει στην πρώτη και την πιο πρόσφατη επιχείρηση υπό την ΚΠΑΑ. Η επιχείρηση *Concordia* αποτέλεσε την πρώτη στην ιστορία στρατιωτική επιχείρηση της ΕΕ, η οποία μέσω από την επιτυχή επέμβαση στη σύγκρουση της FYROM μπορούσε να θεωρείται πλέον ως ένας παίκτης της διεθνούς ασφαλείας. Η δεύτερη μελέτη περίπτωσης, η EUFOR RCA, ως η πιο πρόσφατη και δυνητικά πιο επικίνδυνη ειρηνευτική επιχείρηση, δείχνει την πρόθεση της ΕΕ να επανέλθει σε έναν επιχειρησιακό ακτιβισμό. Συμπερασματικά, οι δύο επιχειρήσεις αναδεικνύουν την εφαρμογή των προβλέψεων του συστήματος διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ, αλλά και τους υφιστάμενους περιορισμούς που την εμποδίζουν να μετατραπεί σε έναν αξιόπιστο πάροχο ασφαλείας.

EU Crisis Management System. Case Study of Operation *Concordia* and EUFOR RCA

Keywords: European Union, CSDP, international/regional security, crisis management, operation *Concordia*, EUFOR RCA

Abstract

New challenges in the fast-changing international environment urge the EU to play a role as a security provider in order to protect its vital core interests and promote world stability. Crisis management is regarded as one of the most important fields for that role. This thesis begins with a short overview of basic notions such as crisis, Crisis Lifecycle Model and Crisis Management Cycle. Furthermore it is presented the EU's crisis management structures, institutional framework and procedures. The empirical focus is on the first and the last military mission under CSDP framework. Operation *Concordia* was the first-ever military mission led by the EU. The EU, through its successful intervention in the conflict in the FYROM, established itself as an actor in the field of international security. The second case study, EUFOR RCA, as the most recent european peace keeping operation and potentially the most dangerous ever launched, demonstrates the EU's willingness to return to an operational activism. As a conclusion, both operations give relevant data on the implementation of EU's crisis management procedures but also on the limitation and obstacles that are still in place and hold back the EU in order to become a reliable security provider.

Περιεχόμενα

Περίληψη	7
Abstract	8
Κατάλογος Πινάκων	12
Κατάλογος Διαγραμμάτων	13
Κατάλογος Συντμήσεων	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή: Εννοιολογικό Πλαίσιο

1.1 Προκαταρκτικές Επισημάνσεις	17
1.2 Η Έννοια της «Κρίσης»	20
1.3 Η Διαχείριση της Κρίσης	22
1.3.1 Πρόληψη	23
1.3.2 Προετοιμασία και Ετοιμότητα Αντιμετώπισης	25
1.3.3 Λήψη Αποφάσεων	25
1.3.4 Διαχείριση Μετά την Κρίση	26
1.4 Ανακεφαλαίωση	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Διαχείριση Κρίσεων στην ΕΕ

2.1 Ιστορική Αναδρομή	29
2.1.1 Οι Απαρχές της Αμυντικής Συνεργασίας	29
2.1.2 Ορόσημο: Η Δημιουργία της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας	30
2.1.3 Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφαλείας	31
2.1.4 Η Συνθήκη της Λισσαβόνας	32
2.2 Θεσμικό Πλαίσιο	32
2.2.1 Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (PSC)	33
2.2.2 Στρατιωτική Επιτροπή της ΕΕ (EUMC)	33
2.2.3 Στρατιωτικό Επιτελείο της ΕΕ (EUMS)	33
2.2.4 Διεύθυνση Διαχείρισης Κρίσεων και Σχεδιασμού (CMPD)	34
2.2.5 Civilian Planning and Conduct Capability (CPCC)	34
2.3 Διαδικασίες Διαχείρισης Κρίσεων στο Πλαίσιο της ΚΠΑΑ	35
2.3.1 Εισαγωγή	35
2.3.2 Πρόληψη Συγκρούσεων	36
2.3.3 Προετοιμασία και Αντιμετώπιση Κρίσης	37
2.3.4 Αποκατάσταση	43
2.4 Ανακεφαλαίωση	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Επιχείρηση *Concordia*

3.1	Ιστορικό Πλαίσιο	47
3.2	Διαχείριση της Κρίσης από την ΕΕ	47
3.2.1	Αρχικές Φάσεις Εθνοτικών Συγκρούσεων	47
3.2.2	Εμπλοκή του ΝΑΤΟ	48
3.2.3	Επιχείρηση <i>Concordia</i>	48
3.3	Αποτίμηση της Εμπλοκής της ΕΕ	51
3.4	Ανακεφαλαίωση	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Επιχείρηση EUFOR RCA

4.1	Ιστορικό Πλαίσιο	55
4.2	Ευρωπαϊκή Εμπλοκή	55
4.3	Έναρξη και Υλοποίηση της Επιχείρησης	56
4.3.1	Αποτυχία Εφαρμογής του EU Battlegroup Concept	57
4.3.2	Αντιμετωπίζοντας την Κρίση	58
4.4	Αποτίμηση της Επιχείρησης	59
4.5	Ανακεφαλαίωση	60

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Συμπεράσματα

5.1	Εισαγωγή	63
5.2	Συγκριτικές Καταληκτικές Διαπιστώσεις	63
5.2.1	<i>Concordia</i> και EUFOR RCA: Χαρτογραφώντας τις Φάσεις του Κύκλου Διαχείρισης Κρίσεων	63
5.2.2	Στρατηγικό Ενδιαφέρον και Ολοκληρωμένη Προσέγγιση	64
5.2.3	Εφαρμογή Θεσμικών Διαδικασιών Σχεδίασης	64
5.2.4	Διοίκηση και Έλεγχος - Berlin Plus vs EU OHQ	65
5.2.5	Στρατιωτικές Δυνάμεις στη CSDP	65
5.3	Ανακεφαλαίωση	66

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

A	Ολοκληρωμένες Επιχειρήσεις/Αποστολές ΚΠΑΑ	69
B	Τρέχουσες Επιχειρήσεις/Αποστολές ΚΠΑΑ	70
Γ	Χάρτης της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας	71
Δ	Χάρτης της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας	72

Ε	Κοινή δράση 2003/92/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 2003 για τη στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας	73
ΣΤ	Απόφαση 2003/202/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου της 18ης Μαρτίου 2003 για την έναρξη της στρατιωτικής επιχείρησης υπό την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας	79
Ζ	Απόφαση 2014/183/ΚΕΠΠΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 1ης Απριλίου 2014 σχετικά με την έναρξη στρατιωτικής επιχείρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (EUFOR RCA)	81
Η	Απόφαση 2014/73/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου της 10ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (EUFOR RCA)	87

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

89

Κατάλογος Πινάκων

1.1	Η επιτυχία στις επιχειρήσεις διαχείρισης στρατιωτικών συγκρούσεων	19
1.2	Επιλεγμένα Μοντέλα, Εργαλεία και Μηχανισμοί Εγκαίρου Προειδοποίησης	24
2.1	EU Crisis Platform	39
2.2	Δυνατότητες Διοίκησης και Ελέγχου της EUMC και CIVCOM	42

Κατάλογος Διαγραμμάτων

1.1	Κύκλος Ζωής Κρίσης (Crisis Life Cycle)	21
1.2	Φάσεις του Κύκλου Διαχείρισης των Κρίσεων	23
2.1	Crisis Response Cycle	35
2.2	Στάδια του EU Conflict Early Warning System	37
2.3	Διαδικασία Στρατιωτικής Σχεδίασης Αντιμετώπισης Κρίσεων σε Πολιτικό και Στρατηγικό Επίπεδο	40
2.4	Fast Track Διαδικασία Στρατιωτικής Σχεδίασης Αντιμετώπισης Κρίσεων	41
2.5	Διαδικασία Εξαγωγής Στρατιωτικών Διδαγμάτων	44

Κατάλογος Συντμήσεων

AFSOUTH	Allied Forces South
BG	Battle Group
CAR	Central African Republic
CFSP	Common Foreign and Security Policy
CIVCOM	Committee for Civilian Aspects of Crisis Management
CivOpsCdr	Civilian Operations Commander
CMC	Crisis Management Concept
CMP	Crisis Management Procedures
CMPD	Crisis Management and Planning Directorate
CONOPS	Concept of Operations
CPCC	Civilian Planning and Conduct Capability
CRS	Crisis Response System
CSDP	Common Security and Defence Policy
CSO	Civilian Strategic Options
DEVCO	Development and Co-operation
DSACEUR	Deputy Supreme Commander Allied Forces Europe
ECCAS	Economic Community of Central African States
EDA	European Defence Agency
EEAS	European External Action Service
ESDP	European Security and Defence Policy
ESS	European Security Strategy
EU	European Union
EUCE	EU Command Element
EUFOR	European Union Forces (military)
EU INTCEN	EU Intelligence Analysis Centre
EUMC	European Union Military Committee
EUMS	European Union Military Staff
EU OPSCEN	European Union Operation Centre within the European Union Military Staff (EUMS)
EUSR	European Union Special Representative
FHQ	Force Headquarters

FCdr	Force Commander
FYROM	Former Yugoslav Republic of Macedonia
HR	High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy
IfS	Instrument for Stability
IMD	Initiating Military Directive
MICOPAX	Mission de consolidation de la paix en Centrafrique
MSO	Military Strategic Options
NAC	North Atlantic Council
NATO	North Atlantic Treaty Organization
OHQ	Operation Headquarters
OpCdr	Operation Commander
OPLAN	Operation Plan
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe
PFCA	Political Framework for Crisis Approach
PMG	Politico-Military Group
PSC	Political and Security Committee
PSO	Police Strategic Options
RCA	République centrafricaine (Central African Republic)
TEU	Treaty of the European Union
TFEU	Treaty on the Functioning of the European Union
UN	United Nations
VP	Vice President of the European Commission

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1 Προκαταρκτικές Επισημάνσεις

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί αναμφίβολα το συναρπαστικότερο και πιο φιλόδοξο διακυβερνητικό εγχείρημα στη μέχρι τώρα πορεία της ανθρωπότητας. Από τις στάχτες δύο καταστροφικών παγκοσμίων πολέμων, που είχαν ως επίκεντρο τη Γηραιά Ήπειρο, αναδύθηκε η ιδέα για την εγκαθίδρυση μίας ευημερούσας και ειρηνικής κοινότητας η οποία θα υπερβαίνει το έθνος-κράτος. Η κοινότητα αυτή στηρίχτηκε στα πρώτα της στάδια στην οικονομική συνεργασία των μελών της η οποία εξελισσόμενη οδήγησε σε βαθύτερη ολοκλήρωση στον τομέα αυτό και τελικά στην υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος. Ο απώτερος στόχος όμως, όπως αυτός εκφράστηκε από τους πρώτους οραματιστές της ευρωπαϊκής ενοποίησης και αναφέρεται στις ευρωπαϊκές Συνθήκες, είναι η δημιουργία μίας πολιτικής ένωσης. Η διαδικασία της μετα-εθνικής πολιτικής ενοποίησης εκ των πραγμάτων θίγει ζητήματα που άπτονται της κυριαρχίας και της ισχύος των κρατών μελών και της δυνατότητας μεταβίβασής τους σε ένα υπερεθνικό επίπεδο. Οι θεματικές της άμυνας και της ασφάλειας βρίσκονται στον πυρήνα της συζήτησης αυτής.

Η ιδέα για μία κοινή ευρωπαϊκή αμυντική πολιτική ανάγεται στην περίοδο αμέσως μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και την έναρξη του Ψυχρού Πολέμου. Σήμερα, το ραγδαία μεταβαλλόμενο διεθνές περιβάλλον δημιουργεί νέες προκλήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε γεωπολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Στο παραπάνω πλαίσιο η Ένωση χρησιμοποιεί τα θεσμικά εργαλεία που διαθέτει για να αντεπεξέλθει στις σύγχρονες αυτές προκλήσεις. Είναι σαφής η πρόθεση, ιδιαίτερα μετά την επικύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας, να αναβαθμιστούν οι δυνατότητες άσκησης εξωτερικής πολιτικής και να καταστεί η ΕΕ ένας σημαντικός παίκτης της διεθνούς ασφάλειας.

Η παρούσα εργασία εκκινεί από τη βασική θέση, ότι στη σύγχρονη μετανεωτερική και μεταβεσφαλιανή εποχή όπου το αναδυόμενο πολυπολικό διεθνές σύστημα δημιουργεί ζητήματα κατανομής ισχύος, η ΕΕ ως ένας υπό εξέλιξη και εν δυνάμει υπερεθνικός οργανισμός καλείται να αναλάβει τον ρόλο του παρόχου ασφαλείας. Η διαχείριση κρίσεων, αποτελώντας ένα από τα πιο σημαντικά τμήματα της ΚΕΠΠΑ και της ΚΠΑΑ (Hynek, 2011,

σ. 86), συμβάλει στην ενίσχυση της άμυνας της Ένωσης από εξωτερικές απειλές και την προαγωγή της ασφάλειας και της σταθερότητας σε περιοχές γεωπολιτικού ενδιαφέροντος. Η εξέταση των δυνατοτήτων της ΚΠΑΑ σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο, μέσα από την ανάλυση αφενός του θεσμικού πλαισίου του συστήματος διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ και αφετέρου τη συγκριτική ανάλυση της πρώτης και της πιο πρόσφατης στρατιωτικής επιχείρησης της Ένωσης στην π.Γ.Δ.Μ. (*Concordia*) και στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (EUFOR RCA) αντίστοιχα, αναδεικνύει τις δυνατότητες και τους περιορισμούς της ευρωπαϊκής προσπάθειας για κοινή πολιτική στην άμυνα και την ασφάλεια.

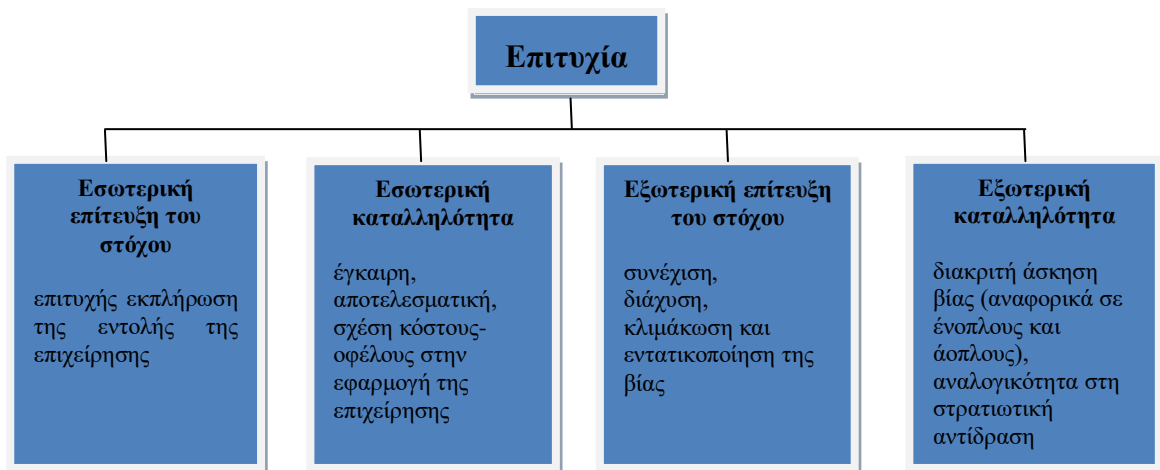
Στην προσπάθεια που γίνεται για ανάλυση των δυνατοτήτων του συστήματος χειρισμού κρίσεων της ΕΕ στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας, χρησιμοποιήθηκαν επίσημες πηγές των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, ακαδημαϊκές πηγές που εξετάζουν την εν λόγω θεματική, μελέτες ερευνητικών κέντρων και δεξαμενών σκέψης που βρίσκονται πλησίον στους φορείς λήψης απόφασης των ευρωπαϊκών και εθνικών οργάνων παράλληλα με άλλων που αξιολογούν τη διαμορφούμενη πολιτική. Έχει ληφθεί επίσης υπόψη, η αρθρογραφία στον Τύπο ειδικού και μη επί των σχετικών θεμάτων.

Για την ανάλυση του θεσμικού πλαισίου της διαχείρισης κρίσεων της Ένωσης κρίνεται απαραίτητη η οριοθέτηση των εννοιών της κρίσης αλλά και ειδικότερα του γενικού μοντέλου κύκλου ζωής της κρίσης όπως αυτό αναλύεται στην έρευνα των Braden, Cooper, Klingele, Powell και Robbins (2005). Το παραπάνω μοντέλο μας βοηθά να διαχωρίσουμε τον κύκλο διαχείρισης κρίσεων σε φάσεις όπως αυτές αναλύονται διεξοδικά από τους McConnell και Drennan (2006) (2007), Boin *et al* (2006) και Larsson *et al* (2009), διαχωρισμός ο οποίος εφαρμόζεται και στο σύστημα χειρισμού κρίσεων της ΕΕ. Στη συνέχεια γίνεται μία ιστορική αναδρομή της εξέλιξης των προσπαθειών για διαμόρφωση μίας συλλογικής ευρωπαϊκής αμυντικής πολιτικής. Οι Υφαντής (2007), Ιωακειμίδης (2008), Χατζηβασιλείου (2010) αναλύουν διεξοδικά την πορεία αυτή, ενώ χρήσιμα στοιχεία της εν λόγω εξέλιξης, όπως η διαμόρφωση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Ασφαλείας και η Συνθήκη της Λισαβόνας, αντλούνται από επίσημες πηγές της ΕΕ (European Union External Action), (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009). Η παρουσίαση των μόνιμων πολιτικών και στρατιωτικών δομών της ΚΠΑΑ γίνεται κατά βάση από πηγές προερχόμενες από την EEAS, ενώ οι θεσμικά προβλεπόμενες διαδικασίες του κύκλου διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ αναλύονται υπό το πρίσμα αφενός των πηγών των επίσημων οργάνων και αφετέρου των χρήσιμων αναλύσεων των Beswick (2012), Byrne (2014), Glume (2015), Grevi (2009) και Hynek (2011). Οι επιχειρήσεις *Concordia* και EUFOR RCA εξετάζονται σύμφωνα με τις πρωτογενείς πηγές της

Ένωσης και τις αναλύσεις των Τζιφάκη & Φακιολά (2006), Gross (2007), (2009), Mace (2004) και Pentland (2011) η πρώτη και των Best (2016), Furness & Olsen (2015), Haesebrouck & Van Meirvenne (2015), Tardy (2015a), (2015b) και Wertz (2014) η δεύτερη. Η αποτίμηση της επιτυχίας των δύο αποστολών έγινε με τη χρήση του θεωρητικού εργαλείου της Rodt (2009). Σύμφωνα με το εργαλείο αυτό, η αξιολόγηση λαμβάνει υπόψη, αφενός, την εσωτερική διάσταση της εξεταζόμενης επιχείρησης, εάν δηλαδή εκπληρώθηκε ο στόχος που είχε τεθεί από την ΕΕ και, αφετέρου, την εξωτερική, εάν κατάφερε να διαχειριστεί τη βίαιη πλευρά της σύγκρουσης. Οι δύο διαστάσεις με τη σειρά τους αξιολογούνται με δύο βασικά κριτήρια επιτυχίας. Πρώτον, κατά πόσον η επιχείρηση πέτυχε τον σκοπό της (επίτευξη στόχου) και δεύτερον, τον τρόπο με τον οποίο η επιχείρηση επεδίωξε την επίτευξη αυτού του σκοπού (καταλληλότητα). Καταλήγουμε συνεπώς σε τέσσερα κριτήρια με τους αντίστοιχους δείκτες (Πίνακας 1.1).

Πίνακας 1.1

Η επιτυχία στις επιχειρήσεις διαχείρισης στρατιωτικών συγκρούσεων

Πηγή: (Rodb, 2011, p. 42)

Βάσει αυτή της αποτίμησης, η εργασία υποστηρίζει ότι σε επιχειρησιακό επίπεδο οι *Concordia* και *EUFOR RCA* θεωρούνται σχετικά επιτυχείς, αναδεικνύοντας όμως παράλληλα δομικά προβλήματα του συστήματος χειρισμού κρίσεων της ΕΕ τα οποία αποτελούν εμπόδιο στο να αποτελέσει η Ένωση έναν αυτόνομο και αξιόπιστο παίκτη της διεθνούς ασφάλειας.

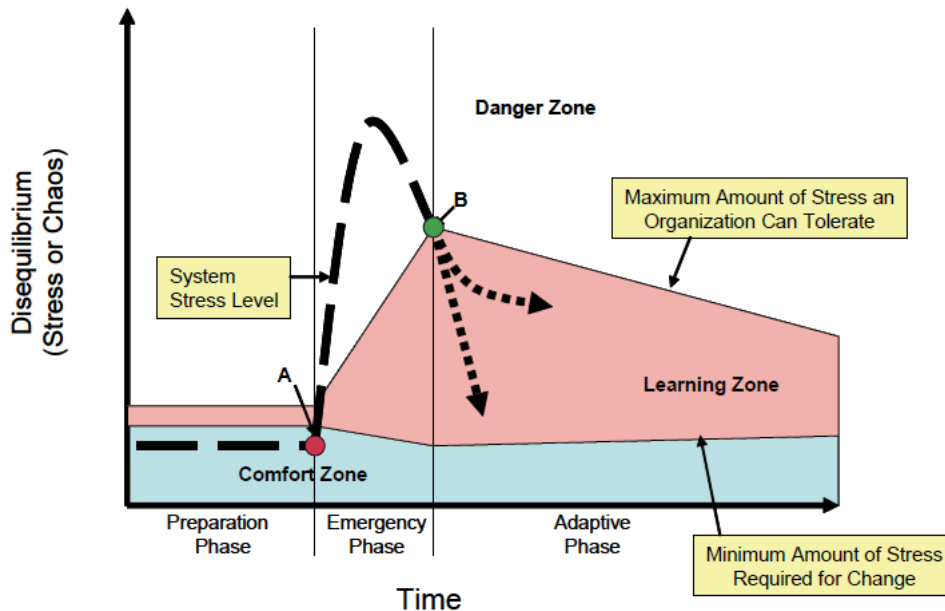
Το θεωρητικό υπόβαθρο των δύο κεντρικών επιχειρημάτων της εργασίας στηρίζεται στις θέσεις του δομικού ρεαλισμού. Ο Kenneth Waltz διατείνεται ότι βασικό στοιχείο των διεθνών σχέσεων είναι η κατάσταση αποκεντρωμένης αναρχίας ανάμεσα στα κράτη. Η

θεωρία αυτή εστιάζει στη δομή του συστήματος, στα αλληλοεξαρτώμενα δομικά στοιχεία του, καθώς και στα μεταβλητά και σταθερά χαρακτηριστικά του (Jackson & Sørensen, 2006, σσ. 133-139). Η κατάρρευση της στρατιωτικής απειλής από τη Σοβιετική Ένωση και το τέλος του Ψυχρού Πολέμου είχε σαν αποτέλεσμα η ΕΕ να αναθεωρήσει την αντίληψη για τα θέματα ασφαλείας και να προσπαθήσει να αποκτήσει αυτόνομες αμυντικές ικανότητες ώστε να είναι σε θέση να ανταπεξέλθει στις αλλαγές του διεθνούς συστήματος. Όπως αναφέρει ο Posen (2006), τα ευρωπαϊκά κράτη παρότι δεν θεωρούν τις ΗΠΑ ως δυνητικά απειλητικές για την ασφάλειά τους, τείνουν προς μία εξισορρόπηση της ισχύος της μοναδικής στρατιωτικής υπερδύναμης. Η μονοπολικότητα και η συγκέντρωση της παγκόσμιας δύναμης στις Ηνωμένες Πολιτείες δημιουργούν ανασφάλεια ακόμα και στους συμμάχους της. Ο φόβος για την εγκατάλειψη σε θέματα ασφαλείας εκ μέρους των ΗΠΑ, λόγω της ελευθερίας δράσης που αυτές έχουν, αναγκάζει τα ευρωπαϊκά κράτη να επιθυμούν την απόκτηση δυνατοτήτων επιρροής στο παγκόσμιο πολιτικό περιβάλλον.

1.2 Η Έννοια της «Κρίσης»

Οι ορισμοί του όρου κρίση αφθονούν, και υπάρχει μεγάλος αριθμός θεωρητικών συζητήσεων σχετικά με το αν «κρίση» μπορεί να οριστεί σε ένα θετικιστικό πλαίσιο λαμβάνοντας υπόψη ένα άκαμπτο σύνολο κριτηρίων ή ένα πιο ερμηνευτικό, όπου η ύπαρξη μίας κρίσης εξαρτάται εξ ολοκλήρου από ατομικές αντιλήψεις (McConnell & Drennan, 2006, p. 59). Οι περισσότερες προσεγγίσεις τείνουν να θεωρούν ότι κρίση είναι ένα απρόσμενο, δραματικό και συχνά άνευ προηγούμενου γεγονός που αναγκάζει έναν οργανισμό να λειτουργεί σε συνθήκες αταξίας και δύναται να προκαλέσει συνθήκες αποδιοργάνωσης του οργανισμού εάν δεν ληφθούν επείγουσες και αποφασιστικές δράσεις (Braden, Cooper, Klingele, Powell, & Robbins, 2005, σ. 1), ορισμός ο οποίος υιοθετείται από την παρούσα εργασία. Οι συνθήκες αποδιοργάνωσης που προκαλούνται, αναφέρονται σε μια διαταραχή της σταθερότητας, της υφιστάμενης δομής, των θεμελιωδών αρχών ενός κοινωνικού συστήματος. Τα κοινωνικά συστήματα μπορεί να ποικίλλουν σε μέγεθος και χαρακτήρα, υποδηλώνοντας άτυπες ομάδες, εθνικά κράτη ή ακόμα και ολόκληρη την παγκόσμια κοινότητα (Boin, Ekengren, & Rhinard, 2006, σ. 12). Όπως αναφέρουν οι McConnell και Drennan (2006, σ. 60) η κρίση τείνει να χαρακτηρίζεται από τρεις βασικές συνθήκες. Αυτές είναι οι σοβαρές και σε μεγάλο βαθμό απρόβλεπτες απειλές, η υψηλή αβεβαιότητα και η ανάγκη για επείγουσα δραστηριοποίηση στη λήψη αποφάσεων.

Διάγραμμα 1.1
Κύκλος Ζωής Κρίσης (Crisis Life Cycle)

Πηγή: Braden, Cooper, Klingele, Powell, & Robbins, 2005, σ. 6

Στην έρευνά τους, οι Braden, Cooper, Klingele, Powell και Robbins (2005), έδειξαν ότι η κρίση μπορεί να ορίζεται από ένα γενικό μοντέλο κύκλου ζωής-Crisis Life Cycle (Διάγραμμα 1.1). Στο συγκεκριμένο μοντέλο οι μεταβλητές είναι ο χρόνος και η αστάθεια. Ο κάθετος άξονας αναφέρεται στο επίπεδο στρες και χάους που βιώνουν τα άτομα ενός οργανισμού σε κρίση. Μπορεί να χωριστεί στις ζώνες άνεσης (comfort), μάθησης (learning) και κινδύνου (danger). Η ζώνη άνεσης θεωρείται ως το *status-quo* και είναι εκεί όπου οι περισσότεροι οργανισμοί ή γραφειοκρατίες προτιμούν να παραμείνουν - σε μια κατάσταση ισορροπίας ή ακόμη και στασιμότητας. Οι περισσότεροι οργανισμοί προσπαθούν να σταματήσουν τη σύγκρουση ή τις καταστάσεις στρες, προκειμένου να διατηρηθεί το υπάρχον *status quo*. Πάνω από τη ζώνη άνεσης είναι η κρίσιμη περιοχή μεταξύ ισορροπίας και οργανωτικού κινδύνου - η ζώνη μάθησης. Η γραμμή μεταξύ της ζώνης άνεσης και της μάθησης περιγράφεται ως το ελάχιστο ποσό του στρες που απαιτείται για μια οργάνωση να αλλάξει. Η μετάβαση σε αυτή τη ζώνη προκαλεί οργανωτικό στρες και συγκρούσεις, παράγοντες όμως που επιτρέπουν σε έναν οργανισμό να βελτιωθεί και να αναπτυχθεί. Η γραμμή πάνω από τη ζώνη μάθησης οδηγεί στην επικίνδυνη ζώνη. Η γραμμή μεταξύ της ζώνης μάθησης και κινδύνου αντιπροσωπεύεται από το ποσό του στρες που μπορεί να

προκαλέσει την κατάρρευση ένας οργανισμού. Η κρίση προκαλεί συνήθως τη μεταφορά στο επίπεδο του στρες ενός οργανισμού εντός της ζώνης κινδύνου.

Ο χρόνος, όπως απεικονίζεται στον οριζόντιο άξονα, χωρίζεται σε τρεις φάσεις: φάση προετοιμασίας, έκτακτης ανάγκης και προσαρμογής. Το σημείο Α, εκφράζει τη στιγμή εκδήλωσης της κρίσης και σηματοδοτεί τη μετάβαση από την πρώτη στη δεύτερη φάση, ενώ το σημείο μετάβασης από την κατάσταση έκτακτης ανάγκης στη φάση προσαρμογής (σημείο Β στο Διάγραμμα 1.1) είναι συχνά δύσκολο να αναγνωρισθεί και συμβαίνει όταν ο άμεσος κίνδυνος παρέρχεται (Braden, Cooper, Klingele, Powell, & Robbins, 2005, σσ. 4-9).

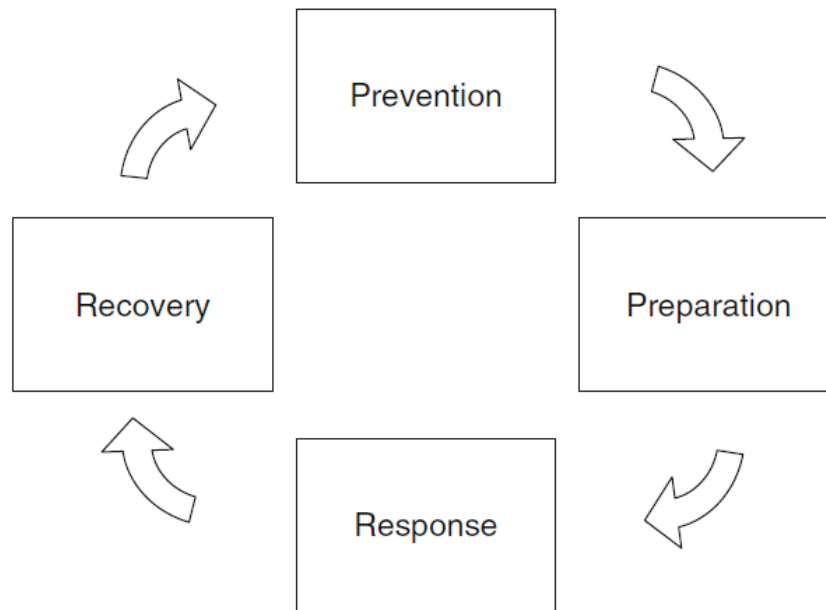
Βασικό μέλημα των οργανισμών είναι συνεπώς η προσπάθεια για διατήρηση της αστάθειας του συστήματος εντός της ζώνης της μάθησης, αλλά εκτός του κινδύνου. Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου οι οργανισμοί καλούνται να λάβουν τις απαιτούμενες αποφάσεις μέσα από το σύστημα διαχείρισης κρίσεων που διαθέτουν.

1.3 Η Διαχείριση της Κρίσης

Η διαχείριση των κρίσεων είναι μια ασαφής έννοια, που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, το νόημα της οποίας ποικίλει ανάλογα με την κουλτούρα της ασφάλειας και της εντολής του φορέα που τη διενεργεί. Σε γενικές γραμμές, η διαχείριση κρίσεων είναι μία διαδικασία που έχει ως σκοπό την αποτροπή εμφάνισης μίας κρίσης, την αντίδραση όταν αυτή συνεχίζεται και την αρωγή στην εδραίωση της ειρήνης-τάξης μόλις έχει περάσει η οξεία φάση της κρίσης. Η διαχείριση κρίσεων χαρακτηρίζεται από την εστίαση σε θέματα ασφαλείας, από τις πολλαπλές διαστάσεις και την πολυπλοκότητά της (Tardy, 2015a).

Είναι γενικά αποδεκτό ότι η διαχείριση κρίσεων αποτελεί μία κυκλική διαδικασία η οποία περιλαμβάνει διαφορετικές φάσεις. Οι φάσεις αυτές, ωστόσο, δεν πρέπει να θεωρηθούν ως αυστηρά ξεχωριστά στάδια αλλά πολλές φορές επικαλυπτόμενες καταστάσεις (Larsson, Hagstrom Frisell, & Olsson, 2009, p. 11). Σύμφωνα με τους Drennan & McConnell (2007, σσ. 25-26) και Alexander (2002, σσ. 1-11), οι φάσεις του κύκλου διαχείρισης των κρίσεων είναι, όπως παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 1.2, η πρόληψη (prevention), η προετοιμασία (preparation), η αντιμετώπιση (response) και η αποκατάσταση (recovery).

Διάγραμμα 1.2
Φάσεις του Κύκλου Διαχείρισης μίας Κρίσης

Πηγή: Drennan & McConnell, 2007, Alexander, 2002

1.3.1 Πρόληψη

Είναι προφανές ότι η αποφυγή μίας κρίσης είναι προτιμότερη από τη διαχείριση αφού αυτή ξεσπάσει. Οι διαμορφωτές πολιτικής στο πλαίσιο ανάπτυξης και εφαρμογής αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης, απαιτούν την έγκαιρη προειδοποίηση σχετικά με κοινωνικο-πολιτικές κρίσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αστάθεια ή σε ένοπλη σύγκρουση. Ιδανικά, αυτό πρέπει να περιλαμβάνει μια ολοκληρωμένη εικόνα των παραγόντων πρόκλησης των πιθανών συγκρούσεων, καθαρή εκτίμηση των δυνατοτήτων και των προθέσεων των ενδιαφερομένων μερών, καθώς και συγκεκριμένες προτάσεις για πιθανούς τρόπους έναρξης της διαδικασίας της πρόληψης ή για την προσαρμογή στις ήδη τρέχουσες δραστηριότητες (Zenko & Friedman, 2011).

Τα κύρια χαρακτηριστικά της πρόληψης είναι η έγκαιρη προειδοποίηση και η αποτελεσματική παρέμβαση σε πρώιμο στάδιο. Η έγκαιρη προειδοποίηση μπορεί να συμβεί μόνο όταν υπάρχει οργανωτική ικανότητα για τη συστηματική παρακολούθηση των αναδυόμενων προκλήσεων που μπορούν να εξελιχθούν σε επείγουσες απειλές. Προκειμένου να επισημανθούν συστημικά και οργανωτικά τρωτά σημεία, απαιτούνται σαφείς δείκτες που σηματοδοτούν μια δυνητική απειλή ενώ η έγκαιρη προειδοποίηση είναι χρήσιμη μόνο όταν

συμπληρώνεται από κάποια μορφή παρεμβατικής ικανότητας (Boin, Ekengren, & Rhinard, 2006, σ. 27).

Πίνακας 1.2

Επιλεγμένα Μοντέλα, Εργαλεία και Μηχανισμοί Εγκαίρου Προειδοποίησης

Institution / Lead Researchers Classification	a. Name of the Model b. URL Link c. Major publications (e.g. Fearon/Laitin 2003)
A. Conditional and Causal Factor Models (with predictive qualities/implications)	
(1) World Bank Development Research Group and Oxford University / Paul Collier and Anke Hoeffler ACAD, IGO	a. Greed model of rebellion (opportunity structures) b. http://econ.worldbank.org/programs/conflict c. Collier/Hoeffler 1998; Collier/Hoeffler 2004a; Collier/Hoeffler 2004b
B. Predictive Models	
(2) Political Instability Task Force, Center for Global Policy / Monty G. Marshall ACAD	a. PITF global model PITF African Instability model b. http://globalpolicy.gmu.edu/pitf/pitfp5.htm c. Goldstone et al. 2005
C. Risk and Capacity Assessments (Rankings and Performance Ratings)	
(3) The Fund for Peace and Foreign Policy ACAD, NGO	a. Failed States Index, based on the Conflict Assessment System Tool (CAST) b. http://www.fundforpeace.org/web/index.php?option=com_content&task=view&id=99&Itemid=140 c. Fund for Peace 2008
D. Risk and Capacity Assessments with Early Response Component (event analysis)	
(4) Carleton University, Canadian Government / Gerald Cosette ACAD, GOV	a. Country Indicators for Foreign Policy (CIFP) b. http://www.carleton.ca/cifp/ c. Country Indicators for Foreign Policy 2008
E. Crisis Watch Lists based on Investigative Case Study Research or Intelligence	
(5) International Crisis Group, Belgium PRIV	a. Crisis Watch b. http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=1200&l=1

ACAD = academic; GOV = governmental; IGO = international governmental organisation; INGO = international non-governmental organisation; NGO = non-governmental organisation; PRIV = private organisation

Πηγή: Wulf & Debiel, 2009, σ. 6

Σύμφωνα με τους Wulf και Debiel (2009) τα μοντέλα έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης που μελετούν βίαιες συγκρούσεις κατηγοριοποιούνται στους παρακάτω κύριους τύπους:

- α) αιτιακά μοντέλα που εξετάζουν τη συσχέτιση ανεξάρτητων μεταβλητών και ένοπλης σύγκρουσης/πολιτικής αστάθειας,
- β) μοντέλα που προσπαθούν να προβλέψουν το ξέσπασμα της βίας σε ένα χρονικό διάστημα από ένα έως πέντε έτη. Επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες μεταβλητές (όχι μόνο δομικές) αλλά και δείκτες ή πληροφορίες σχετικά με τα εν εξελίξει γεγονότα,
- γ) μοντέλα εκτίμησης κινδύνου με ανάλυση γεγονότων μιας εξελισσόμενης κατάστασης,
- δ) μοντέλα εκτίμησης κινδύνου με κατηγοριοποίηση και αξιολόγηση διαφόρων μεταβλητών

(πχ πολιτική αστάθεια ενός κράτους-weak/failed states) και
ε) μοντέλα συλλογής πληροφοριών.

Στον Πίνακα 1.2 φαίνεται από ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα των πέντε αυτών κατηγοριών.

1.3.2 Προετοιμασία και Ετοιμότητα Αντιμετώπισης

Η επιτυχία της διαχείρισης μίας κρίσης στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εκ των προτέρων ύπαρξη ενός λεπτομερούς σχεδίου για την αντιμετώπισή της. Είναι αναγκαία η ύπαρξη ενός σχεδίου, βάση του οποίου γίνεται η κατανομή αρμοδιοτήτων και η τυποποίηση ενεργειών που πρέπει να αναληφθούν από τα επί μέρους μέλη ενός οργανισμού που θα κληθούν να αντιδράσουν σε μία κρίση. Η προετοιμασία ενός σαφούς σχεδίου δράσης επιτυγχάνει τη συνοχή και το συντονισμό των ενεργειών των εμπλεκόμενων μερών ενώ παράλληλα αποφεύγεται η επικάλυψη των αρμοδιοτήτων τους (McConnell & Drennan, 2006, σσ. 63-65).

Κατά την προετοιμασία για την αντιμετώπιση κρίσεων, οι οργανισμοί έχουν την τάση να επικεντρώνονται σε προηγούμενες εμπειρίες και διδάγματα. Σύμφωνα με τους Boin, Ekengren, και Rhinard (2006, σ. 27) τα διδάγματα αυτά πρέπει να «μεταφραστούν» σε δομές και διαδικασίες που θα διευκολύνουν την αποτελεσματικότερη διαχείριση μίας μελλοντικής κρίσης. Συνεπώς η πρόκληση για τους διαμορφωτές πολιτικής που προετοιμάζονται για το άγνωστο είναι η δημιουργία ανθεκτικότητας στις οργανωτικές/διακυβερνητικές δομές που θα κληθούν να αντιμετωπίσουν επείγουσες καταστάσεις.

Οι φάσεις της πρόληψης της προετοιμασίας δεν πρέπει να θεωρηθούν ως δύο φάσεις που πρέπει να συμβαίνουν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Η διαχείριση κινδύνου/εκτίμηση απειλών και η προετοιμασία των σχεδίων για την αντιμετώπιση των κινδύνων είναι διαδικασίες που μπορούν να γίνουν ταυτόχρονα. Από μια αυστηρή λογική άποψη, ωστόσο, η μία φάση πρέπει να ακολουθήσει την άλλη. Έτσι, παρόλο που οι οργανισμοί διαχείρισης κρίσεων εργάζονται για τον εντοπισμό και τη μείωση των απειλών κάνοντας κατά την ίδια χρονική στιγμή προπαρασκευαστικά σχέδια αντίδρασης, οι δύο αυτές φάσεις πρέπει να θεωρούνται ως δύο διαφορετικά μέρη του κύκλου διαχείρισης των κρίσεων (Larsson, Hagstrom Frisell, & Olsson, 2009, σ. 12).

1.3.3 Λήψη Αποφάσεων

Το πρώτο στάδιο της φάσης αυτής είναι η αναγνώριση μίας κατάστασης ως κρίση.

Πολλές φορές ένας οργανισμός μπορεί να μη γνωρίζει ότι βρίσκεται σε κρίση ή ακόμα να υπάρχει διαφωνία μεταξύ των διαμορφωτών πολιτικής εάν μία κατάσταση είναι κρίση (Coombs, 2007). Με την αναγνώριση μίας κατάστασης ως τέτοιας, οι διοικητικοί μηχανισμοί ενός οργανισμού πρέπει να αποτρέψουν και να περιορίσουν την απειλή, να ελαχιστοποιήσουν τις βλάβες και να προστατέψουν τα κρίσιμα συστήματα και λειτουργίες του οργανισμού από την κατάρρευση. Αρκετά προβλήματα είναι βέβαιο ότι θα προκύψουν. Υπάρχει βαθιά αβεβαιότητα ως προς τα αίτια της κρίσης και τις απαραίτητες στρατηγικές αντιμετώπισης ενώ η επικοινωνία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων μερών εμποδίζεται από την πίεση του χρόνου και την προαναφερθείσα αβεβαιότητα. Ο συντονισμός είναι ένα πρόβλημα καθώς δεν είναι ξεκάθαρο ποιος μεταξύ των πολλών παραγόντων που συμμετέχουν στη διαχείριση της κρίσης πρέπει να λάβει συγκεκριμένες αποφάσεις (Boin & Rhinard, 2005, σ. 11).

Η λήψη των κρίσιμων αποφάσεων, σε στρατηγικό επίπεδο, κατά τη διάρκεια της διαχείρισης μίας κρίσης θεωρείται ως αποκλειστική αρμοδιότητα των κυβερνητικών παραγόντων χωρίς αυτό να αποκλείει και τη συμμετοχή ενδιάμεσων οργανισμών. Δημιουργείται συνεπώς μία ομάδα περιορισμένου αριθμού ατόμων με συγκεντρωτικές εξουσίες που διαθέτει ευελιξία και ικανότητα προσαρμογής σε έκτακτες καταστάσεις με σκοπό τη λήψη κρίσιμων αποφάσεων (Boin, Ekengren, & Rhinard, 2006, σ. 29).

Παρά τις παγιωμένες διαφορές και συγκρούσεις που συνήθως υπάρχουν μεταξύ αυτών που αποτελούν τις ομάδες διαχείρισης κρίσεων είναι απαραίτητη η διαμόρφωση μιας κοινής αντίληψης για τον ρόλο του κάθε μέλους της ομάδας αλλά κυρίως για τον σκοπό αυτής. Συνεπώς είναι απαραίτητη η διαμόρφωση σχέσεων εμπιστοσύνης σε διαπροσωπικό και ενδο-οργανωτικό επίπεδο για την καλύτερη αντιμετώπιση μίας κρίσιμης κατάστασης (Boin, 't Hart, Stern, & Sundelius, 2005).

1.3.4 Διαχείριση Μετά την Κρίση

Όταν μία κρίση παρέλθει, ακολουθεί η φάση της αποκατάστασης. Αυτή η φάση περιλαμβάνει τα μέτρα που λαμβάνονται για την ανοικοδόμηση και την αποκατάσταση αυτών των παραμέτρων ενός οργανισμού που έχουν καταστραφεί ή υποστεί ζημιά κατά τη διάρκεια της κρίσης. Περιλαμβάνει επίσης την αξιολόγηση των δυνατών και αδύνατων σημείων που εντοπίστηκαν κατά τη διάρκεια της διαχείρισης της κρίσης για την παροχή ανάδρασης με σκοπό τις μελλοντικές βελτιώσεις (Larsson, Hagstrom Frisell, & Olsson, 2009, σ. 12). Είναι συνηθισμένο στη φάση αυτή να δημιουργείται η επιθυμία για ταχεία επάνοδο

στην κανονικότητα ενός συστήματος λόγω της έντασης που προκάλεσε η κρίση. Καθίσταται όμως απαραίτητη η εξαγωγή διδαγμάτων για τα αίτια πρόκλησης μίας κρίσης καθώς για την αξιολόγηση των αντιδράσεων που επιλέχτηκαν για την αντιμετώπισή της (Boin & Rhinard, 2005, σ. 12).

Ένας βασικός παράγοντας που επηρεάζει τη φάση της αποκατάστασης είναι ο βραχυπρόθεσμος προσανατολισμός των διαχειριστών της κρίσης. Η παραδοσιακή αντιμετώπιση των έκτακτων καταστάσεων εστιάζεται στην «εδώ και τώρα» αντίδραση, στο πως δηλαδή η οξεία απειλή πρέπει να αντιμετωπιστεί. Μια κρίση όμως, είναι μια μακροχρόνια διαδικασία και όχι ένα γεγονός με σαφή χρονική οριοθέτηση (Boin, Ekengren, & Rhinard, 2006, σ. 30). Συνεπώς, η εξαγωγή λανθασμένων διδαγμάτων που σχετίζονται με τα αίτια πρόκλησης μίας κρίσης καθώς και την αξιολόγηση των επιδόσεων του εμπλεκόμενου οργανισμού στη διαχείρισή της, σε συνδυασμό με τη μακροχρόνια διάσταση μίας απειλής μπορεί, παρά την πρόσκαιρη και φαινομενική αποκατάσταση της ισορροπίας ενός συστήματος, να προκαλέσει εκ νέου το ξέσπασμα μίας κρίσης.

1.4 Ανακεφαλαίωση

Στο παρόν κεφάλαιο έγινε η προσπάθεια να τεθεί το πλαίσιο ανάλυσης στο οποίο θα εξετασθεί το σύστημα διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ ως βασική συνιστώσα της ΚΠΑΑ. Αφού αναλύθηκαν η έννοια της κρίσης και οι φάσεις της διαχείρισης κρίσεων όπως έχουν καταγραφεί στη διεθνή βιβλιογραφία, στο επόμενο κεφάλαιο θα εξετασθεί το θεσμικό πλαίσιο της διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ

2.1 Ιστορική Αναδρομή

2.1.1 Οι απαρχές της αμυντικής συνεργασίας

Με τη λήξη του Β'ΠΠ και το νέο γεωπολιτικό περιβάλλον που δημιουργούσε ο Ψυχρός Πόλεμος παρουσιάστηκε η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών σε θέματα συλλογικής άμυνας και ασφάλειας, ανάγκη η οποία αποτέλεσε μία από τις γενεσιουργές αιτίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (Υφαντής, 2007). Η πρώτη θεσμική προσπάθεια υλοποίησης μίας ευρωπαϊκής συλλογικής άμυνας έγινε με τη Συνθήκη των Βρυξελλών το 1948 όπου δημιουργείται η Δυτικό-Ευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ), μία αμυντική συμμαχία από δέκα κράτη μέλη: Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Ο πρωταρχικός σκοπός του οργανισμού ήταν η αμοιβαία στρατιωτική βοήθεια σε περίπτωση εξωτερικής επίθεσης και η παροχή μιας ισχυρής βάσης για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής αμυντικής συνεργασίας (European Union External Action). Τον Οκτώβρη του 1950, ο Γάλλος πρωθυπουργός Ρενέ Πλεβέν στην προσπάθειά του να λύσει το πρόβλημα του επανεξοπλισμού της Δυτικής Γερμανίας, προτείνει την υπαγωγή των δυτικό-γερμανικών δυνάμεων σε έναν υπερεθνικό ευρωπαϊκό στρατό αποτρέποντας έτσι την αυτόνομη ανάπτυξη των ενόπλων δυνάμεων της χώρας. Υπογράφεται έτσι τον Μάιο του 1952 μεταξύ των Έξι ιδρυτικών μελών της ΕΚΑΧ η Συνθήκη δημιουργίας της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας (ΕΑΚ). Οι έντονες επιφυλάξεις στο εσωτερικό της Γαλλίας με αποτέλεσμα την απόρριψη της Συνθήκης για την ΕΑΚ από το γαλλικό κοινοβούλιο έθεσαν οριστικό τέλος στην Αμυντική Κοινότητα και ταυτόχρονα στην προσπάθεια για σύσταση Ευρωπαϊκής Πολιτικής Κοινότητας που θα ακολουθούσε (Χατζηβασιλείου, 2010, σσ. 447-448).

2.1.2 Ορόσημο: Η Δημιουργία της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας

Τρία ήταν τα κύρια γεγονότα που έδωσαν αποφασιστική ώθηση στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής αμυντικής συνεργασίας και στη δημιουργία της ΕΠΑΑ. Το πρώτο ήταν η διευθέτηση που έλαβε χώρα τον Ιούνιο του 1996 στο Βερολίνο κατά τη διάρκεια της Υπουργικής Συνόδου του NATO όπου αποσαφηνίζεται η Ευρωπαϊκή Ταυτότητα Ασφάλειας και Άμυνας (ESDI) και μορφοποιείται η ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφαλείας. Οι πρωτοφανείς προ-ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες του Ηνωμένου Βασιλείου υπό την κυβέρνηση των Εργατικών του Tony Blair, με χαρακτηριστικότερη τις διμερείς επαφές με τον γάλλο πρόεδρο Jacques Chirac στο Saint-Malo τον Δεκέμβρη του 1998, αποτέλεσαν το δεύτερο σημαντικό γεγονός στην προώθηση της ΕΠΑΑ. Το τρίτο γεγονός ήταν ο πόλεμος στο Κόσσοβο, όπου αναδείχθηκε η επιχειρησιακή ηγεμονία και η στρατιωτική υπεροπλία των ΗΠΑ και η αδυναμία υποστήριξης εκ μέρους των ευρωπαίων της οικονομικής τους ισχύος με τα απαραίτητα στρατιωτικά μέσα και υποδομές (Υφαντής, 2007, σσ. 382-385).

Η σύγχρονη ιστορία της ΕΠΑΑ ξεκινά ουσιαστικά το 1999 (Υφαντής, 2007, σ. 381). Στη συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην Κολωνία τον Ιούνιο της χρονιάς αυτής, οι αρχηγόι κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ συμφώνησαν ότι «η Ένωση πρέπει να έχει την ικανότητα αυτόνομης δράσης, στηριζόμενη σε αξιόπιστες στρατιωτικές δυνάμεις, τα μέσα για τη λήψη απόφασης χρησιμοποίησής τους και την απαιτούμενη προς τούτο ετοιμότητα, ώστε να αντιδρά στις διεθνείς κρίσεις, με την επιφύλαξη των δράσεων του NATO» (European Union External Action). Με το άρθρο 17 της Συνθήκης της Νίκαιας μεταβιβάζονται στην ΕΕ σημαντικές λειτουργίες της ΔΕΕ και εγκρίνεται η δημιουργία τριών μόνιμων πολιτικών και στρατιωτικών οργάνων, της Επιτροπής Πολιτικής και Ασφάλειας, της Στρατιωτικής Επιτροπής της ΕΕ και του Στρατιωτικού Επιτελείου της ΕΕ (Υφαντής, 2007, σ. 386).

Η δημιουργία της ΕΠΑΑ ενίσχυσε την ανάγκη να καθιερωθεί μια επίσημη συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και του NATO στηριζόμενη σε προηγούμενες ρυθμίσεις της ΔΕΕ και της ατλαντικής συμμαχίας (European Union External Action). Τον Μάρτιο του 2003 οριοθετείται η σχέση αυτή με τη Συμφωνία **Berlin Plus**. Η Συμφωνία βασίζεται στην αναγνώριση ότι τα κράτη-μέλη και των δύο οργανισμών έχουν μόνο ένα σύνολο δυνάμεων και περιορισμένους αμυντικούς πόρους από τους οποίους μπορούν να αντλήσουν δυνάμεις. Υπό αυτές τις συνθήκες, και για να αποφευχθεί μια περιττή χρήση των πόρων, συμφωνήθηκε ότι οι επιχειρήσεις υπό την ΕΕ θα είναι σε θέση να επωφεληθούν από τις δυνατότητες του NATO

(NATO, 2006).

Η διάσταση μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ κατά την υπό αμερικανική ηγεσία εισβολή στο Ιράκ το 2003, υπογράμμισε την ανάγκη για ένα κοινό στρατηγικό όραμα το οποίο θα ενίσχυε την εσωτερική συνοχή της Ένωσης. Τα κράτη μέλη ανέθεσαν έτσι στον Javier Solana, Γενικό γραμματέα του Συμβουλίου της ΕΕ και Υπάτο Εκπρόσωπο για την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, να συντάξει μια τέτοια στρατηγική (European Union External Action).

2.1.3 Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφαλείας (ΕΣΑ)

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τον Δεκέμβριο του 2003 την Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφάλειας, όπου για πρώτη φορά καθορίζονται οι αρχές και τίθενται σαφείς στόχοι για την προαγωγή των συμφερόντων ασφάλειας της ΕΕ σύμφωνα με τις βασικές αξίες της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό οι κύριες απειλές για την ΕΕ είναι η τρομοκρατία, η εξάπλωση των όπλων μαζικής καταστροφής, οι περιφερειακές συγκρούσεις, η αποσάθρωση κρατών και η εξάπλωση του οργανωμένου εγκλήματος (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009, σσ. 29-32).

Για να προασπίσει την ασφάλειά της και να προαγάγει τις αξίες της, η Ευρωπαϊκή Ένωση καθόρισε τρεις στρατηγικούς στόχους:

- **Αντιμετώπιση των απειλών.** Με τις νέες απειλές που εμφανίζονται, η πρώτη γραμμή άμυνας μετατοπίζεται συχνά στο εξωτερικό. Αυτό πολλές φορές σημαίνει δράση προτού ξεσπάσει η κρίση όχι απαραίτητα με τη χρήση αμιγώς στρατιωτικών μέσων.
- **Οικοδόμηση της ασφάλειας στη γειτονιά της ΕΕ.** Η προώθηση και η εδραίωση ενός δακτυλίου καλοκυβερνώμενων χωρών στα ανατολικά και τα μεσογειακά σύνορα της Ένωσης βοηθά στη διαμόρφωση στενών σχέσεων αρμονικής συνεργασίας και ουσιαστικά στην επαύξηση της ευρωπαϊκής ασφάλειας.
- **Διαμόρφωση μίας διεθνούς τάξης, βασισμένη σε αποτελεσματική πολυμερή προσέγγιση.** Η υποστήριξη και η ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου μέσω της αποτελεσματικής λειτουργίας των διεθνών οργανισμών δημιουργεί έναν κόσμο δημοκρατικών κρατών, γεγονός που αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για την ασφάλεια της ΕΕ (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009, σσ. 33-38).

Πέντε χρόνια μετά την έγκριση της ΕΣΑ, ο Javier Solana παρουσίασε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έκθεση εφαρμογής της, με τίτλο «Ασφάλεια σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο», η

οποία επιβεβαίωσε ουσιαστικά τη διαρκή ισχύ της ΕΣΑ και την ανάγκη η Ευρωπαϊκή Στρατηγική να είναι «πιο ικανή, πιο συνεκτική και πιο ενεργή» στην ώστε η ΕΕ να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητές της (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2009, σσ. 11-25).

2.1.4 Η Συνθήκη της Λισαβόνας

Οι ρυθμίσεις της Συνθήκης της Λισαβόνας για την Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας, όπως μετονομάζεται πλέον, περιλαμβάνουν σε μεγάλο βαθμό το καθεστώς που είχε διαμορφωθεί στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια της Κολωνίας και του Ελσίνκι αλλά και επιπλέον νέες προβλέψεις που στοχεύουν στην περαιτέρω ολοκλήρωση της αμυντικής συνεργασίας. Εξασφαλίζεται επιχειρησιακή ικανότητα βασισμένη σε στρατιωτικά και μη στρατιωτικά (civilian) μέσα, η χρήση των οποίων θα γίνεται εκτός της Ευρώπης με σκοπό τη διατήρηση της ειρήνης. Παράλληλα καθιερώνονται δύο μορφές «ενισχυμένης συνεργασίας». Η *συνεργασία για την εκτέλεση συγκεκριμένης αποστολής* όπου ομάδα κρατών-μελών που το επιθυμεί αναλαμβάνει εκτέλεση αποστολής και η *μόνιμη διαρθρωμένη συνεργασία* όπου απευθύνεται στα κράτη-μέλη που το επιθυμούν και πληρούν υψηλότερα κριτήρια στρατιωτικών δυνατοτήτων και που μπορούν να αναλάβουν δεσμευτικότερες υποχρεώσεις. Σημαντική είναι η καθιέρωση του μηχανισμού αλληλεγγύης κράτους-μέλους που δέχεται ένοπλη επίθεση στο έδαφός του καθώς και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας με αποστολή να προσδιορίζει τις ευρωπαϊκές ανάγκες συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στη βελτίωση των εθνικών στρατιωτικών δυνατοτήτων (Ιωακειμίδης, 2008, σσ. 111-115).

2.2 Θεσμικό Πλαίσιο

Η μετάβαση από την ESDP στην CSDP με την επικύρωση της Συνθήκης της Λισαβόνας σηματοδότησε την προσπάθεια της ΕΕ για μια πιο συνεκτική εξωτερική δράση η οποία περιλαμβάνει τη διαχείριση κρίσεων. Η συνεκτικότητα αυτή ενισχύθηκε με τη θεσμοθέτηση του/της Υπατου Εκπροσώπου/Αντιπροέδρου της ΕΕ (**HR/VP**) υποστηριζόμενου από την Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (**EEAS**), βασικού οργάνου στη διαχείριση κρίσεων σε συνδυασμό με τις ήδη θεσμοθετημένες από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Νίκαια, Δεκ. 2000) μόνιμες πολιτικές και στρατιωτικές δομές.

2.2.1 Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (PSC)

Η PSC συνεδριάζει σε επίπεδο πρεσβευτών, ως προπαρασκευαστικό όργανο του Συμβουλίου της ΕΕ και σύμφωνα με το άρθρο 38 της ΣΕΕ παρακολουθεί τη διεθνή κατάσταση στους τομείς σχετικούς με την ΚΕΠΠΑ, καθορίζει πολιτικές, εποπτεύει την εφαρμογή αυτών και ασκεί υπό την ευθύνη του Συμβουλίου και του HR/VP, τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση των επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων. Η συγκεκριμένη επιτροπή δίνει κατευθυντήριες οδηγίες στη Στρατιωτική Επιτροπή δεχόμενη αντίστοιχα τη γνώμη και τις συστάσεις της. Σε περιπτώσεις κρίσεων, αξιολογεί τα βασικά στοιχεία των στρατηγικών και στρατιωτικών επιλογών όπως της δομής διοίκησης και ιεραρχίας, της επιχειρησιακής αντίληψης και επιχειρησιακού σχεδιασμού, στοιχεία που απαιτούνται να υποβληθούν στο Συμβούλιο (Υφαντής, 2007, σ. 386). Η επιτροπή ενημερώνεται από την Committee for Civilian Aspects of Crisis Management (**CIVCOM**), φορέας ο οποίος παρέχει πληροφορίες και δίνει τη γνώμη του για τις μη στρατιωτικές πτυχές της διαχείρισης κρίσεων και το Politico-Military Group (**PMG**) που καλύπτει τις πολιτικές πτυχές των στρατιωτικών και πολιτικο-στρατιωτικών θεμάτων της ΕΕ (European Union External Action).

2.2.2 Στρατιωτική Επιτροπή της ΕΕ (EUMC)

Η EUMC είναι το ανώτατο στρατιωτικό όργανο που έχει συσταθεί στο πλαίσιο του Συμβουλίου. Αποτελείται από τους Αρχηγούς ΓΕΕΘΑ των κρατών μελών, οι οποίοι εκπροσωπούνται τακτικά από μόνιμους στρατιωτικούς αντιπροσώπους. Η επιτροπή έχει μόνιμο πρόεδρο, που επιλέγεται από τους Αρχηγούς ΓΕΕΘΑ των κρατών-μελών και διορίζεται από το Συμβούλιο για τρία έτη. Η EUMC παρέχει στην PSC συμβουλές και συστάσεις για όλα τα στρατιωτικά ζητήματα της ΕΕ (European Union External Action). Αξίζει να σημειωθεί ότι, την περίοδο συγγραφής της παρούσας εργασίας, πρόεδρος της EUMC είναι ο Στρατηγός Κωσταράκος πρώην Α/ΓΕΕΘΑ των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων.

2.2.3 Στρατιωτικό Επιτελείο της ΕΕ (EUMS)

Το EUMS, που έχει τεθεί υπό τη διεύθυνση της EUMC και υπό την εξουσία του/της HR/VC, είναι η πηγή της συλλογικής στρατιωτικής εμπειρογνομosύνης στο πλαίσιο της EEAS. Ως αναπόσπαστο στοιχείο της πολιτικής της EEAS, το Στρατιωτικό Επιτελείο

συντονίζει το στρατιωτικά εργαλεία, με ιδιαίτερη έμφαση στις επιχειρήσεις/αποστολές (τόσο στρατιωτικές όσο και αυτές που απαιτούν στρατιωτική υποστήριξη) και την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών στρατιωτικών ικανοτήτων. Η δράση του περιλαμβάνει την έγκαιρη προειδοποίηση, εκτίμηση κατάστασης, στρατηγικό σχεδιασμό, ανάπτυξη πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων, ανάπτυξη στρατιωτικών τρόπων ενεργείας, κατάρτιση και εκπαίδευση, και την υποστήριξη των συνεργασιών μέσω της στρατιωτικών σχέσεων (European Union External Action).

2.2.4 Διεύθυνση Διαχείρισης Κρίσεων και Σχεδιασμού (CMPD)

Η CMPD συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της EEAS μέσω του πολιτικο-στρατηγικού σχεδιασμού των στρατιωτικών επιχειρήσεων και μη στρατιωτικών αποστολών της ΚΠΑΑ με την εξασφάλιση της συνοχής και της αποτελεσματικότητας των δράσεων αυτών ως μέρος της ολοκληρωμένης προσέγγισης της ΕΕ στη διαχείριση κρίσεων. Οι κύριες δραστηριότητες της CMPD είναι ο στρατηγικός σχεδιασμός των επιχειρήσεων/αποστολών της ΚΠΑΑ, οι στρατηγικές αξιολογήσεις των υφιστάμενων επιχειρήσεων/αποστολών της ΚΠΑΑ, οι συνεργασίες, ο συντονισμός της ανάπτυξης των στρατιωτικών και μη στρατιωτικών δυνατοτήτων, συμμετοχή σε ασκήσεις και ανάπτυξη της εκπαίδευσης στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ (Wosolsobe, 2014, p. 38).

2.2.5 Civilian Planning and Conduct Capability (CPCC)

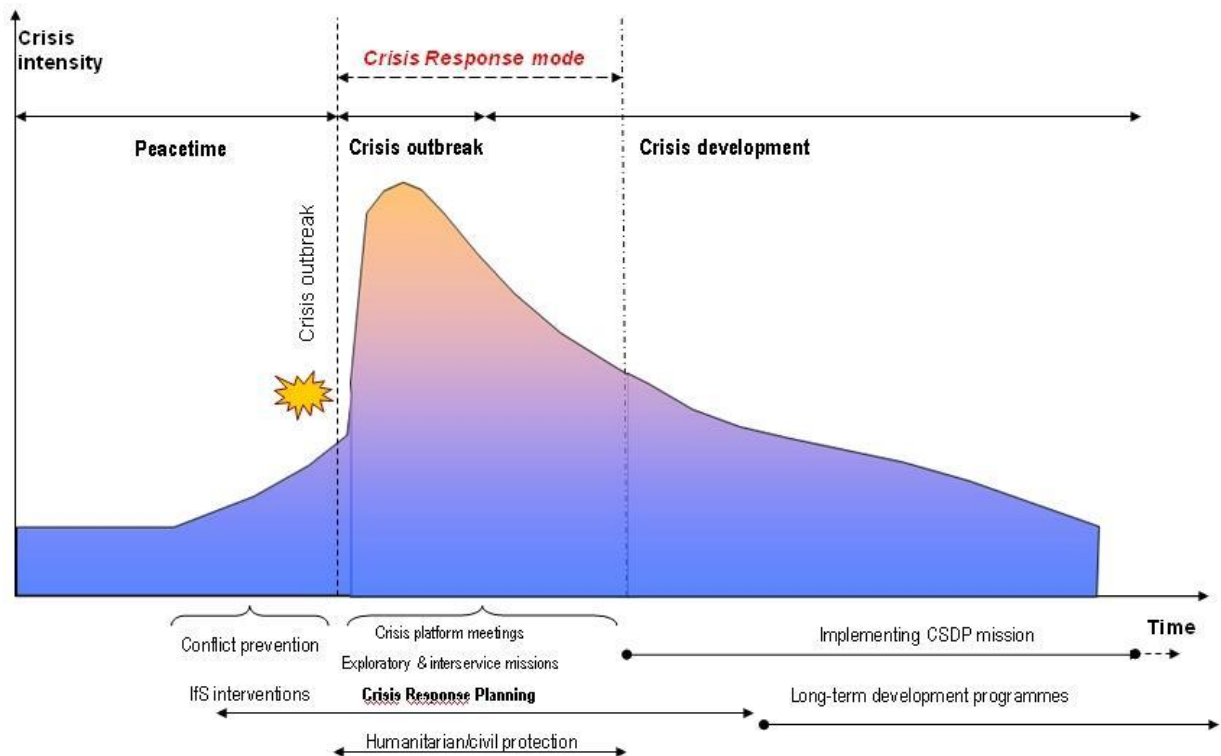
Η CPCC, η οποία αποτελεί μέρος της EEAS, είναι μία μόνιμη δομή αρμόδια για την αυτόνομη επιχειρησιακή διεξαγωγή των μη στρατιωτικών επιχειρήσεων της ΚΠΑΑ. Υπό τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση της PSC και υπό τη γενική εξουσία του Υπατού Εκπροσώπου, η CPCC διασφαλίζει τον αποτελεσματικό σχεδιασμό και τη διεξαγωγή των μη στρατιωτικών επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων της ΚΠΑΑ, καθώς και την ορθή εφαρμογή όλων των στόχων που σχετίζονται με την αποστολή (European Union External Action).

2.3 Διαδικασίες Διαχείρισης Κρίσεων στο Πλαίσιο της ΚΠΑΑ

2.3.1 Εισαγωγή

Το σύστημα χειρισμού κρίσεων της ΕΕ, όπως αυτό αναπτύσσεται μέσα από τις δομές της ΕΕΑΣ, ακολουθεί τη διαδικασία που παρουσιάζεται στη διεθνή βιβλιογραφία και αναλύθηκε συνοπτικά στο προηγούμενο κεφάλαιο. Σχηματικά η σχέση του κύκλου ζωής μίας κρίσης και των δράσεων της ΕΕ φαίνονται στο Διάγραμμα 2.1.

Διάγραμμα 2.1
Crisis Response Cycle

Πηγή: http://www.eeas.europa.eu/crisis-response/what-we-do/response-cycle/index_en.htm

Συνεπώς, η ΕΕ έχει δημιουργήσει ένα πλέγμα δομών και διαδικασιών για να είναι σε θέση να ανταπεξέλθει σε κρίσεις που αφορούν στην άμυνα και την ασφάλεια μέσα από την πρόληψη, την προετοιμασία, την αντιμετώπιση και την αποκατάσταση των έκτακτων καταστάσεων. Κεντρική θέση στη διαμόρφωση του πλέγματος αυτού έχει η 'ολοκληρωμένη προσέγγιση' (comprehensive approach) της ΕΕ στις εξωτερικές συγκρούσεις και κρίσεις. Ο ΟΟΣΑ (2006)

αναφέρει ότι ολοκληρωμένη προσέγγιση είναι μία ολιστικής μορφής κυβερνητική προσέγγιση η οποία δίνει έμφαση στην ανάγκη συνεργασίας μεταξύ δρώντων από διαφορετικούς τομείς πολιτικής (εξωτερική πολιτική, ασφάλεια, διπλωματία, αναπτυξιακή συνεργασία, ανθρωπιστική αρωγή, κ.α). Τον Δεκέμβρη του 2013 η Επιτροπή και η HR/VP ανακοίνωσαν το Joint Communication on ‘the EU’s comprehensive approach to external conflict and crises. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση έχει ως στόχο να κινητοποιήσει τα διπλωματικά και στρατιωτικά μέσα που πλαισιώνονται από την ΚΠΑΑ, καθώς και άλλα εργαλεία πολιτικής όπως η ευρωπαϊκή εμπορική πολιτική και η αναπτυξιακή και ανθρωπιστική βοήθεια. Σε επίπεδο υλοποίησης, το έγγραφο κάλεσε για στενότερο συντονισμό μεταξύ των φορέων πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ και των φορέων πολιτικής σε επίπεδο κρατών-μελών (EC/HR, 2013).

2.3.2 Πρόληψη Συγκρούσεων

Η EEAS δημιούργησε το σύστημα εγκαίρου προειδοποίησης συγκρούσεων της ΕΕ. Το σύστημα αυτό εστιάζει σε υψηλού κινδύνου παγκόσμιες συγκρούσεις και σε τρέχουσες καταστάσεις υψηλής βίας με τετραετή ορίζοντα. Είναι δομημένο πάνω στην ύπαρξη και την ενίσχυση υπαρχόντων εργαλείων όπως τον δείκτη ανθρωπιστικών κινδύνων InfoRM (<http://www.inform-index.org/>). Η διαδικασία εγκαίρου προειδοποίησης βασίζεται σε τέσσερα στάδια (Διάγραμμα 2.2).

Σε πρώτη φάση, αναγνωρίζονται καταστάσεις υψηλού κινδύνου σε παγκόσμιο επίπεδο συνδυάζοντας ποσοτικούς δείκτες που αναπτύχθηκαν από το European Commission Joint Research Centre και ποιοτικά στοιχεία από εμπειρογνώμονες της ΕΕ. Στη συνέχεια προσδιορίζονται χώρες «σε κίνδυνο» όπου απαιτείται περαιτέρω ανάλυση και δράση για πρόληψη ή αξιοποίηση ευκαιριών οικοδόμησης ειρήνης. Κατόπιν πραγματοποιείται ανάλυση κινδύνου από τις εισροές του προσωπικού στο πεδίο έτσι ώστε να καθοριστούν σαφείς στόχοι στο πλαίσιο της προετοιμασίας για τις δράσεις έγκαιρης πρόληψης και οικοδόμησης ειρήνης. Το τέταρτο βήμα παρακολουθεί τις προκληθείσες ενέργειες σε σχέση με τις επιπτώσεις τους επί των προσδιορισθέντων κινδύνων σύγκρουσης ή ευκαιριών οικοδόμησης της ειρήνης και τροφοδοτεί τον επόμενο κύκλο αξιολόγησης και ανάλυσης. Τα παραπάνω εντάσσονται σε έναν εξαμηνιαίο κύκλο ενεργειών και εμπλέκει ένα ευρύ φάσμα ενωσιακών θεσμών και υπηρεσιών (European Union External Action, 2014).

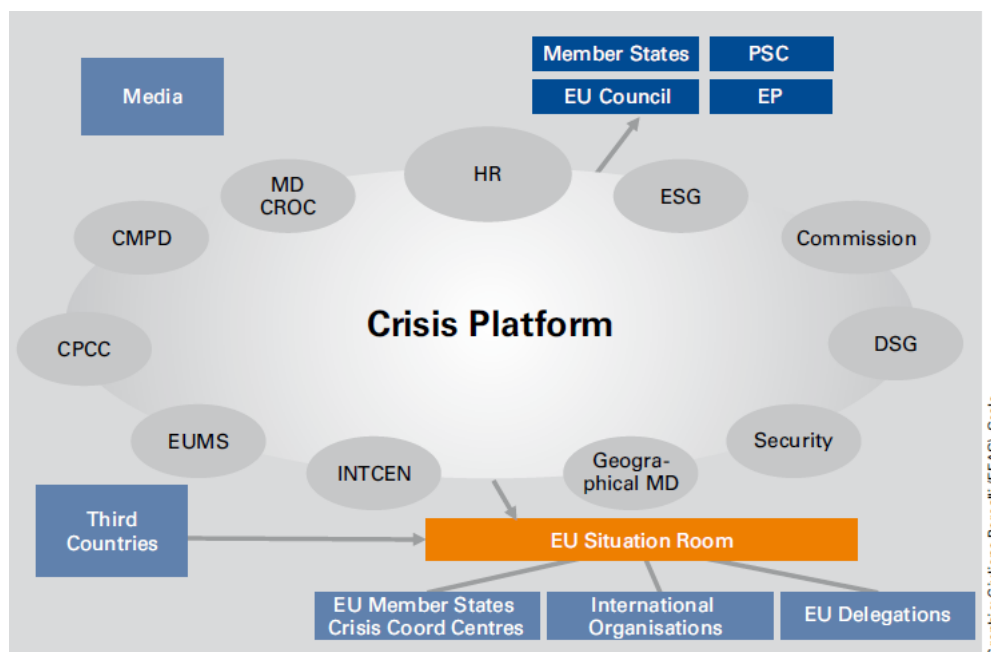

αντιμετώπιση μίας ενδεχόμενης κρίσης. Για το λόγο αυτό, τα κράτη-μέλη έθεσαν ως πρωταρχικό στόχο από το έτος 2003, μέσω της εθελοντικής συνεργασίας, να είναι σε θέση να αναπτύσσουν ταχέως και στη συνέχεια να διατηρούν δυνάμεις ικανές να εκτελούν επιχειρήσεις μέχρι επιπέδου σώματος στρατού (μέχρι 15 ταξιαρχιών ή 50.000-60.000 ατόμων). Πυρήνας των δυνάμεων αυτών είναι τα λεγόμενα «Battle groups» τα οποία πρέπει να έχουν ετοιμότητα 10 ημερών για ανάπτυξη στην περιοχή επιχειρήσεων (και την εκτέλεση της αποστολής), από την ημέρα που θα ληφθεί απόφαση από το Συμβούλιο της ΕΕ για την έναρξη μιας επιχείρησης. Τα EU Battle Groups πρέπει να έχουν δυνατότητα εκτέλεσης αρχικών επιχειρήσεων 30 ημερών, οι οποίες μπορούν να επεκταθούν στις 120 ημέρες, εφόσον ανεφοδιαστούν κατάλληλα (European Union External Action).

Παράλληλα με την ύπαρξη ενός βασικού σχεδίου ενεργειών, είναι σημαντικό τα διδάγματα και οι εμπειρίες να μεταφράζονται σε δομές-διαδικασίες. Έτσι δημιουργήθηκε το Crisis Response System (CRS), που ενεργοποιείται μέσω της άμεσης κινητοποίησης των διαθέσιμων πόρων της EEAS για την αντιμετώπιση των συνεπειών μιας κρίσης που προκλήθηκε από πολιτική και/ή ένοπλη σύγκρουση, έκτακτα περιστατικά τεχνολογικής φύσεως ή ανθρωπογενείς/φυσικές καταστροφές. Υπεύθυνο όργανο για την ενεργοποίηση του συστήματος αυτού, του οποίου ο Διευθύνων Σύμβουλος (MDCROC) αναφέρει απευθείας στον/στην HR/VC, είναι το Crisis Response Department (MD VII) το οποίο αποτελείται από τρία τμήματα. Το Crisis Response Planning and Operations Division (MD VII.1), υπεύθυνο για το συνολικό σχεδιασμό, την οργάνωση και τον συντονισμό των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την κρίση, συμπεριλαμβανομένης της ετοιμότητας, της παρακολούθησης και της αντιμετώπισης, το Situation Room Division (MD VII.2) και το Consular Crisis Management Division (MD VII.3) το οποίο βοηθά τις προξενικές αρχές της ΕΕ (Pisani & Petropoulos, 2014, σ. 32).

Ο/η HR/VC προεδρεύει του Crisis Platform το οποίο συγκαλείται σε ad hoc βάση και είναι ένας κρίσιμος μηχανισμός που ενεργοποιείται για την εξασφάλιση της ανταπόκρισης της ΕΕ κατά τη διάρκεια εξωτερικών κρίσεων. Η διάρθρωση του Crisis Platform φαίνεται στον Πίνακα 2.1 και ανάλογα με τα χαρακτηριστικά μίας κρίσης μπορεί να ενεργοποιήσει τις αντίστοιχες δομές της EEAS, την EUMC και σχετικές υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Pisani & Petropoulos, 2014, σ. 34).

Πίνακας 2.1
EU Crisis Platform

Πηγή: Pisani & Petropoulos, 2014, σ. 33

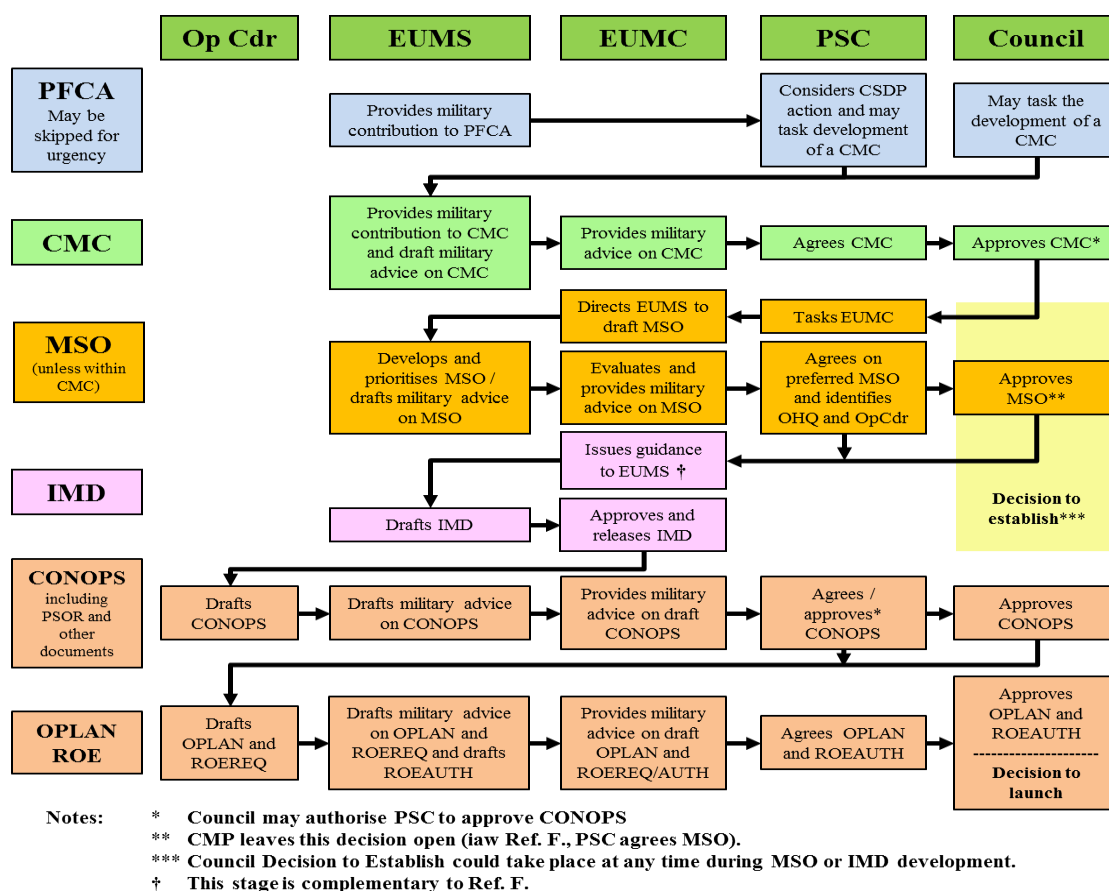
Στην περίπτωση που μία κατάσταση αναγνωριστεί από τα αρμόδια θεσμικά όργανα ως κρίση ενεργοποιείται η διαδικασία σχεδίασης η οποία με την ενεργοποίηση των κατάλληλων εργαλείων της ΚΠΙΑΑ έχει ως στόχο τη λήψη απόφασης για την αντιμετώπιση στην πράξη της κατάστασης αυτής. Τα βασικά θεσμικά κείμενα που καθορίζουν τη διαδικασία σχεδίασης στην αντιμετώπιση μιας κρίσης είναι τα *Suggestions for procedures for coherent, comprehensive EU crisis management, the EU Concept for Military Planning at the Political and Strategic Level* και *the EU Concept for Force Generation* (Council of the European Union, 2003), (2008a), (2008b).

Ο σχεδιασμός αντιμετώπισης κρίσεων περιλαμβάνει δύο κύριες φάσεις, αρχικά τον στρατηγικό και στη συνέχεια τον επιχειρησιακό σχεδιασμό (Grevi, 2009). Το πρώτο στάδιο είναι η ανάπτυξη της Αρχικής Ιδέας Διαχείρισης Κρίσης-Crisis Management Concept (CMC). Το CMPD, που είναι η κύρια υπηρεσία για τον πολιτικό-στρατηγικό σχεδιασμό για την ΚΠΙΑΑ, προετοιμάζει τη CMC η οποία αναλύει και προτείνει στρατηγικές πολιτικές επιλογές. Με βάση τις συμβουλές και τις συστάσεις, η PSC συμφωνεί με τη CMC και την προωθεί στο Συμβούλιο για έγκριση. Με βάση τη σύσταση της PSC το Συμβούλιο εκδίδει απόφαση για την υλοποίηση της αποστολής/επιχείρησης (de Kermabon, 2014).

Διάγραμμα 2.3

Διαδικασία Στρατιωτικής Σχεδίασης Αντιμετώπισης Κρίσεων

σε Πολιτικό και Στρατηγικό Επίπεδο

Πηγή: EU Concept for Military Planning at the Political and Strategic Level, 10687/08, 16 June 2008.

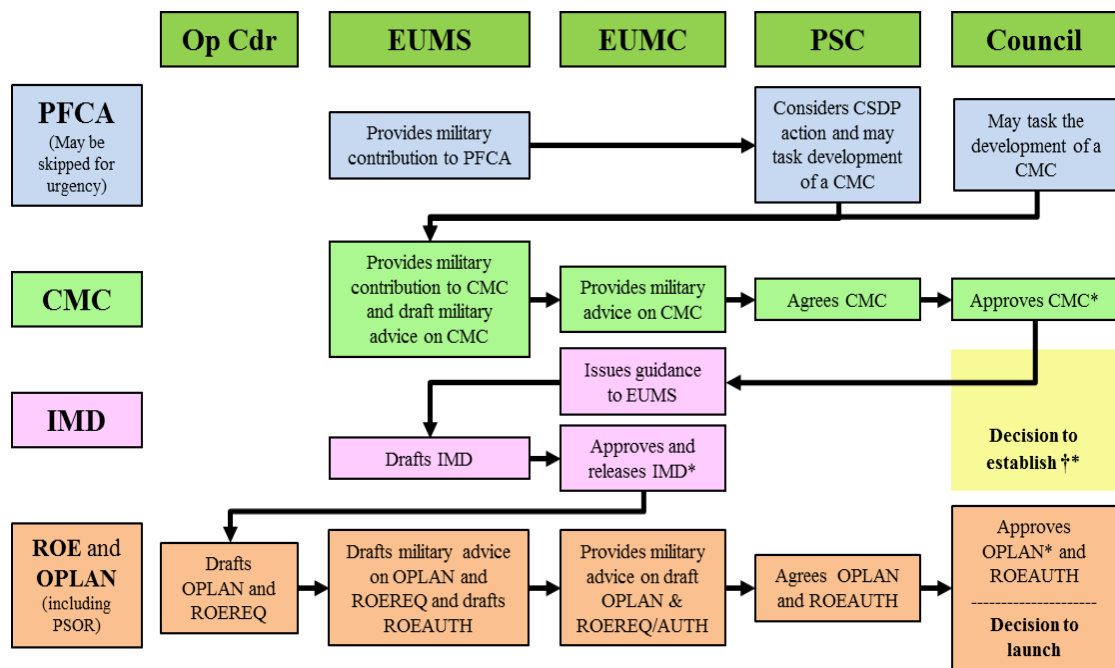
Μετά την πολιτική έγκριση του Συμβουλίου, η PSC ζητά την ανάπτυξη στρατιωτικών ή μη-στρατιωτικών στρατηγικών επιλογών (MSO/CSO). Από στρατιωτικής πλευράς, η EUMC εκδίδει μια στρατιωτική οδηγία για τη στρατηγική επιλογή (MSOD) στο EUMS, αναθέτοντας σε αυτό να συντάξει και να ιεραρχήσει τις MSO, περιγράφοντας με περισσότερες λεπτομέρειες τις απαιτούμενες δράσεις για την εκπλήρωση των πολιτικών στόχων που περιγράφονται στη CMC. Αντίστοιχα, η CPCC είναι υπεύθυνη για την εκπόνηση των CSO. Οι EUMC/CIVCOM αξιολογούν αντίστοιχα τις MSO/CSO και υποβάλουν τις εκτιμήσεις τους στην PSC. Η τελευταία αποφασίζει για την καλύτερη δράση και προωθεί τη σύστασή της προς το Συμβούλιο. Η έγκριση του Συμβουλίου σηματοδοτεί το τέλος της διαδικασίας σχεδιασμού σε πολιτικό-στρατηγικό επίπεδο.

Η φάση της επιχειρησιακής σχεδίασης περιλαμβάνει την εκπόνηση της αρχικής ιδέας επιχειρήσεων (CONOPS) και του σχεδίου επιχειρήσεων (OPLAN), καθώς και τη διαδικασία ανάπτυξης δυνάμεων. Στο πλαίσιο αυτό, το EUMS καταρτίζει την αρχική στρατιωτική οδηγία (IMD) και η PSC δίνει εντολή στην EUMC να αναθέσει την οδηγία στον Επιχειρησιακό Διοικητή (OpCdr). Η IMD πρέπει να παρέχει στον OpCdr μια σαφή εικόνα των πολιτικών στόχων και της στρατιωτικής εντολής της επιχείρησης, έτσι ώστε να είναι εφικτή η επιτυχής της CONOPS, της OPLAN και των κανόνων εμπλοκής (Grevi, 2009). Σχηματικά η παραπάνω διαδικασία φαίνεται στο Διάγραμμα 2.3 και η ταχεία διαδικασία σχεδίασης στο Διάγραμμα 2.4.

Διάγραμμα 2.4

Fast Track Διαδικασία Στρατιωτικής Σχεδίασης Αντιμετώπισης Κρίσεων

NOTES: † Council Decision to Establish could take place at any time during IMD development.
* The minimum decision-making steps.

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια αποστολή διαχείρισης κρίσεων, η αλυσίδα διοίκησης της ΕΕ διαθέτει τρία επίπεδα αρχηγείων που αντιστοιχούν στα τρία επίπεδα λήψης αποφάσεων (Πίνακας 2.2). Στο πρώτο επίπεδο (στρατηγικό), το EUMS παρέχει προσωπικό στην EUMC για τη λειτουργία του βασικού οργανισμού διοίκησης (Civil/Military Cell). Στο δεύτερο επίπεδο υπάρχουν τρεις επιλογές, μέσω των οποίων μπορεί να δημιουργηθεί ένα επιχειρησιακό στρατηγείο (OHQ).

Πίνακας 2.2

Δυνατότητες Διοίκησης και Ελέγχου της EUMC και CIVCOM

Πηγή: Glume, 2015, p. 34

Η πρώτη είναι η χρήση δομών του NATO υπό τις προβλέψεις της συμφωνίας Berlin Plus ενώ η δεύτερη αφορά στη χρήση στρατηγείων των κρατών-μελών. Μέχρι στιγμής πέντε κράτη-μέλη της ΕΕ έχουν προσφέρει εθελοντικά στρατηγεία τους, καθιστώντας τα έτοιμα να αναλάβουν επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ: Γαλλία (Mont Valerien), Γερμανία (Postdam), Ηνωμένο Βασίλειο (Northwood), Ελλάδα (Λάρισα) και Ιταλία (Cento Celle). Η τρίτη επιλογή άσκησης επιχειρησιακής διοίκησης είναι μέσω του EU Operations Centre το οποίο λειτουργεί εντός της EUMC, χωρίς να είναι όμως ένα μόνιμο στρατηγείο αλλά μία συνεχώς διαθέσιμη δυνατότητα για την ταχεία δημιουργία ενός HQ για μία συγκεκριμένη λειτουργία. Η τέταρτη επιλογή επιλέχθηκε για τις αποστολές EUTM Somalia και EUTM Μάλι. Σε αυτές τις ειδικές περιπτώσεις, το OHQ και τα FHQ συγχωνεύτηκαν για να σχηματίσουν ένα "Αρχηγείο Αποστολής" που βρίσκεται στο θέατρο επιχειρήσεων. Αυτή η επιλογή συνεπάγεται ότι ο διοικητής της αποστολής πρέπει να επωμιστεί το πρόσθετο καθήκον της κάλυψης τόσο των στρατηγικών όσο και των επιχειρησιακών/τακτικών πτυχών (Glume, 2015). Τέλος, σε τακτικό επίπεδο, υπάρχουν τα Στρατηγεία Δυνάμεων (FHQ) τα οποία παρέχουν λεπτομερή σχεδιασμό, προτείνουν τη δομή των τακτικών δυνάμεων, θεσπίζουν πολυεθνικά κέντρων διοικητικής μέριμνας και διοικούν τις επιχειρήσεις στο πεδίο (Hynek, 2011).

Με την ολοκλήρωση των διαδικασιών σχεδίασης ακολουθεί η ανάπτυξη των

επιχειρήσεων/αποστολών της ΚΠΑΑ. Υπό την ευθύνη του Συμβουλίου και της HR/VC, η PSC ασκεί τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση των επιχειρήσεων/αποστολών. Οι OpCdr/CivOpsCdr ασκούν διοίκηση και έλεγχο στις στρατιωτικές επιχειρήσεις/μη-στρατιωτικές αποστολές ενώ ο Διοικητής Δυνάμεων (Force Commander) και ο Επικεφαλής της Αποστολής (Head of Mission) ασκούν αντίστοιχα διοίκηση και έλεγχο στο θέατρο των επιχειρήσεων/αποστολών (de Kermabon, 2014).

Οι επιχειρήσεις/αποστολές της ΚΠΑΑ που έχουν ολοκληρωθεί μέχρι σήμερα καθώς και αυτές που βρίσκονται σε εξέλιξη φαίνονται στα Παραρτήματα Β και Γ αντίστοιχα.

2.3.4 Αποκατάσταση

Η φάση της αποκατάστασης περιλαμβάνει δύο βασικά τμήματα. Αρχικά είναι απαραίτητη η λήψη μέτρων ανοικοδόμησης και ανασυγκρότησης των περιοχών μετά τη σύγκρουση έτσι ώστε να προλαμβάνεται η εκ νέου κλιμάκωση της βίας και να προωθείται η βιώσιμη ειρήνη. Παράλληλα πρέπει να γίνει αξιολόγηση των ενεργειών που αναλήφθηκαν κατά τη διάρκεια του χειρισμού της κρίσης με την εξαγωγή των απαραίτητων συμπερασμάτων.

Η κατάσταση στο σύγχρονο διεθνές περιβάλλον έχει δείξει ότι η μεγαλύτερη πρόκληση σε μία κρίση είναι η διατήρηση της ειρήνης και η αποκατάσταση των κάθε είδους καταστροφών. Σύμφωνα με την Επιτροπή (2001), είναι αναγκαία η σύνδεση της αρωγής, της αποκατάστασης και της ανάπτυξης η οποία εντάσσεται σε ένα ευρύ πολιτικό, αναπτυξιακό και ανθρωπιστικό πλαίσιο. Η στρατηγική σύνδεσης πρέπει να εξετάζει τις πολύπλοκες τομεακές και γεωγραφικές πτυχές της κρίσης και να καθορίζει την κατάλληλη χρονική στιγμή για την εφαρμογή των πολιτικών αποκατάστασης.

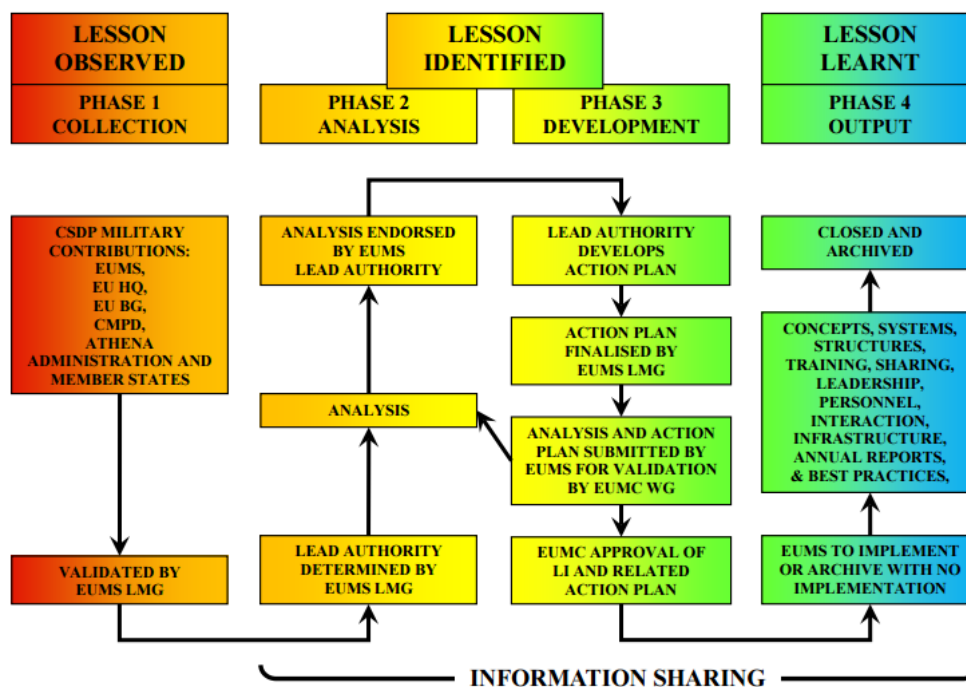
Σε καταστάσεις μετά από συγκρούσεις όπου η πρώτη προτεραιότητα είναι η συμβολή στην εδραίωση της ειρήνης, ώστε να αποφευχθεί η επανεμφάνιση της βίας, οι επιχειρήσεις/αποστολές της ΚΠΑΑ έχουν ως κύριο καθήκον τον αφοπλισμό και την επανένταξη των πρώην αντιμαχομένων πλευρών, την καταπολέμηση διάδοσης φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού, την άρση ναρκοπεδίων, τη μεσολάβηση στη διαδικασία διαλόγου και την εφαρμογή των ειρηνευτικών συμφωνιών καθώς και τη υποστήριξη των δημοκρατικών διαδικασιών (EC/HR, 2013). Η σημαντικότερη συμβολή όμως της ΕΕ στη φάση της αποκατάστασης μίας κρίσης είναι μεσο-μακροπρόθεσμη. Η Γενική Διεύθυνση της Επιτροπής για τη Διεθνή Συνεργασία και την Ανάπτυξη (DG-DEVCO) είναι υπεύθυνη για

τον σχεδιασμό της ευρωπαϊκής πολιτικής διεθνούς συνεργασίας και αναπτυξιακής βοήθειας σε παγκόσμιο επίπεδο. Η DG-DEVCO παρέχει βοήθεια μέσω μιας σειράς χρηματοδοτικών εργαλείων, με έμφαση στη διασφάλιση της ποιότητας-αποτελεσματικότητας της βοήθειας της ΕΕ. Αποτελώντας έναν ενεργό και δυναμικό παίκτη στον τομέα της ανάπτυξης, προωθεί τη χρηστή διακυβέρνηση, την ανθρώπινη και οικονομική ανάπτυξη και την αντιμετώπιση παγκοσμίων θεμάτων, όπως η καταπολέμηση της πείνας και η διατήρηση των φυσικών πόρων (International Cooperation and Development-DG DEVCO).

Η εξαγωγή διδαγμάτων (lessons learnt) από τις επιχειρήσεις/αποστολές της ΚΠΑΑ αποτελεί το δεύτερο κομμάτι στη φάση της αποκατάστασης μίας κρίσης και συνεπώς, είναι ένα ουσιώδες μέρος της βελτίωσης και της επέκτασης των δυνατοτήτων της ΕΕ στον τομέα της άμυνας και της ασφάλειας. Η διαδικασία εξαγωγής στρατιωτικών διδαγμάτων (Διάγραμμα 2.5) αποτελείται από τέσσερις φάσεις: τη **Συλλογή** η οποία συνδέεται με την παρατήρηση δεδομένων που μπορούν να έχουν αντίκτυπο στην επιχειρησιακή δυνατότητα της ΚΠΑΑ, την **Ανάλυση** και την **Ανάπτυξη** οι οποίες συνδέονται με τον καθορισμό της λεπτομερούς φύσεως του προβλήματος για το οποίο πρέπει να αναπτυχθεί μία επανορθωτική δράση και τέλος την **Εκροή** που συνδέεται με την επιτυχή ενσωμάτωση στις δομές της ΚΠΑΑ των διδαγμάτων (European External Action Service, 2015).

Διάγραμμα 2.5

Διαδικασία Εξαγωγής Στρατιωτικών Διδαγμάτων

Πηγή: EU Military Lessons Learnt at the Political Strategic Level Concept-EEAS 02422/6/14

2.4 Ανακεφαλαίωση

Στο παρόν κεφάλαιο έγινε μία συνοπτική ιστορική αναδρομή των προσπαθειών της Ένωσης για διαμόρφωση μίας κοινής αμυντικής πολιτικής έτσι ώστε να αναδειχθεί ότι το υπό εξέταση φαινόμενο είναι κάτι δυναμικό και όχι στατικό και παράλληλα να γίνει ευκολότερα κατανοητή η σημερινή δομή του τρόπου που διαχειρίζεται κρίσεις η ΕΕ σε θέματα που αφορούν την ασφάλεια. Κατόπιν έγινε προσπάθεια παρουσίασης των θεσμικών οργάνων της ΕΕ που συμμετέχουν στη διαχείριση κρίσεων της ΕΕ για θέματα Άμυνας και Ασφάλειας καθώς και ανάλυσης των διαδικασιών που προβλέπεται να εφαρμοστούν σε αντίστοιχες περιπτώσεις. Στη συνέχεια θα εξεταστούν οι στρατιωτικές επιχειρήσεις στη FYROM και στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία έτσι ώστε να είναι δυνατή μία κριτική αποτίμηση των δυνατοτήτων της ΕΕ να χειριστεί καταστάσεις που χαρακτηρίζονται ως απειλές για την άμυνα και την ασφάλειά της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ *Concordia*

3.1 Ιστορικό Πλαίσιο

Από το ξέσπασμα του πολέμου στη Γιουγκοσλαβία το 1991, πολλοί αναλυτές και παρατηρητές θεωρούσαν θέμα χρόνου να επεκταθούν οι συγκρούσεις και στο νοτιότερο κράτος της πρώην Γιουγκοσλαβίας (Pentland, 2011, σ. 556), μία εξέλιξη που θα αποσταθεροποιούσε περαιτέρω τη Βαλκανική χερσόνησο και θα έθετε σε κίνδυνο την ασφάλεια ολόκληρης της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Η εσωτερική κατάρρευση της Αλβανίας το 1997 και ο πόλεμος του ΝΑΤΟ κατά της Σερβίας για το Κοσσυφοπέδιο την άνοιξη του 1999 αποτέλεσαν δύο εξελίξεις με άμεσο αντίκτυπο στην εσωτερική σταθερότητα της FYROM (Pentland, 2011, σ. 556). Το συγκρουσιακό περιβάλλον μεταξύ της μεγαλύτερης εθνικής μειονότητας στη χώρα που ζητούσε προστασία των δικαιωμάτων της και της πλειοψηφίας που φοβόταν μία επικείμενη απόσχιση οδήγησε σε ταχεία κλιμάκωση των βίαιων επεισοδίων μεταξύ Σλαβομακεδόνων και Αλβανών (Mace, 2004, σσ. 475-476) και τη χώρα στο χείλος του εμφυλίου πολέμου. Η αιματοχυσία μεταξύ των δύο εθνοτικών ομάδων της ΠΓΔ Μακεδονίας, έλαβε τέλος με την υπογραφή της Συμφωνίας της Οχρίδας στις 13 Αυγούστου 2001 δημιουργώντας το κατάλληλο πλαίσιο για τη διάρθρωση του κράτους σε πολυεθνική και πολυπολιτισμική βάση (Κοππά, 2013, σ. 113).

3.2 Διαχείριση της Κρίσης από την ΕΕ

3.2.1 Αρχικές Φάσεις Εθνοτικών Συγκρούσεων

Η αρχική φάση της σύγκρουσης (Μάρτιος/Απρίλιος 2001) μπορεί να χαρακτηριστεί ως μία έντονη "διαμεσολαβητική διπλωματία" μεταξύ Βρυξελλών και Σκοπίων. Από τη μία πλευρά, η ΕΕ καταδίκασε τη χρήση βίας από τους Αλβανούς εξτρεμιστές στηρίζοντας την κυβέρνηση στην καταπολέμηση των τρομοκρατικών ενεργειών, από την άλλη πλευρά, κάλεσε την κυβέρνηση να αποφύγει την περαιτέρω κλιμάκωση μέσω αντεπιθέσεων μεγάλης

κλίμακας και να ξεκινήσει τον διάλογο για πολιτικές μεταρρυθμίσεις με τα εκλεγμένα αλβανικά κόμματα. Το σύστημα διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ ήταν υπό τον HR Javier Solana, ο οποίος κατάφερε να παράσχει το πλαίσιο των διαπραγματεύσεων χωρίς να μετατρέψει την ΕΕ σε μέρος της ίδιας της διαδικασίας των διαπραγματεύσεων. Η δεύτερη φάση (Μάιος/Ιούνιος 2001) χαρακτηρίζεται από κλιμάκωση της έντασης και των συγκρούσεων. Σε απάντηση στην κλιμάκωση αυτή, η ΕΕ συνεργάζεται με το ΝΑΤΟ, που τώρα αρχίζει να εμπλέκεται στην κρίση περισσότερο από ό,τι στην αρχική της φάση. Μέχρι το τέλος του Ιουνίου και την αρχή της τρίτης φάσης της σύγκρουσης, η ΕΕ ενέτεινε τις προσπάθειές της, ανακοινώνοντας σημαντικά πακέτα οικονομικής βοήθειας στην περίπτωση ειρηνικής επίλυσης της διένεξης. Δημιουργείται μία κοινή διαμεσολαβητική ομάδα των ΕΕ-ΗΠΑ συνεπικουρούμενη με τον πρώην Υπάτο Αρμοστή του ΟΑΣΕ, ενώ παράλληλα το ΝΑΤΟ πραγματοποιεί "τεχνικές συναντήσεις" δημιουργώντας κανάλια επικοινωνίας μεταξύ των αντιμαχόμενων (International Crisis Group, 2001a), (2001b). Παρατηρούμε, ότι με το ξέσπασμα της κρίσης η ΕΕ αντιδρά με τη χρησιμοποίηση πολιτικών και όχι στρατιωτικών μέσων. Η φάση 'αντιμετώπιση' του συστήματος χειρισμού κρίσεων εστιάζει στη διαμεσολαβητική διπλωματία και στην ανακοίνωση οικονομικής βοήθειας με σκοπό την αποτροπή της περαιτέρω κλιμάκωσης της έντασης και την εξεύρεση ειρηνευτικής λύσης.

3.2.2 Εμπλοκή του ΝΑΤΟ

Το ΝΑΤΟ κλήθηκε να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για την εφαρμογή των προβλέψεων της Συμφωνίας της Οχρίδας. Την αρχική επιχείρηση *Essential Harvest*, στην οποία έπρεπε να συγκεντρωθούν και να καταστραφούν τα όπλα των ανταρτών, διαδέχθηκε η επιχείρηση *Amber Fox*, η οποία ξεκίνησε το Σεπτέμβριο υπό γερμανική διοίκηση, με περίπου 1000 στρατιώτες. Τη διαδέχθηκε τον Δεκέμβριο του 2002 η Επιχείρηση *Allied Harmony*, με μειωμένη δύναμη και εντολή να στηρίξει τη διαδικασία ειρήνευσης και να συμβουλευεί την κυβέρνηση για θέματα ασφάλειας. Οι τρεις αυτές επιχειρήσεις, παρότι υπό την αιγίδα του ΝΑΤΟ, αποτελούσαν ουσιαστικά ευρωπαϊκό εγχείρημα αφού συγκροτούνταν κατά κύριο λόγο από δυνάμεις ευρωπαϊκών χωρών, γεγονός που αποτελούσε το αρχικό στάδιο μεταφοράς αρμοδιοτήτων από το ΝΑΤΟ στην ΕΕ (Mace, 2004, σ. 480).

3.2.3 Επιχείρηση *Concordia*

Μετά την έναρξη της επιχείρησης *Essential Harvest* του ΝΑΤΟ, η ΕΕ εκδήλωσε

ενδιαφέρον να αναλάβει την ευθύνη της επιχείρησης στη FYROM αντανακλώντας έτσι τη σύγκλιση απόψεων μεταξύ των κρατών μελών ότι η ΕΕ πρέπει να διαδραματίσει ένα στρατιωτικό ρόλο στη σταθεροποίηση των Δυτικών Βαλκανίων. Το γεγονός της ανάληψης στρατιωτικής πρωτοβουλίας μετά την υπογραφή της συμφωνίας της Οχρίδας, εντάσσει τη συγκεκριμένη επιχείρηση στο στάδιο 'αποκατάσταση' του συστήματος διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ καθότι στόχευε στη διατήρηση της ισορροπίας που είχε επιτευχθεί στη χώρα και την αποτροπή νέου ξεσπάσματος βίας. Στη σύνοδο κορυφής της Βαρκελώνης το Μάρτιο του 2002, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ανακοίνωσε την προθυμία αυτή της ΕΕ, με την προϋπόθεση καθορισμού του πλαισίου συνεργασίας ΕΕ-NATO (Gross, 2007, σ. 133), πλαίσιο το οποίο οριοθετήθηκε τον Μάρτιο του 2003 με τη Συμφωνία Berlin Plus. Νομιμοποιητική βάση της επιχείρησης σε διεθνές επίπεδο αποτέλεσε αφενός η απόφαση 1371 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και αφετέρου η επίσημη πρόσκληση του Προέδρου Boris Trajkovski και της κυβέρνησης της FYROM προς την ΕΕ να αναλάβει την επιχειρησιακή ευθύνη της διαδικασίας ειρήνευσης (Τζιφάκης & Φακιολάς, 2006, σ. 91).

Το Συμβούλιο (2003a) (2003b) ενέκρινε την 23 Ιανουαρίου 2003 τη γενική περιγραφή (General Concept) της επιχείρησης όπου τέθηκαν οι στόχοι αυτής και την 18 Μαρτίου 2003 αποφάσισε την έναρξη της στρατιωτικής επιχείρησης της ΕΕ στη FYROM με αποστολή τη διαδοχή της επιχείρησης του NATO *Allied Harmony* και την περαιτέρω συμβολή στην επίτευξη σταθερού και ασφαλούς περιβάλλοντος ώστε να μπορέσει η κυβέρνηση της χώρας να υλοποιήσει τη συμφωνία-πλαίσιο της Οχρίδας. Το OPLAN περιελάμβανε αποστολές περιπόλων παρουσίας και περιπόλων συλλογής πληροφοριών για την αξιολόγηση της κατάσταση ασφαλείας, αναγνώρισης του οδικού δικτύου και άλλων τομέων, συναντήσεις με πολιτικές-στρατιωτικές αρχές και διεθνείς οργανισμούς, καθώς και επίβλεψη συγκεκριμένων γεγονότων και υποστήριξη των διεθνών παρατηρητών του ΟΑΣΕ και της ΕΕ (Augustin, 2005).

Η δομή της επιχείρησης σχεδιάστηκε για να δημιουργήσει μία διακριτή ιεραρχία διοίκησης της ΕΕ, που ωστόσο αναγνώριζε την επιχειρησιακή ανάγκη για συντονισμό με το NATO. Η ιεραρχία διοίκησης της *Concordia* παρέμενε υπό τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση της ΕΕ. Ωστόσο, στενοί δεσμοί διατηρήθηκαν με το NATO σε όλα τα επίπεδα. Σε στρατηγικό επίπεδο, η PSC διατήρησε τακτική επικοινωνία με το Συμβούλιο του Βόρειου Ατλαντικού (NAC) καθ' όλη την επιχείρηση και η σχέση PSC-NAC αποτέλεσε τον κύριο δίαυλο του διαλόγου ΕΕ-NATO στην *Concordia* και στην ευρύτερη σχέση ΕΕ-NATO. Σε επιχειρησιακό επίπεδο, ο Ναύαρχος Rainer Feist (Γερμανία), D-SACEUR του NATO,

ορίστηκε ως EU OpCdr δίνοντας αναφορά για επιχειρησιακά θέματα μόνο στα όργανα της ΕΕ συνεχίζοντας όμως παράλληλα να ασκεί τα καθήκοντα ως D-SACEUR (Mace, 2004, σ. 482). Το OHQ οργανώθηκε στο SHAPE της Mons (Βέλγιο) και το Στρατηγείο Δυνάμεων (FHQ) συστήθηκε στο Στρατηγείο του NATO στα Σκόπια που συνέχισε να διοικεί όσες νατοϊκές δυνάμεις παρέμεναν στη χώρα. Τέλος στο FHQ υπάγονταν τρία τοπικά Στρατηγεία στα Σκόπια, στο Κουμάνοβο και στο Τέτοβο (Τζιφάκης & Φακιολάς, 2006, σ. 94). Ενεργώντας ως σύνδεσμος μεταξύ OHQ και FHQ, ένα ξεχωριστό τμήμα διοίκησης της ΕΕ (EUCE) δημιουργήθηκε στο AFSOUTH (Νάπολη-Ιταλία), τη κοινή Διοίκηση Δυνάμεων του NATO για τις επιχειρήσεις των Βαλκανίων. Ο Αρχηγός του Επιτελείου του AFSOUTH διορίστηκε Αρχηγός του Επιτελείου της EUCE και αυτή η διπλή ιδιότητα επέτρεψε στην επιχείρηση *Concordia* να επωφεληθεί από τη σημαντική εμπειρία της Συμμαχίας στις Επιχειρήσεις Υποστήριξης Ειρήνης στα Βαλκάνια (Mace, 2004, σ. 482).

Ο Υποστράτηγος Pierre Marral (Γαλλία) ανέλαβε ως FCdr με τη Γαλλία να δρα ως έθνος-πλαίσιο (framework nation) της επιχείρησης. 12 κράτη-μέλη και 14 κράτη μη-μέλη συνεισέφεραν στην επιχείρηση με τις περισσότερες δυνάμεις να παρέχονται από τη Γαλλία (145), ακολουθούμενη από την Ιταλία (27), τη Γερμανία και το Βέλγιο (26). Το σύνολο των στρατιωτικών της κοινοτικής δύναμης ήταν 350 ενώ το κόστος των κοινών εξόδων ανήλθε στα 6,2 εκατ. ευρώ. Σε τακτικό επίπεδο, η αποστολή αποτελούνταν από 22 ελαφρές field liaison teams, των οποίων η αποστολή περιελάμβανε περιπολίες, αναγνωρίσεις, επιτήρηση πεδίου, υποβολή αναφορών και δραστηριότητες συνδέσμου. 8 βαριές field liaison teams με πρόσβαση σε τροχοφόρα τεθωρακισμένα οχήματα και ελικόπτερα παρείχαν τακτική υποστήριξη ενώ πρόσθετη υποστήριξη ήταν διαθέσιμη μέσω ελικοπτέρου αποστολών αναγνώρισης και ελικοπτέρων ιατρικής υποστήριξης. (Gross, 2009, σσ. 175-176).

Μετά από αίτημα του προέδρου της FYROM, το Συμβούλιο αποφάσισε την παράταση της επιχείρησης έως τη 15 Δεκεμβρίου 2003 και όρισε ως νέο FCdr τον υποστράτηγο Luís Nelson Ferreira dos Santos, ενώ η EUROFOR ανέλαβε από τη Γαλλία τις αρμοδιότητες-πλαίσιο σε επίπεδο Στρατηγείου των Δυνάμεων (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2003c). Την ημερομηνία αυτή έλαβε χώρα η τελετή λήξης της επιχείρησης *Concordia* και ανακοινώθηκε η έναρξη της αστυνομικής αποστολής EUPOL PROXIMA στη χώρα. Στην τελετή ο HR Javier Solana, τόνισε τη σημασία της επιχείρησης αφενός για τη FYROM και τις προοπτικές ανάπτυξης και σταθερότητας που αναδείχθηκαν για τη χώρα και αφετέρου για την ΕΕ η οποία απέδειξε ότι μπορεί να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στην εξασφάλιση της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή (European Union External Action, 2003). Για τη

διατήρηση της σταθερότητας αυτής, αυξήθηκε σημαντικά η οικονομική στήριξη εκ μέρους της ΕΕ προς τη FYROM ως μέρος της υλοποίησης των ευρωπαϊκών ενεργειών στη φάση της αποκατάστασης της κρίσης (Pievski & Taleski, 2009). Όπως αναφέρει η Τυροπόλη (2007, σσ. 85-87), βασικό πλαίσιο της στήριξης ήταν το πρόγραμμα CARDS (2000-2006) το οποίο είχε ως αντικείμενο την παροχή κοινοτικής βοήθειας στη χώρα με σκοπό τη συμμετοχή της στη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.3 Αποτίμηση της εμπλοκής της ΕΕ

Η εμπλοκή της ΕΕ στη FYROM αποτέλεσε ένα κομβικό σημείο στην εφαρμογή των προβλέψεων του συστήματος διαχείρισης κρίσεων καθώς για πρώτη φορά:

- Με τη διαμεσολάβηση στην κρίση του 2001, η ΕΕ έκανε χρήση των μέσων διαχείρισης κρίσεων στο πλαίσιο ΚΕΠΠΑ.
- Το NATO και η ΕΕ εργάστηκαν από κοινού σε πρακτικό επίπεδο.
- Μια στρατιωτική επιχείρηση της ΕΕ (*Concordia*), υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της νέας της ΚΕΠΠΑ/ΚΠΑΑ.
- Τέθηκε σε εφαρμογή στην πράξη η συμφωνία 'Berlin Plus' (Gross, 2007, σ. 132).

Αναφορικά με τα δύο πρώτα χρόνια της κρίσης θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η ΕΕ απώλεσε ουσιαστικά την ευκαιρία να αποτρέψει την κρίση εν τη γενέσει της. Πολλές προειδοποιητικές ενδείξεις αγνοήθηκαν, υποτιμήθηκαν ή απλά δεν μετατράπηκαν σε δράσεις, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων σχετικά με την αύξηση του εμπορίου όπλων στο τρίγωνο Κοσσυφοπέδιο-Νότια Σερβία- FYROM και τη ριζοσπαστικοποίηση των Αλβανών εξτρεμιστών. Θα μπορούσε συνεπώς να υποστηριχθεί, ότι η φάση 'πρόληψη' δεν λειτούργησε καθώς δεν αναγνωρίστηκε έγκαιρα μία κατάσταση υψηλού κινδύνου. Ωστόσο, σε σύγκριση με όλες τις άλλες κρίσεις στα Βαλκάνια, το σύστημα διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ βελτιώθηκε σημαντικά στις φάσεις της προετοιμασίας-αντιμετώπισης και αποκατάστασης, ακόμη και αν δεν ήταν απόλυτα επιτυχές. Με το ξέσπασμα της βίας, η ΕΕ αντέδρασε σχετικά γρήγορα στη βάση μίας ενιαίας στάσης με τα κράτη-μέλη να μην προβαίνουν σε μονομερές ενέργειες. Για τη διασφάλιση αυτής της κοινής πολιτικής, ο ρόλος του SC/HR και του επιτελείου του αποδείχθηκε πολύ σπουδαίος με την ΕΕ μέσω του SC/HR να δραστηριοποιείται σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα και σε διαφορετικά επίπεδα. Την ίδια στιγμή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήταν έτοιμη να οργανώσει ενδιάμεσες και μακροπρόθεσμες δράσεις, συνδέοντας με συντονισμένο τρόπο, βραχυπρόθεσμα μέτρα με τις μακροπρόθεσμες προοπτικές της ΕΕ για

τη διαχείριση της υπόψη κατάστασης (Schneekener, 2002).

Η βασική εμπλοκή της ΕΕ στην κρίση της FYROM έγινε μέσω της στρατιωτικής επιχείρησης *Concordia*, η οποία αποτέλεσε το βάπτισμα του πυρός για το σύστημα διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ σε επιχειρησιακό επίπεδο. Είναι γενικά αποδεκτό ότι αποτελεί ένα "παράδειγμα επιτυχίας", στο πως η ΕΕ διαχειρίστηκε μία σύγκρουση η οποία αν και αισθητά μικρότερης κλίμακας από αυτές που ξέσπασαν στην πρώην Γιουγκοσλαβία τη δεκαετία του '90, αποτελούσε μία σημαντική απειλή για την περιφερειακή ασφάλεια (Gross, 2011, σ. 30). Η *Concordia* εντάσσεται στη φάση 'αποκατάσταση' του συστήματος χειρισμού κρίσεων της ΕΕ καθώς έλαβε χώρα κατά την περίοδο όπου είχαν σταματήσει οι συγκρούσεις μεταξύ των δύο εθνοτικών ομάδων, έχοντας ως βασικό στόχο την εξασφάλιση ενός σταθερού πλαισίου για την εφαρμογή των προβλέψεων ειρήνευσης.

Για την αξιολόγηση της επιτυχίας εκτέλεσης της πρώτης στρατιωτικής επιχείρησης της ΕΕ θα χρησιμοποιήσουμε το θεωρητικό εργαλείο της Rodt. Καταφέροντας η *Concordia* να εκπληρώσει τους τρεις κύριους αντικειμενικούς σκοπούς, ήτοι την υποστήριξη εφαρμογής της Συμφωνίας της Οχρίδας, τη διασφάλιση της προστασίας των παρατηρητών και την εξασφάλιση σταθερότητας στη χώρα (Augustin, 2005), πραγματοποίησε την **εσωτερική επίτευξη του στόχου**, γεγονός για το οποίο υπάρχει ευρεία συναίνεση στη σχετική βιβλιογραφία (Gross, 2009), (Mace, 2004), (Pentland, 2011). Παρά την εντός των χρονικών επιδιώξεων επίτευξη των τεθέντων στόχων, η λειτουργική πολυπλοκότητα της οργανωτικής δομής της επιχείρησης λόγω της πολυεπίπεδης διάρθρωσης των αρμοδίων οργάνων της ΕΕ και του NATO (Τζιφάκης & Φακιολάς, 2006, σ. 99), καθώς και ορισμένα περιστατικά συμμετοχής των στελεχών της EUFOR σε εγκληματικές ενέργειες (Rodt, 2011), θεωρείται ότι ήταν εν μέρει επιτυχής όσον αφορά την αποτελεσματικότητά της και την **εσωτερική της καταλληλότητα**.

Είναι γεγονός ότι η κατάσταση είχε σχετικά εξομαλυνθεί στη χώρα από την περίοδο εμπλοκής του NATO. Η ΕΕ όμως αναλαμβάνοντας με την επιχείρηση *Concordia* την αποστολή διατήρησης της σταθερότητας στην περιοχή (Mace, 2004) πέτυχε την πρόληψη της συνέχισης, της διάχυσης, της κλιμάκωσης και της εντατικοποίησης της βίας με αποτέλεσμα η **εξωτερική επίτευξη του στόχου** να θεωρείται επιτυχής. Συνέπεια των παραπάνω ήταν η εμπλοκή της ΕΕ στη φάση της αποκατάστασης σε ένα πιο μεσο-μακροπρόθεσμο πλαίσιο. «Η συνεχής ροή αναπτυξιακής βοήθειας και η αδιατάρακτη επαφή με τους θεσμούς της ΕΕ» (Τυροπώλη, 2007, σ. 87) αποτέλεσαν βασικά εργαλεία στην εξασφάλιση της ειρήνης και της σταθερότητας στη χώρα. Οι δυνάμεις της επιχείρησης *Concordia* δεν άσκησαν βία σε καμία

φάση της αποστολής τους. Παρά την αμφιβολία πολλών για την πρόθεση -αλλά και την ικανότητα- των ευρωπαϊκών δυνάμεων να διαχειριστούν καταστάσεις στην περίπτωση έναρξης εχθροπραξιών (Rodt, 2009), η επιλογή των στρατιωτικών τμημάτων της ΕΕ να μην ασκήσουν βία έδειξε την αναλογικότητα της αντίδρασής τους στη δεδομένη επιχειρησιακή κατάσταση και συνεπώς την επιτυχία στην **εξωτερική καταλληλότητα**.

3.4 Ανακεφαλαίωση

Παρά το γεγονός ότι η επιχείρηση *Concordia* κλήθηκε να ενεργήσει στη φάση της αποκατάστασης της κρίσης που είχε ξεσπάσει στη FYROM το 2001, αποτελεί μία στρατιωτική δράση με ιδιαίτερη σημασία. Όπως αναφέρουν οι Τζιφάκης και Φακιολάς (2006, σ. 97), η συγκεκριμένη επιχείρηση είχε εξαιρετική στρατηγική και συμβολική σημασία διότι αρχικά σηματοδότησε την πολιτική βούληση της ΕΕ να εμπλακεί σε θέματα ασφαλείας της παγκόσμιας πολιτικής. Παράλληλα, και υπό το πρίσμα της θεωρίας του δομικού ρεαλισμού, η Ευρώπη προσπάθησε να καλύψει το κενό ισχύος που προέκυπτε από τον περιορισμό της στρατιωτικής παρουσίας των ΗΠΑ στα Βαλκάνια, ενώ τέλος έγινε η πρώτη προσπάθεια οριοθέτησης των ευρωατλαντικών επιχειρησιακών σχέσεων και ο καθορισμός της στρατηγικής συνεργασίας μεταξύ ΕΕ και NATO.

Από την άλλη πλευρά, η επιχείρηση ήρθε αντιμέτωπη με προκλήσεις σε επίπεδο εσωτερικών και εξωτερικών διαδικασιών. Οι εξωτερικές προκλήσεις είχαν να κάνουν κατά κύριο λόγο με τις σχέσεις ΕΕ-NATO. Παρά την εποικοδομητική συνεργασία, παρατηρήθηκαν διαφορές σε θέματα διαχείρισης πληροφοριών (πχ. η ΕΕ δεν απέκτησε ποτέ πρόσβαση στις NATOϊκές αναφορές για το Κόσοβο), σε θέματα επαφών μεταξύ *Concordia* και KFOR καθώς και διαφορές γενικότερης ιδεολογικής αντίληψης σε θέματα ασφαλείας (Gross, 2009, σσ. 177-178). Παρατηρήθηκε έτσι μία δυσκολία ανάπτυξης αυτόνομης υπερεθνικής δράσης λόγω των περιορισμών που έθεταν οι ενδο-ευρωπαϊκοί αλλά και ευρωατλαντικοί διακυβερνητικοί περιορισμοί (Τζιφάκης & Φακιολάς, 2006, σ. 99).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕUFOR RCA

4.1 Ιστορικό Πλαίσιο

Η Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (CAR) γνώρισε αρκετές κρίσεις αφότου ανεξαρτητοποιήθηκε από τη Γαλλία το 1960. Παρά τις πρώτες ειρηνικές και δημοκρατικές εκλογές στην ιστορία της χώρας, το 1993, ο εκλεγμένος Πρόεδρος, Ange-Félix Patassé, έχασε σύντομα τη νομιμοποίησή του, λόγω της αδυναμίας επίλυσης οικονομικών, κοινωνικών και εθνοτικών προβλημάτων. Μια σειρά αποτυχημένων προσπαθειών ανατροπής του καθεστώτος οδήγησε σε διαδοχικές επεμβάσεις της διεθνούς κοινότητας, χωρίς όμως να γίνει δυνατή η επίτευξη μίας βιώσιμης ειρήνης. Τον Μάρτιο του 2003 ο Στρατηγός François Bozizé ανέτρεψε τον Patassé με αποτέλεσμα η χώρα να οδηγηθεί σε εμφύλιο πόλεμο. Μόλις στις 20 Ιουνίου 2008 θα υπογραφεί η συμφωνία Libreville Comprehensive Peace Agreement η οποία δημιούργησε την αποστολή MICOPAX υπό τον ECCAS, ένα περιφερειακό οργανισμό που περιλαμβάνει χώρες της κεντρικής Αφρικής. Παρά την αύξηση των στρατευμάτων της MICOPAX το 2012, και τις συμφωνίες ειρήνης που υπεγράφησαν με ομάδες ανταρτών, οι μάχες συνεχίστηκαν. Εκείνη την περίοδο, το επαναστατικό κίνημα Séléka με επικεφαλής τον Michel Djotodia, αναδείχθηκε ως ένας συνασπισμός μουσουλμανικών αντικυβερνητικών πολιτοφυλακών. Τον Δεκέμβριο του 2012, η Séléka ξεκίνησε μια ευρεία επίθεση με στόχο τον χριστιανικό πληθυσμό και τους υποστηρικτές του Bozizé. Τον Ιανουάριο του 2013 θα υπογραφεί ειρηνευτική συμφωνία μεταξύ της Séléka και της κυβέρνησης η οποία όμως δεν θα διαρκέσει καθότι ο Bozizé θα ανατραπεί από αντάρτες και στις 25 Μαρτίου 2013 ο Michel Djotodia θα αυτοανακηρυχθεί πρόεδρος της CAR, βυθίζοντας τη χώρα σε μια ακόμα βαθύτερη κρίση. Οι συγκρούσεις μεταξύ της Séléka και της Anti-Balaka (μίας χριστιανικής ριζοσπαστικής οργάνωσης) θα αφήσουν εκατοντάδες νεκρούς. Μετά από διεθνείς πιέσεις ο Djotodia θα παραιτηθεί και το μεταβατικό εθνικό συμβούλιο θα εκλέξει ως νέα πρόεδρο την Catherine Samba-Panza (Weltz, 2014).

4.2 Ευρωπαϊκή Εμπλοκή

Ενώ η ανθρωπιστική κατάσταση στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία προκάλεσε την

αύξηση της έκτακτης οικονομικής βοήθειας από την ΕΕ στο πλαίσιο της φάσης πρόληψης της κρίσης, η επιδείνωση της κατάστασης ασφαλείας αποτέλεσε προτεραιότητα για την Ένωση μόνο από τα τέλη Σεπτεμβρίου (IISS, 2014). Η δυνατότητα μίας επιχείρησης υπό την ΕΕ αναφέρθηκε για πρώτη φορά στα τέλη του Νοεμβρίου του 2013, όταν ένας αυξανόμενος αριθμός διεθνών εμπειρογνομόνων και οι φορείς του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης της ΕΕ, ανέφεραν ότι η Κεντροαφρικανική Δημοκρατία βρισκόταν στα πρόθυρα της γενοκτονίας. Τέτοιες μαζικές αγριότητες, παρότι δεν έθεταν σε κίνδυνο ζωτικά συμφέροντα της ΕΕ, απειλούσαν βασικές ευρωπαϊκές αξίες (Haesebrouck & Van Meirvenne, 2015, σ. 278). Εστάλησαν τεχνικές αποστολές αξιολόγησης στη χώρα και ανακοινώθηκε το Νοέμβριο, ότι η βασική πτυχή της φάσης 'προετοιμασία' του συστήματος διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ, η ύπαρξη δηλαδή σχεδίου για την ανάπτυξη ενός EU battlegroup, ήταν μία επιλογή που εξετάζεται. Ωστόσο, η αρχική στρατιωτική αντίδραση δεν ξεκίνησε στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ. Η κλιμάκωση της έντασης, σε συνδυασμό με την αδυναμία των ήδη ανεπτυγμένων ειρηνευτικών δυνάμεων της MICOPAX οδήγησε τη Γαλλία στο να ξεκινήσει την επιχείρηση Sangaris στέλνοντας την 08 Δεκεμβρίου 2013 δύναμη 1600 στρατιωτών η οποία εξασφάλισε μία σχετική τάξη στην πρωτεύουσα της χώρας Bangui. Παρά την επίδειξη δύναμης, η βία δεν μειώθηκε με απολογισμό 1000 άνθρωποι νεκροί τον Δεκέμβριο του 2013 και τον συνολικό αριθμό των εκτοπισθέντων να φτάνει τους 800.000 (IISS, 2014).

4.3 Έναρξη και Υλοποίηση της Επιχείρησης

Πέντε χρόνια μετά τον τερματισμό της επιχείρησης EUFOR Tchad/RCA(2008-09), η ΕΕ αποφασίζει να επιστρέψει στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία με διαφανόμενη την προθυμία να υπάρξει ακολουθία μεταξύ λόγων και πράξεων σε θέματα ασφαλείας δίνοντας νέα ώθηση στις διαδικασίες διαχείρισης κρίσεων (Tardy, 2014). Στις 19-20 Δεκ 2013 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέφρασε τις ανησυχίες του για τη συνεχιζόμενη κρίση και επιβεβαίωσε την προθυμία της ΕΕ ως προς την εξέταση χρήσης των απαραίτητων μέσων στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ για τη σταθεροποίηση της κατάστασης στη χώρα (European Council, 2013). Σε μία ασυνήθιστα γρήγορη διαδικασία, το Συμβούλιο κατέληξε σε πολιτική συμφωνία την 20 Ιανουαρίου 2014 αναφορικά με την ανάγκη στρατιωτικής επιχείρησης και για τον λόγο αυτό ενέκρινε το Crisis Management Concept το οποίο είχε προετοιμαστεί μέσα σε διάστημα δύο εβδομάδων (IISS, 2014). Ζήτησε από τα αρμόδια όργανα να ξεκινήσει η προετοιμασία των απαραίτητων διαδικασιών για γρήγορη ανάπτυξη της επιχείρησης και

όρισε το EU OHQ στη Λάρισα υπεύθυνο για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό, ο οποίος θα έπρεπε να υλοποιηθεί με ταχείες διαδικασίες (Council of the European Union, 2014).

4.3.1 Αποτυχία Εφαρμογής του EU Battlegroup Concept

Αν και οι αξιωματούχοι της ΕΕ εκτίμησαν στις 20 Ιανουαρίου ότι η EUFOR RCA θα μπορούσε να ξεκινήσει μέσα σε 30 ημέρες, η διαδικασία διήρκεσε πολύ περισσότερο από ότι αναμενόταν. Στην επιχείρηση δεν χρησιμοποιήθηκε το EU battlegroup ακόμα κι αν οι συνθήκες στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία φάνηκε να αποτελούν ένα ιδανικό σενάριο για την ανάπτυξη αυτής της νέας (και ακόμα αχρησιμοποίητης) δύναμης ταχείας αντίδρασης (Best, 2016, σ. 119). Οι συζητήσεις για την ανάπτυξη ενός EU battlegroup άρχισαν το Νοέμβριο του 2013 και επαναλήφθηκαν τον Ιανουάριο του επομένου έτους. Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2013, το EU battlegroup σε κατάσταση ετοιμότητας ήταν αυτό υπό το Ηνωμένο Βασίλειο. Ωστόσο, συντηρητική κυβέρνηση συνασπισμού που ηγείτο της Βρετανίας αρνήθηκε να συζητήσει την ανάπτυξή του, διότι θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να δικαιολογήσει τη χρήση του στο ευρωσκεπτικιστικό τμήμα της εγχώριας κοινής γνώμης. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2014, το EU battlegroup σε κατάσταση ετοιμότητας ήταν αυτό υπό την Ελλάδα. Ωστόσο, ούτε αυτό δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί διότι δεν διέθετε τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους. Η Ελλάδα ήταν επίσης απρόθυμη να αναπτύξει το EU battlegroup για πολιτικούς λόγους όπου, λόγω της οικονομικής κρίσης, η ανάπτυξή του δεν θα ήταν δημοφιλής στην ελληνική κοινή γνώμη (Novaky, 2014). Έτσι, η ΕΕ αφού απέτυχε να εφαρμόσει τις προβλέψεις του EU battlegroup Concept, συνέχισε με τη σχεδίαση μίας ευρωπαϊκής δύναμη που θα είχε εθελοντική βάση.

Η Εσθονία, η Λετονία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και το μη μέλος της ΕΕ η Γεωργία ήταν οι πρώτες χώρες σε συνεισφορές. Αλλά μετά την έκρηξη της κρίσης στην Ουκρανία το Φεβρουάριο, ορισμένες δεσμεύσεις αποσύρθηκαν και η προτεραιότητα της αποστολή υποβιβάστηκε. Παρά το μεγάλο αριθμό των πολυεθνικών εισφορών στο επιχειρησιακό αρχηγείο -οι οποίες αντιπροσώπευαν έναν ασφαλή τρόπο συμμετοχής στέλνοντας παράλληλα και ένα πολιτικό μήνυμα- μόνο 13 κράτη παρείχαν προσωπικό που θα ενεργούσε στο πεδίο. Η αποστολή δεν θα μπορούσε να ξεκινήσει χωρίς την υποστήριξη της Γεωργίας, η οποία είχε τη δεύτερη μεγαλύτερη συνεισφορά στρατευμάτων(150) μετά τη Γαλλία(400). Οι υπόλοιπες δυνάμεις προέρχονταν από την Ισπανία(75), την Εσθονία(55), την Πολωνία(50), την Ιταλία(40), τη Φινλανδία(24) και τη Λετονία(20) (IISS, 2014).

4.3.2 Αντιμετωπίζοντας την Κρίση

Με την απόφαση του Συμβουλίου της 10ης Φεβρουαρίου 2014 (2014), αποφασίστηκε η ανάπτυξη το γρηγορότερο δυνατόν σε Πλήρη Επιχειρησιακή Ικανότητα της EUFOR RCA. Νομική βάση της επιχείρησης ήταν η απόφαση 2134 (2014) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και ως **αποστολή** καθορίστηκε η συμβολή στην παροχή ασφαλούς και προστατευμένου περιβάλλοντος, με τη μεταβίβαση καθηκόντων στη Διεθνή Αποστολή Στήριξης της RCA υπό αφρικανική ηγεσία AFISM-CAR εντός τεσσάρων έως έξι μηνών μετά από την επίτευξη Πλήρους Επιχειρησιακής Ικανότητας. Με την παραπάνω αποστολή η EUFOR RCA έπρεπε να εξασφαλίσει ένα ασφαλές περιβάλλον στην περιοχή της πρωτεύουσας Bangui, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στα γαλλικά και αφρικανικά στρατεύματα να ενεργήσουν και σε άλλα σημεία της χώρας (IISS, 2014). Συνεπώς, η προσπάθεια για αποτροπή και περιορισμό των απειλών κατά τη διάρκεια εξέλιξης της κρίσης εντάσσει την υπόψη επιχείρηση στο στάδιο 'αντιμετώπιση' του συστήματος διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ.

ΟρCdr της EUFOR RCA διορίστηκε ο Υποστράτηγος Philippe Pontières ενώ καθορίστηκε η PSC ως υπεύθυνη στο να ασκεί τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική καθοδήγηση της επιχείρησης. Το EUMS ανέλαβε την παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης της EUFOR RCA, η οποία θα διεξαγόταν υπό την ευθύνη του ΟρCdr και η PSC (2014) διόρισε ως FCdr τον Ταξίαρχο Thierry LION. Το Συμβούλιο (2014b) αφού ενέκρινε στις 17 Μαρτίου 2014 το OPLAN και τους κανόνες εμπλοκής της EUFOR RCA αποφάσισε την έναρξη της στρατιωτικής επιχείρησης στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία. Στις 7 Νοεμβρίου 2014 το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 2014/775/ΚΕΠΠΑ για την παράταση της διάρκειας της EUFOR RCA έως τις 15 Μαρτίου 2015 και τη 15 Δεκεμβρίου 2014 αποφάσισε τον διορισμό του Ταξίαρχου Jean-Marc BACQUET ως νέου FCdr για την επιχείρηση.

Η στρατηγική εξόδου (exit strategy) της EUFOR RCA από το πεδίο προέκυψε από την υιοθέτηση της γενικής ιδέας ως δύναμη γέφυρα (bridging force), δηλαδή ανάπτυξη δυνάμεων με στενό χρονικό ορίζοντα που θα επιτρέψει σε μία μακροπρόθεσμου χαρακτήρα αποστολή να επιτύχει πλήρη επιχειρησιακή ενεργοποίηση. Το παραπάνω είναι αποτέλεσμα της ευρωπαϊκής θεώρησης τόσο για την ασφάλεια της ίδιας της ΕΕ όσο και για τη γενική της στάση στην αποφυγή κινδύνων (Tardy, 2014).

Μετά από 11 μήνες, η επιχείρηση EUFOR RCA ολοκληρώθηκε και όλα τα τμήματα αποχώρησαν από την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία για να επιστρέψουν στις χώρες τους. Η

τελετή λήξης έλαβε χώρα την 23 Μαρτίου 2015 στο EU OHQ στη Λάρισα, ενώ την ίδια στιγμή κηρύχθηκε η έναρξη της αποστολής EUMAM RCA η οποία είχε ως αποστολή την αναδιοργάνωση των ενόπλων δυνάμεων της χώρας.

4.4 Αποτίμηση της Επιχείρησης

Για την αποτίμηση της EUFOR/RCA θα χρησιμοποιηθεί το μεθοδολογικό εργαλείο της Rodt (2011), όπως έγινε και στο προηγούμενο κεφάλαιο. Αναφορικά με την **εσωτερική επίτευξη του στόχου**, η επιχείρηση κατάφερε να εκπληρώσει τους αντικειμενικούς σκοπούς που είχαν τεθεί. Συνέβαλε στη σταθεροποίηση της κατάστασης στην περιοχή την οποία αναπτύχθηκε με τις βασικές συνθήκες ασφάλειας και ελεύθερης κυκλοφορίας να βελτιώνονται στις περιοχές 3 και 5 του Bangui και του αεροδρομίου ως αποτέλεσμα της παρουσίας των ευρωπαϊκών στρατιωτικών δυνάμεων (Best, 2016). Παράλληλα το μοντέλο bridging force λειτούργησε επιτυχώς καθώς δόθηκε ο απαραίτητος χρόνος αρχικά στην επιχείρηση MISCA και τελικά στη MINUSCA να προετοιμαστούν για την ανάληψη της αποστολής ειρήνευσης της αποστολής (Tardy, 2015b). Αποτιμώντας την **εσωτερική καταλληλότητα**, θα πρέπει να αναφερθεί η εφαρμογή στην πράξη νέων διαδικασιών της διαχείρισης κρίσεων, όπως η διαδικασία 'fast-track' η οποία συμπεριλάμβανε τη συγχώνευση του CONOPS και του OPLAN. Αντίθετα το Political Framework for Crisis Approach (PFCA), το οποίο συγκεντρώνει την EEAS, την Επιτροπή και τα κράτη-μέλη για μια κοινή ανάλυση, παραλείφθηκε στο σχεδιασμό της EUFOR RCA (Tardy, 2015b). Παρά την ενεργοποίηση των παραπάνω διαδικασιών, η απροθυμία πολλών κρατών-μελών στο να συνεισφέρουν καθώς και η κρίση στην Ουκρανία προκάλεσε την καθυστέρηση έναρξης της επιχείρησης και συνεπώς τη μη έγκαιρη ανάπτυξη δυνάμεων. Παράλληλα, ένδειξη αδυναμίας της διασύνδεσης του σχεδιασμού της φάσης 'προετοιμασία' του συστήματος διαχείρισης κρίσεων με τη φάση 'αντιμετώπιση' της κρίσης αποτέλεσε η μη χρήση των προβλέψεων του EU Battlegroup Concept. Θετικά όμως αποτιμάται η σχέση κόστους-οφέλους, καθότι υπήρχαν σχεδόν μηδενικές απώλειες σε ανθρώπινο δυναμικό, ενώ το οικονομικό κόστος κατανεμειμένο στους συμμετέχοντες θεωρείται χαμηλό για τα δεδομένα της ΕΕ. Εξετάζοντας την **εξωτερική επίτευξη του στόχου** της επιχείρησης, τη διαχείριση δηλαδή της κρίσης στο πλαίσιο της ευρύτερης προσπάθειας για τη αποτροπή μεγαλύτερης ένοπλης σύγκρουσης, τα αποτελέσματα δεν μπορούν να θεωρηθούν απολύτως επιτυχή. Ακόμη και αν η γενική κατάσταση ασφαλείας βελτιώθηκε στον τομέα που αναπτύχθηκε η επιχείρηση, μεγάλης κλίμακας παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έλαβαν χώρα στο Bangui, αρκετές

ένοπλες ομάδες δεν αποπλίστηκαν ενώ παρέμειναν αρκετές εστίες αστάθειας (Tardy, 2015b). Παρά την εκπλήρωση των αντικειμενικών σκοπών της επιχείρησης, θα πρέπει να τονιστεί ότι ολόκληρη η χώρα, όχι μόνο η πρωτεύουσα, βρισκόταν αντιμέτωπη με τεράστια ανθρωπιστικά και προβλήματα ασφαλείας, προβλήματα που η EUFOR δεν τα εξάλειψε. Τέλος, αναφορικά με την **εξωτερική καταλληλότητα**, δηλαδή τη διακριτή άσκηση βίας και την αναλογικότητα στη στρατιωτική αντίδραση, θα πρέπει να αναφερθεί, ότι το Κεφάλαιο VII του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών εξουσιοδοτούσε την επιχείρηση να αναπτύξει όλα τα απαραίτητα μέσα για τη διατήρηση της ασφάλειας. Πράγματι, εν μέσω της επισφαλούς κατάστασης ασφαλείας στο Μπανγκούι, τα στρατεύματα της ΕΕ υποχρεώθηκαν να χρησιμοποιήσουν βία για να προστατεύσουν αμάχους (Ramunno, 2015) η οποία όμως ήταν ήπια και όχι ιδιαίτερα εκτενής.

4.5 Ανακεφαλαίωση

Η EUFOR RCA αποτέλεσε μία επιχείρηση υψηλής έντασης και, ως εκ τούτου, ήταν πιο επικίνδυνη και απαιτητική από ό, τι άλλες πρόσφατες αποστολές της ΕΕ στην Αφρική. Σηματοδοτεί επίσης την πρώτη φορά από το 2008 που η ΕΕ θα έπρεπε να αναπτύξει στρατεύματα ως απάντηση σε ανθρωπιστική κρίση (IISS, 2014).

Η υπό εξέταση επιχείρηση χαρακτηρίζεται ως μία «παραδοσιακή» ειρηνευτική αποστολή όπου οι μάχιμες δυνάμεις συμμετέχουν στη διαχείριση κρίσεων, με καθήκοντα αποκατάστασης της ειρήνης και σταθεροποίηση μετά τη σύγκρουση (Tardy, 2015). Όπως αναφέρουν οι Furness και Olsen (2015), η κρίση στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία ήταν μια ιδανική περίπτωση για να δοκιμαστεί στην πράξη η δυνατότητα της ΕΕ στο να ακολουθήσει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη διαχείριση κρίσεων στην Αφρική. Η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και άλλα κράτη-μέλη αποδέχθηκαν την ανάγκη για μία ευρωπαϊκή προσέγγιση, αφήνοντας στα κοινά θεσμικά όργανα στις Βρυξέλλες την εφαρμογή των απαραίτητων πολιτικών. Η κατάσταση με τα εξαιρετικά απρόθυμα κράτη-μέλη έδωσε τη δυνατότητα στην Επιτροπή και στους υπαλλήλους της EEAS να ασκήσουν σημαντική επιρροή τόσο στην διαμόρφωση της πολιτικής όσο και στην εφαρμογή της. Η επιρροή της Γαλλίας στην επιχείρηση απεικονίζει με έντονο τρόπο τη δυνατότητα ενός κράτους-μέλους να προωθεί τις πολιτικές του προτεραιότητες μέσω της ΚΠΑΑ. Από την άλλη πλευρά, η εμπλοκή της ΕΕ στην κρίση της CAR είναι ένα παράδειγμα μιας διαδικασίας περισσότερο υπερεθνικής παρά διακυβερνητικής, όπου τα υπερεθνικά θεσμικά όργανα στις Βρυξέλλες ήταν υπεύθυνα χάραξης πολιτικής και όχι απλά δέκτες πολιτικών αποφάσεων.

Η αργή και περιορισμένη αντίδραση της ΕΕ έδειξε ότι η ΕΕ πρέπει να βελτιώσει τη συλλογική ικανότητα της προληπτικής της δράσης και να αναπτύξει μια πιο ενοποιημένη δέσμευση για την αντιμετώπιση αναδυόμενων κρίσεων. Παράλληλα λόγω των εξαιρετικά περιορισμένων εθνικών συμφερόντων στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία των περισσότερων κρατών-μελών της ΕΕ, εκτός της Γαλλίας, αυτά ήταν απρόθυμα να συμμετάσχουν αφήνοντας στα θεσμικά όργανα της ΕΕ σε συνεργασία με τη Γαλλία να εφαρμόσουν την πολιτική της Ευρώπης στην αντιμετώπιση της κρίσης. Παρατηρούμε συνεπώς δυσκολίες στην εφαρμογή μιας συνολικής προσέγγισης της ΕΕ, όταν αυτό απαιτεί εισφορές από τα υπερεθνικά θεσμικά όργανα της ΕΕ, καθώς και από τα κράτη μέλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία έγινε προσπάθεια συνοπτικής παρουσίασης του θεσμικού πλαισίου και των προβλεπομένων διαδικασιών του συστήματος διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ. Έχοντας εξετάσει τη σχεδίαση, την υλοποίηση καθώς και το γεωπολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο η πρώτη και η πιο πρόσφατη στρατιωτική επιχείρηση της ΕΕ έλαβαν χώρα, μπορούμε συγκρίνοντας βασικές πτυχές των δύο αυτών επιχειρήσεων να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα για το σύστημα αυτό.

5.2 Συγκριτικές Καταληκτικές Διαπιστώσεις

5.2.1 *Concordia* και EUFOR RCA Χαρτογραφώντας τις Φάσεις του Κύκλου Διαχείρισης Κρίσεων

Όπως αναφέρθηκε στην παρ. 2.2.3 η πρώτη φάση της **αποκατάστασης** μίας κρίσης περιλαμβάνει τη λήψη των απαραίτητων μέτρων ανοικοδόμησης και ανασυγκρότησης των περιοχών μετά από μία σύγκρουση έτσι ώστε να προλαμβάνεται η εκ νέου κλιμάκωση της βίας και να προωθείται η βιώσιμη ειρήνη. Η ανάλυση της επιχείρησης *Concordia* που έγινε στο κεφάλαιο 3 μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η υπόψη δράση της ΕΕ στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ εντάσσεται στην προαναφερθείσα φάση του κύκλου διαχείρισης κρίσεων. Αντίθετα η EUFOR RCA αποτέλεσε μία επιχείρηση επέμβασης (Gross, 2015, p. 115) και εξαναγκασμού (Tardy, 2015, σ. 10) σε μία ενεργή και εξελισσόμενη κρίση-ένταση και παράλληλα μία από τις πιο επικίνδυνες στρατιωτικές επιχειρήσεις που είχε ξεκινήσει η ΕΕ (Tardy, 2015b, σ. 1). Συνεπώς η πιο πρόσφατη στρατιωτική επιχείρηση της ΕΕ αποτελεί την εφαρμογή στην πράξη της φάσης της **αντιμετώπισης** του κύκλου διαχείρισης κρίσεων. Η εμπλοκή με στρατιωτικά μέσα στη φάση της αντιμετώπισης μίας κρίσης θεωρείται ως ένα εγχείρημα υψηλού ρίσκου σε επιχειρησιακό αλλά και πολιτικό επίπεδο σε αντίθεση με την ασφαλέστερη εμπλοκή κατά τη φάση της αποκατάστασης. Η ΕΕ, παρά την περιορισμένη κλίμακα της EUFOR RCA,

φάνηκε πρόθυμη να αναλάβει ένα τέτοιο ρίσκο.

5.2.2 Στρατηγικό Ενδιαφέρον και Ολοκληρωμένη Προσέγγιση

Η επιχείρηση *Concordia* μπορεί να θεωρηθεί ως μία δραστηριότητα στρατηγικού επιπέδου καθώς αφορούσε στη σταθερότητα περιοχών υψηλής σημασίας για την ΕΕ και επέφερε ένα ορισμένο επίπεδο εμπλοκής σε βάθος χρόνου. Στην εμπλοκή αυτή οι υπερεθνικές δράσεις ήταν δέσμιες των διακυβερνητικών συσχετισμών καθώς και εξωκοινοτικών (ΝΑΤΟϊκών) περιορισμών (Τζιφάκης & Φακιολάς, 2006, σ. 99). Αντίθετα η επιχείρηση στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία χαρακτηριζόταν από την απροθυμία εμπλοκής των κρατών-μελών εξαιτίας της απουσίας ιδιαίτερου στρατηγικού ενδιαφέροντος για την περιοχή. Όπως αναφέρθηκε στην παρ. 4.3.2, το γεγονός αυτό προκάλεσε τη δραστηριοποίηση των υπερεθνικών οργάνων τα οποία έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση πολιτικής (Furness & Olsen, 2015, σσ. 11-12). Παρατηρείται συνεπώς μία διακυβερνητική προσέγγιση στην περίπτωση της *Concordia* όπου επηρεάζονταν άμεσα τα στρατηγικά συμφέροντα της ΕΕ και μία υπερεθνική στην περίπτωση της EUFOR RCA όπου δεν υπήρχε ιδιαίτερο στρατηγικό ενδιαφέρον πέραν της Γαλλίας. Η εξέταση του συνόλου των επιχειρήσεων/αποστολών υπό την ΚΠΑΑ θα μπορούσε να μας απαντήσει εάν η παραπάνω παρατήρηση αποτελεί τον κανόνα της ευρωπαϊκής προσέγγισης σε θέματα ασφαλείας, σίγουρα όμως η διάσταση αυτή δεν ικανοποιεί τους σκοπούς της EU Comprehensive Approach, η οποία απαιτεί τη συντονισμένη συνεισφορά τόσο των κρατών/μελών όσο και των υπερεθνικών οργάνων σε ένα συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση των κρίσεων που προκύπτουν.

5.2.3 Εφαρμογή Θεσμικών Διαδικασιών Σχεδίασης

Εξετάζοντας την εφαρμογή των θεσμικών διαδικασιών σχεδίασης παρατηρούμε ότι στη μεν *Concordia* εκδόθηκε μόνο το Crisis Management Concept (CMC) και το Operation Plan (OPLAN) (de Kermabon, 2014, p. 45) ενώ στην επιχείρηση EUFOR RCA εφαρμόστηκε η διαδικασία ‘fast-track’ η οποία παραλείποντας το Political Framework for Crisis Approach (PFCA), συμπεριλάμβανε την Initiating Military Directive (IMD) και τις συγχωνευμένες CONOPS και OPLAN (Tardy, 2015b). Η χρησιμοποίηση και στις δύο επιχειρήσεις ουσιαστικά της ‘fast-track’ διαδικασίας αναδεικνύει μία τάση αποφυγής των χρονοβόρων διαδικασιών σχεδίασης που προβλέπει η πλήρης διαδικασία στρατιωτικής σχεδίασης με

σκοπό το κέρδος χρόνου και την ταχύτερη αντίδραση σε μία κρίση.

5.2.4 Διοίκηση και Έλεγχος - Berlin Plus vs EU OHQ

Παρά το γεγονός ότι η ΕΕ δεν χρειαζόταν να έχει πρόσβαση στις δυνατότητες του NATO προκειμένου να υλοποιήσει μια μικρής κλίμακας επιχείρηση στη FYROM, καθώς δεν υπήρχαν επιχειρησιακοί λόγοι οι προβλέψεις της συμφωνίας Berlin Plus να αποτελέσουν μία προϋπόθεση για την επιχείρηση της ΕΕ στη FYROM, η Ένωση επωφελήθηκε από την πρόσβαση στην εμπειρία της Συμμαχίας στο σχεδιασμό και τη διεξαγωγή επιχειρήσεων στην περιοχή (Mace, 2004). Έτσι, στην περίπτωση της *Concordia* ο επιχειρησιακός σχεδιασμός στο σύνολο του έγινε από το SHAPE και όχι από τα στρατιωτικά όργανα της ΕΕ, με τη Στρατιωτική Επιτροπή της ΕΕ να είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και έλεγχο της εκτέλεσης της επιχείρησης (Τζιφάκης & Φακιολάς, 2006, σ. 95). Στην περίπτωση της EUFOR RCA υπεύθυνο για την επιχειρησιακή σχεδίαση ορίστηκε το EU OHQ στη Λάρισα, η δεύτερη από τις επιλογές διοίκησης και ελέγχου στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ όπως αυτές αναπτύχθηκαν στην παρ. 2.2.2. (Διάγραμμα 2.5).

Όπως αναφέρουν οι Haesebrouck & Van Meirvenne (2015) και Hynek (2011) είναι εμφανείς οι δυσλειτουργίες που προκαλούνται στις διαδικασίες επιχειρησιακής σχεδίασης είτε από τη χρήση δομών του NATO υπό τις προβλέψεις της συμφωνίας Berlin Plus είτε από τη χρήση στρατηγείων των κρατών-μελών. Η δημιουργία ενός μόνιμου επιχειρησιακού στρατηγείου κρίνεται ως ένας από τους αποφασιστικούς παράγοντες που θα εξασφαλίσουν στην ΕΕ αυξημένες ικανότητες σχεδίασης και εκτέλεσης στρατιωτικών επιχειρήσεων.

5.2.5 Στρατιωτικές Δυνάμεις στη CSDP

Βασικό εργαλείο της ΕΕ στην αντιμετώπιση μίας κρίσης σε στρατιωτικό επίπεδο είναι το EU Battlegroup. Η μη εφαρμογή των προβλέψεων ανάπτυξης των εν λόγω στρατιωτικών δυνάμεων στην κρίση της CAR έδειξε την αδυναμία υλοποίησης του EU Battlegroup Concept. Οι τομείς των πόρων και της στρατηγικής κουλτούρας αναφέρονται από τον Reykers (2016) ως δύο βασικές εξηγήσεις για την απουσία του EU Battlegroup στις στρατιωτικές επιχειρήσεις της ΕΕ. Στον τομέα των πόρων οι εθνικοί οικονομικοί περιορισμοί σχετικά με τις στρατιωτικές δαπάνες, οι διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών για την ανισοκατανομή των βαρών και δομικά θέματα όπως ο περιορισμός για δράση μέχρι 120 ημέρες αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες στη συμβολή των κρατών στο EU Battlegroup

Concept. Παράλληλα η έλλειψη κοινής αντίληψης περί απειλών, αξιών και συμφέροντος επηρεάζει αρνητικά τις πιθανότητες ανάπτυξης των εν λόγω δυνάμεων.

Τόσο στην *Concordia*, όσο και στην EUFOR RCA παρατηρήθηκε, ότι οι στρατιωτικές δυνάμεις ως βασικός μηχανισμός αντιμετώπισης μίας κρίσης στο πεδίο, ενεργοποιήθηκαν στη βάση ad hoc και εθελοντικής διαδικασίας και όχι εντός ενός μόνιμου και θεσμικού πλαισίου. Το παραπάνω φαινόμενο θεωρείται ως ένα βασικό εμπόδιο στην ύπαρξη αξιόπιστων και αξιόμαχων ευρωπαϊκών στρατιωτικών δυνάμεων, ικανών να υποστηρίξουν στο πεδίο το σύστημα διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ.

5.3 Ανακεφαλαίωση

Είναι προφανές, ότι η εξέταση του συνόλου των στρατιωτικών αλλά και μη στρατιωτικών επιχειρήσεων/αποστολών θα μας έδινε μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα για την εφαρμογή στην πράξη των θεσμικών προβλέψεων των διαδικασιών χειρισμού κρίσεων της ΕΕ. Η περιορισμένη έκταση της παρούσας εργασίας μας ανάγκασε να εξετάσουμε την πρώτη και την πιο πρόσφατη στρατιωτική επιχείρηση υπό την ΚΠΑΑ. Κάτι το οποίο αξίζει να τονιστεί, είναι το πως εντάσσονται η *Concordia* και η EUFOR RCA στην πρόθεση που δείχνει η Ένωση για δραστηριοποίησή της ως ένας αυτόνομος παίκτης και πάροχος ασφάλειας στη διεθνή σκηνή. Όπως αναφέρουν οι Haesebrouck και Van Meirvenne (2015), τα έτη 2003-2008 αποτέλεσαν μία περίοδο σχετικού ακτιβισμού στην ανάπτυξη στρατιωτικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ. Η *Concordia*, ως η πρώτη στην ιστορία στρατιωτική επιχείρηση υπό τη σημαία της ΕΕ, εγκαινιάζει τον ακτιβισμό αυτό και λόγω της επιτυχούς υλοποίησής της έθεσε της βάσεις για την περαιτέρω δραστηριοποίηση στον τομέα της διεθνούς ασφαλείας. Μεταξύ του 2008 και του 2013, τόσο ο αριθμός και η κλίμακα των επιχειρήσεων που αναπτύχθηκαν μέσω της ΚΠΑΑ μειώθηκαν σημαντικά. Με μια πρώτη ματιά, η έναρξη της φιλόδοξης EUFOR RCA φάνηκε να σηματοδοτεί το τέλος αυτής της καθοδικής πορείας, και ενδεχομένως ακόμη και μια επιστροφή στον ακτιβισμό των πρώτων πέντε ετών. Τα προβλήματα και οι περιορισμοί που αναδείχθηκαν από την παρούσα μελέτη μας οδηγούν όμως στο συμπέρασμα, ότι κάτι τέτοιο δεν είναι ιδιαίτερα πιθανό υπό το συγκεκριμένο πολιτικό και θεσμικό πλαίσιο.

Η συγκριτική ανάλυση των δύο επιχειρήσεων κάνει εμφανές το λεγόμενο χάσμα δυνατοτήτων-προσδοκιών (capabilities-expectations gap), έννοια που καθιερώθηκε στη διεθνή βιβλιογραφία από τον Christopher Hill (1993). Η *Concordia* και η EUFOR RCA

αναδεικνύουν τα προβλήματα του συστήματος διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ, βασικού εκφραστή των δυνατοτήτων της ΚΠΑΑ. Η έλλειψη επαρκών στρατιωτικών δυνάμεων, η απουσία ενός μόνιμου επιχειρησιακού στρατηγείου καθώς και η πολυπλοκότητα των διαδικασιών στη σχεδίαση (planning) και στη διοίκηση και έλεγχο (command and control) αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες στην ύπαρξη ενός αξιόπιστου συστήματος διαχείρισης κρίσεων ικανού να ανταπεξέλθει στις σύγχρονες προκλήσεις ασφαλείας. Παράλληλα όμως με τους εμφανείς περιορισμούς των δυνατοτήτων της ΚΠΑΑ, η παράμετρος προσδοκίες φαίνεται να κλονίζεται. Τα κράτη-μέλη δείχνουν να προτιμούν την υλοποίηση στρατιωτικών επιχειρήσεων όχι υπό την προφανή επιλογή της ΚΠΑΑ αλλά υπό την αιγίδα άλλων θεσμικών πλαισίων πχ NATO, ΟΗΕ (Haesebrouck & Van Meirvenne, 2015, σσ. 270-271). Η διαλεκτική υπερεθνικότητας-διακυβερνητικότητας και η απουσία -παρά την ύπαρξη της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Ασφάλειας- ενός σαφούς οράματος που θα καθορίζει τους στρατηγικούς στόχους της ΕΕ αποτελούν τροχοπέδη στη εδραίωση της εμπιστοσύνης των ευρωπαίων στην κοινή άμυνα και ασφάλεια.

Λαμβάνοντας υπόψη τη θεωρία του δομικού ρεαλισμού και τις ανακατατάξεις του παγκόσμιου περιβάλλοντος, όπως η μετατόπιση του γεωπολιτικού ενδιαφέροντος των ΗΠΑ στη ΝΑ Ασία και η συνεπακόλουθη στρατιωτική τους απόσυρση από την Ευρώπη και την ευρύτερη περιοχή, η Ρωσική επιθετικότητα, η ισλαμική τρομοκρατία αλλά και η πρόσφατη απόφαση του Ηνωμένου Βασιλείου να αποχωρήσει από τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς, με ότι αυτό συνεπάγεται για την ΚΠΑΑ, δημιουργείται κατά την άποψη του γράφοντος, η ανάγκη για ένα πιο λειτουργικό, αξιόπιστο και επιχειρησιακά ικανό σύστημα διαχείρισης κρίσεων. Ένας από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές μίας ομοσπονδιακής Ευρώπης, ο πρώην πρωθυπουργός του Βελγίου και πρόεδρος της Συμμαχίας Φιλελευθέρων και Δημοκρατών (ALDE) του Ευρωκοινοβουλίου, Guy Verhofstadt, αναφέρει:

Είναι καιρός να αναγνωρίσουμε ότι χρειαζόμαστε τη δική μας στρατιωτική ικανότητα, μια αμυντική κοινότητα που θα πηγαίνει πολύ πιο πέρα από τη δημιουργία ενός γενικού επιτελείου που δεν μπορεί να ονομάζεται έτσι, ή από έναν κατάλογο μάχιμων ευρωπαϊκών μονάδων που υπάρχουν μόνο στα χαρτιά [...] Θα πρέπει να οικοδομηθεί μία πραγματική Ευρωπαϊκή Αμυντική Ένωση (2016, σ. 333).

Η ισχύς αποτελεί σημαντικό τμήμα του σκληρού πυρήνα της κυριαρχίας ενός έθνους-κράτους. Στην προσπάθεια όμως για τη δημιουργία μίας ασφαλούς και ευημερούσας Ευρωπαϊκής Ένωσης, η μεταφορά μέρους της ισχύος των κρατών-μελών της ΕΕ από εθνικό

σε υπερεθνικό επίπεδο θεωρείται αναγκαία. Η ύπαρξη ενός ικανού συστήματος διαχείρισης κρίσεων αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο στην προσπάθεια αυτή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Ολοκληρωμένες Επιχειρήσεις/Αποστολές ΚΠΑΑ

Πηγή: <http://www.eeas.europa.eu/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Τρέχουσες Επιχειρήσεις/Αποστολές ΚΠΑΑ

Πηγή: <http://www.eeas.europa.eu/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Χάρτης της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας

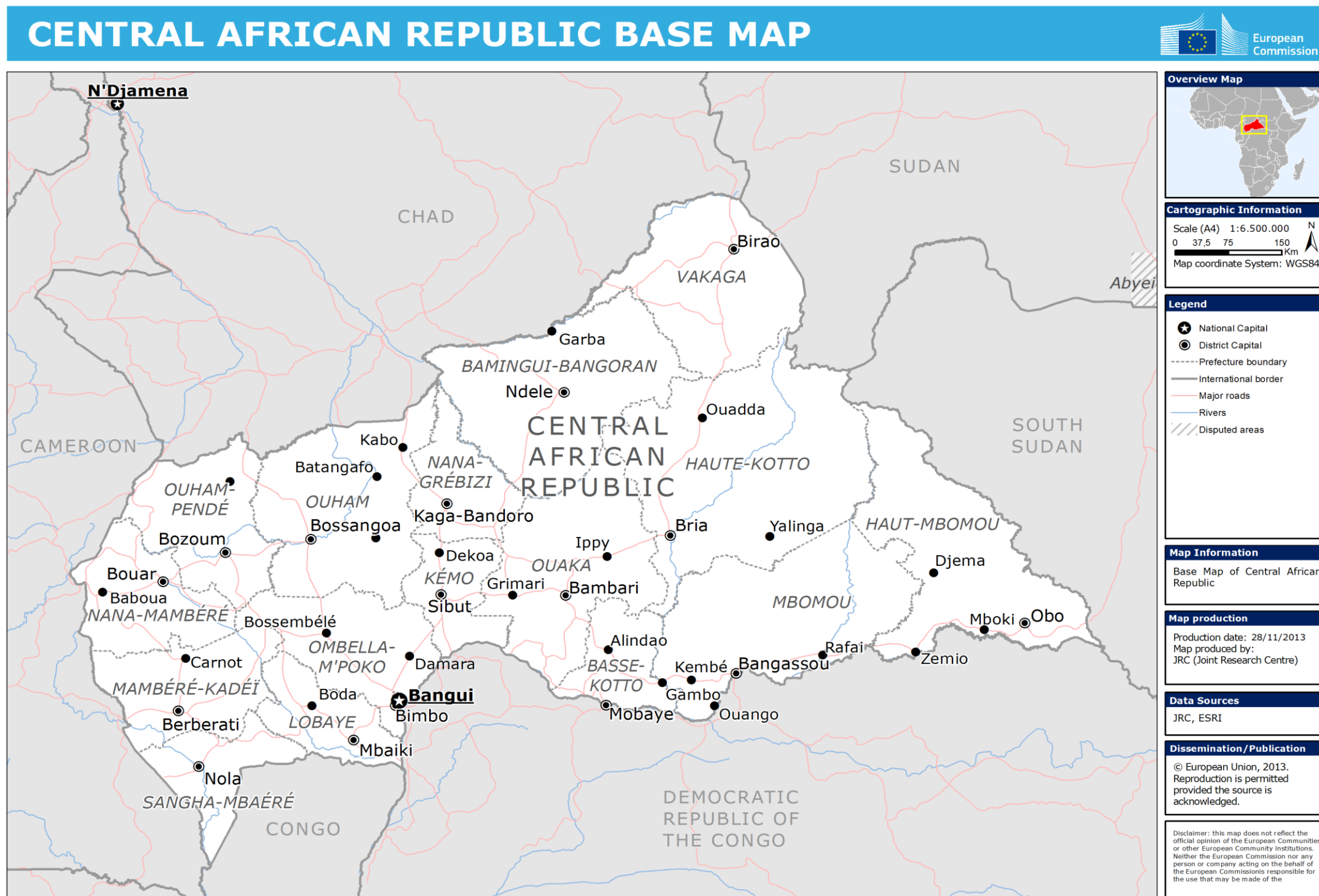
Map No. 3789 Rev. 2 UNITED NATIONS
November 1999

Πηγή: Ηνωμένα Έθνη

Department of Public Information
Cartographic Section

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Χάρτης της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε

Κοινή δράση 2003/92/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου

της 27ης Ιανουαρίου 2003

για τη στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην

Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως το άρθρο 14, το άρθρο 25 τρίτο εδάφιο, το άρθρο 26 και το άρθρο 28 παράγραφος 3,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει αναγγείλει την ετοιμότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διεξαγάγει στρατιωτική επιχείρηση σε διαδοχή της επιχείρησης του ΝΑΤΟ στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, προκειμένου να συμβάλει περαιτέρω στην επίτευξη σταθερού και ασφαλούς περιβάλλοντος ώστε να μπορέσει η κυβέρνηση της ΠΓΔΜ να υλοποιήσει τη συμφωνία-πλαίσιο της Οχρίδας.
- (2) Σύμφωνα με τη συμφωνία-πλαίσιο της Οχρίδας, η συμβολή της Ένωσης βασίζεται σε ευρεία προσέγγιση με δραστηριότητες που αφορούν όλο το φάσμα πτυχών του κράτους δικαίου και περιλαμβάνουν προγράμματα δημιουργίας θεσμών και αστυνομικές δραστηριότητες οι οποίες θα πρέπει να υποστηρίζονται και να ενισχύονται αμοιβαίως. Οι δραστηριότητες της Ένωσης, υποστηριζόμενες, μεταξύ άλλων, από τα προγράμματα ανάπτυξης θεσμών της Κοινότητας, δυνάμει του κανονισμού Cards, θα συμβάλλουν στην επίτευξη καθολικής ειρήνης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας καθώς και στην υλοποίηση της συνολικής πολιτικής της Ένωσης στην περιοχή, ιδίως δε της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης.
- (3) Η Ένωση διόρισε ειδικό αντιπρόσωπο της ΕΕ για να συμβάλει στην παγίωση της ειρηνευτικής πολιτικής διαδικασίας και την πλήρη εφαρμογή της συμφωνίας-πλαισίου της Οχρίδας, να βοηθήσει στη διασφάλιση της συνοχής της εξωτερικής δράσης της ΕΕ και για να εξασφαλίσει το συντονισμό των προσπαθειών που καταβάλλει η διεθνής κοινότητα για να συνδράμει στην υλοποίηση και τη βιωσιμότητα των διατάξεων αυτής της συμφωνίας-πλαισίου.
- (4) Η απόφαση 1371(2001) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, η οποία ενεκρίθη στις 26 Σεπτεμβρίου 2001, χαιρετίζει τη συμφωνία-πλαίσιο και υποστηρίζει την πλήρη εφαρμογή της με τις προσπάθειες, μεταξύ άλλων, και της ΕΕ.
- (5) Στις 17 Ιανουαρίου 2003, οι αρχές της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας κάλεσαν την Ένωση να αναλάβει την ευθύνη για τη διαδοχή της επιχείρησης "Allied Harmony" του ΝΑΤΟ. Προς τούτο, θα ακολουθήσει ανταλλαγή επιστολών μεταξύ των αρχών της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και της Ένωσης. Η ΕΕ προωθεί διαδικασία διαβουλεύσεων με το ΝΑΤΟ, όπως προβλέπεται στους διακανονισμούς της Νίκαιας.
- (6) Για το σχεδιασμό και την προετοιμασία της ανάπτυξης της δύναμης της ΕΕ στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, προβλέπεται να διορισθεί διοικητής επιχειρήσεων.
- (7) Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δεσμευθεί να επιτύχει γενική συμφωνία με το ΝΑΤΟ· όσον αφορά όλες τις εκκρεμούσες μόνιμες συμφωνίες μεταξύ ΕΕ και ΝΑΤΟ, τηρώντας πλήρως τις αρχές που συμφωνήθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ιδίως κατά τη σύνοδό του στη Νίκαια στις 7 έως 9 Δεκεμβρίου 2000 και στην Κοπεγχάγη στις 12 έως 13 Δεκεμβρίου 2002.
- (8) Η επιτροπή πολιτικής και ασφαλείας πρέπει να ασκεί τον πολιτικό έλεγχο και να παρέχει στρατηγικό προσανατολισμό στην επιχείρηση υπό την ηγεσία της ΕΕ και να λαμβάνει τις σχετικές αποφάσεις σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

(9) Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της συνόδου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που πραγματοποιήθηκε στη Νίκαια στις 7 έως 9 Δεκεμβρίου 2000, η παρούσα κοινή δράση πρέπει να καθορίζει το ρόλο του Γενικού Γραμματέα/Υπατου Εκπροσώπου σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 26 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την υλοποίηση των μέτρων που υπάγονται στον πολιτικό έλεγχο που ασκεί και το στρατηγικό προσανατολισμό που παρέχει η ΕΠΑ σύμφωνα με το άρθρο 25 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

(10) Τα τρίτα κράτη πρέπει να συμμετέχουν στην επιχείρηση σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

(11) Σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι επιχειρησιακές δαπάνες που προκύπτουν από την παρούσα κοινή δράση η οποία έχει στρατιωτικές προεκτάσεις βαρύνουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το γενικό πλαίσιο που καθορίζεται στην απόφαση του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2002.

(12) Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 1 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει να αναφέρονται τα μέσα που διαθέτει η Ένωση για ολόκληρη την περίοδο υλοποίησης της κοινής δράσης· στη συνάρτηση αυτήν, πρέπει να αναφέρεται ποσό δημοσιονομικής αναφοράς.

(13) Το ποσό δημοσιονομικής αναφοράς για τις κοινές δαπάνες της επιχείρησης, οι παράμετροι του οποίου έχουν οριστεί στη γενική περιγραφή που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 23 Ιανουαρίου 2003, συνιστά τις καλύτερες εκτιμήσεις με τα σημερινά δεδομένα και ισχύει υπό την επιφύλαξη των τελικών στοιχείων που θα συμπεριληφθούν σε προϋπολογισμό ο οποίος θα εγκριθεί σύμφωνα με τις οριζόμενες στη γενική απόφαση-πλαίσιο που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 11 αρχές.

(14) Σύμφωνα με το άρθρο 6 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση της Δανίας το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Δανία δεν συμμετέχει στην εκπόνηση και την υλοποίηση αποφάσεων και δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες έχουν επιπτώσεις στην άμυνα, και δεν συμμετέχει στη χρηματοδότηση της επιχείρησης,

ΕΝΕΚΡΙΝΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΟΙΝΗ ΔΡΑΣΗ:

Άρθρο 1

Αποστολή

1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, βάσει διακανονισμών με το NATO και υπό την επιφύλαξη περαιτέρω απόφασης από το Συμβούλιο, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 3, διεξάγει στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, κατόπιν αιτήσεως της κυβέρνησης της ΠΓΔΜ, προκειμένου να εξασφαλίσει τη διαδοχή της επιχείρησης του NATO "Allied Harmony".
2. Οι δυνάμεις που θα αναπτυχθούν για το σκοπό αυτόν ενεργούν σύμφωνα με τους στόχους που εκτίθενται στην γενική περιγραφή (General Concept) η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο.
3. Η επιχείρηση διεξάγεται με προσφυγή στους πόρους και το δυναμικό του NATO, στη βάση που έχει συμφωνηθεί με το NATO.

Άρθρο 2

Διορισμός του διοικητή επιχειρήσεων

1. Το Συμβούλιο θα διορίσει διοικητή επιχειρήσεων της ΕΕ.
2. Το NATO θα κληθεί να συμφωνήσει ότι ο ναύαρχος κ. R. FEIST, αναπληρωτής ύπατος συμμαχικός διοικητής για την Ευρώπη (D-SACEUR) θα διοριστεί διοικητής επιχειρήσεων της ΕΕ.
3. Το NATO θα κληθεί να συμφωνήσει ότι το επιχειρησιακό στρατηγείο της ΕΕ θα εδρεύει στο ανώτατο στρατηγείο συμμαχικών δυνάμεων Ευρώπης (SHAPE).

Άρθρο 3

Σχεδιασμός και έναρξη της επιχείρησης

Όταν το Συμβούλιο λάβει τις απαιτούμενες αποφάσεις που προβλέπονται από τις διαδικασίες διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων για το διοικητή

επιχειρήσεων (OP CDR), το σχέδιο επιχειρήσεων (OPLAN), τους κανόνες εμπλοκής (ROE), το επιχειρησιακό στρατηγείο (OHQ) και το διοικητή δυνάμεων της ΕΕ (F CDR), το Συμβούλιο αποφασίζει την έναρξη της επιχείρησης.

Άρθρο 4

Πολιτικός έλεγχος και στρατηγικός προσανατολισμός

1. Η επιτροπή πολιτικής και ασφάλειας ασκεί υπό την ευθύνη του Συμβουλίου τον πολιτικό έλεγχο και το στρατηγικό προσανατολισμό της επιχείρησης. Το Συμβούλιο, συνεπώς, εξουσιοδοτεί την ΕΠΑ να λαμβάνει τις σχετικές αποφάσεις σύμφωνα με το άρθρο 25 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η εξουσιοδότηση αυτή θα συμπεριλαμβάνει την εξουσία να τροποποιεί το σχέδιο επιχειρήσεων, τη δομή διοίκησης και τους κανόνες εμπλοκής. Αρμόδιο όσον αφορά τη λήψη απόφασης για τους στόχους και τον τερματισμό της επιχείρησης παραμένει το Συμβούλιο, επικουρούμενο από το Γενικό Γραμματέα/Υπατο Εκπρόσωπο.
2. Η ΕΠΑ υποβάλλει τακτικά έκθεση στο Συμβούλιο.
3. Ο πρόεδρος της στρατιωτικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CEUMC) υποβάλλει τακτικά στην ΕΠΑ εκθέσεις όσον αφορά τη διεξαγωγή της στρατιωτικής επιχείρησης. Η ΕΠΑ μπορεί να καλεί τον διοικητή επιχειρήσεων στις συνεδριάσεις της όταν απαιτείται.

Άρθρο 5

Στρατιωτικές κατευθύνσεις

1. Η στρατιωτική επιτροπή της ΕΕ (EUMC) παρακολουθεί την ομαλή εκτέλεση της στρατιωτικής επιχείρησης που διεξάγεται υπό την ευθύνη του διοικητή επιχειρήσεων.
2. Ο διοικητής επιχειρήσεων υποβάλλει τακτικά εκθέσεις στην EUMC η οποία μπορεί να καλεί το διοικητή επιχειρήσεων στις συνεδριάσεις της όταν απαιτείται.
3. Ο πρόεδρος της EUMC (CEUMC) ενεργεί ως πρωταρχικό σημείο επαφής με τον διοικητή επιχειρήσεων.

Άρθρο 6

Σχέσεις με την Πρόην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

Ο Γενικός Γραμματέας/Υπατος Εκπρόσωπος και ο ειδικός αντιπρόσωπος της ΕΕ στην ΠΓΔΜ, στα πλαίσια των αντίστοιχων εντολών τους, ενεργούν ως πρωταρχικά σημεία επαφής με τις αρχές της ΠΓΔΜ για θέματα που σχετίζονται με την υλοποίηση της παρούσας κοινής δράσης. Η προεδρία ενημερώνεται τακτικά και άμεσα για τις επαφές αυτές. Ο διοικητής δυνάμεων διατηρεί επαφή με τις τοπικές αρχές για θέματα σχετικά με την αποστολή του.

Άρθρο 7

Συντονισμός και σύνδεσμος

Με την επιφύλαξη της δομής διοίκησης, οι διοικητές της ΕΕ συντονίζουν στενά τις ενέργειές τους με τον ειδικό αντιπρόσωπο της ΕΕ στην ΠΓΔΜ για να εξασφαλίζεται συνέπεια της στρατιωτικής επιχείρησης με το ευρύτερο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της ΕΕ στην ΠΓΔΜ. Στο πλαίσιο αυτό, οι διοικητές της ΕΕ θα διατηρούν επαφή με άλλους διεθνείς παράγοντες στην περιοχή, εφόσον απαιτείται.

Άρθρο 8

Συμμετοχή τρίτων κρατών

1. Με την επιφύλαξη της αυτονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη λήψη αποφάσεων και του ενιαίου θεσμικού πλαισίου, και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ιδίως δε εκείνες που έδωσε κατά τη σύνοδό του στη Νίκαια στις 7 έως 9 Δεκεμβρίου 2000:

- τα μη ευρωπαϊκά μέλη του ΝΑΤΟ συμμετέχουν στην επιχείρηση εφόσον το επιθυμούν,
- χώρες, οι οποίες κλήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης να καταστούν μέλη, καλούνται να συμμετάσχουν στην επιχείρηση σύμφωνα με τις συμφωνημένες πρακτικές ρυθμίσεις,

- μπορούν επίσης να καλούνται δυνητικοί εταίροι να συμμετάσχουν στην επιχείρηση.
- 2. Το Συμβούλιο δια της παρούσης εξουσιοδοτεί την ΕΠΑ να λαμβάνει μετά από εισήγηση του διοικητή επιχειρήσεων και της στρατιωτικής επιτροπής της ΕΕ τις σχετικές αποφάσεις για την αποδοχή των προτεινόμενων συνεισφορών.
- 3. Οι λεπτομέρειες των ρυθμίσεων για τη συμμετοχή τρίτων κρατών καθορίζονται με συμφωνία, σύμφωνα με το άρθρο 24 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο Γενικός Γραμματέας/Υπατος Εκπρόσωπος, επικουρώντας την προεδρία, δύναται να διαπραγματεύεται αυτές τις ρυθμίσεις εκ μέρους της.
- 4. Τα τρίτα κράτη που παρέχουν σημαντική στρατιωτική συμβολή στην επιχείρηση υπό την ηγεσία της ΕΕ έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τα κράτη μέλη της ΕΕ που συμμετέχουν στην επιχείρηση όσον αφορά την καθημερινή διαχείριση της επιχείρησης.
- 5. Το Συμβούλιο δια της παρούσης εξουσιοδοτεί την ΕΠΑ να λαμβάνει σχετικές αποφάσεις για τη σύσταση επιτροπής συνεισφερόντων στην περίπτωση που τρίτα κράτη παρέχουν σημαντική στρατιωτική συμβολή.

Άρθρο 9

Χρηματοδοτικές ρυθμίσεις

1. Το Συμβούλιο θεσπίζει χρηματοδοτικό μηχανισμό για την κάλυψη των κοινών δαπανών της επιχείρησης που αναφέρεται στο άρθρο 1.
2. Για τους σκοπούς της παρούσας επιχείρησης
  - οι δαπάνες για τους στρατώνες και τα καταλύματα για το σύνολο των δυνάμεων θα είναι επιλέξιμες προς πληρωμή ως κοινές δαπάνες,
  - οι δαπάνες που σχετίζονται με τις μετακινήσεις του συνόλου των δυνάμεων δεν θα είναι επιλέξιμες προς πληρωμή ως κοινές δαπάνες.
3. Το ποσό δημοσιονομικής αναφοράς ορίζεται σε 4700000 ευρώ.

Άρθρο 10

Σχέσεις με το ΝΑΤΟ

1. Επαφές και συνεδριάσεις μεταξύ ΕΕ και ΝΑΤΟ πρέπει να επιταχυνθούν κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας και διεξαγωγής της επιχείρησης, προς το συμφέρον της διαφάνειας, της διαβούλευσης και της συνεργασίας μεταξύ των δύο οργανισμών. Προς τούτο, θα συγκαλούνται συνεδριάσεις σε επίπεδο ΕΠΑ/Βορειοατλαντικού Συμβουλίου και στρατιωτικής επιτροπής, και θα πραγματοποιούνται τακτικές επαφές μεταξύ διοικητών ΕΕ και ΝΑΤΟ στην περιοχή. Καθ' όλη την επιχείρηση το ΝΑΤΟ θα ενημερώνεται σχετικά με τη χρήση των πόρων και του δυναμικού του ΝΑΤΟ. Η ΕΠΑ θα ενημερώνει το Βορειοατλαντικό Συμβούλιο προτού προτείνει στο Συμβούλιο τη λήξη της επιχείρησης.
2. Η όλη δομή διοίκησης τελεί υπό τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση της ΕΕ καθ' όλη τη διάρκεια της επιχείρησης, κατόπιν διαβούλευσης μεταξύ των δύο οργανώσεων. Στα πλαίσια αυτά ο διοικητής επιχειρήσεων δίδει αναφορά για τη διεξαγωγή της επιχείρησης μόνον στα όργανα της ΕΕ. Το ΝΑΤΟ θα ενημερώνεται για την εξέλιξη της κατάστασης από τα αρμόδια όργανα, συγκεκριμένα, την ΕΠΑ και τον πρόεδρο της στρατιωτικής επιτροπής.

Άρθρο 11

Κοινοποίηση διαβαθμισμένων πληροφοριών στο ΝΑΤΟ και σε τρίτες χώρες

Ο Γενικός Γραμματέας/Υπατος Εκπρόσωπος εξουσιοδοτείται να κοινοποιεί στο ΝΑΤΟ και σε τρίτες χώρες που συμμετέχουν στην παρούσα κοινή δράση της ΕΕ, διαβαθμισμένες πληροφορίες και έγγραφα που αφορούν τους σκοπούς της επιχείρησης σύμφωνα με τους κανονισμούς ασφαλείας του Συμβουλίου.

Άρθρο 12

Καθεστώς του προσωπικού των δυνάμεων υπό την ηγεσία της ΕΕ

Το καθεστώς του προσωπικού των δυνάμεων υπό την ηγεσία της ΕΕ στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας με την

κυβέρνηση της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας η οποία θα συναφθεί βάσει του άρθρου 24 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Άρθρο 13

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα κοινή δράση αρχίζει να ισχύει την 1η Φεβρουαρίου 2003.

Άρθρο 14

Δημοσίευση

Η παρούσα κοινή δράση δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Βρυξέλλες, 27 Ιανουαρίου 2003.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Γ. Παπανδρέου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ

Απόφαση 2003/202/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου

της 18ης Μαρτίου 2003

για την έναρξη της στρατιωτικής επιχείρησης υπό την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως το άρθρο 17 παράγραφος 2 και το άρθρο 25, την κοινή δράση 2003/92/ΚΕΠΠΑ, της 27ης Ιανουαρίου 2003, για τη στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας(1), και ιδίως το άρθρο 3,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο πρόεδρος κ. Trajkovski και ο γενικός γραμματέας/ύπατος εκπρόσωπος αντάλλαξαν επιστολές, κατόπιν δε τούτου ελήφθη μια περαιτέρω επιστολή από τον πρόεδρο κ. Trajkovski στις 13 Μαρτίου, με την οποία καλεί την Ευρωπαϊκή Ένωση να αρχίσει επιχείρηση στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

(2) Το Συμβούλιο αποφάσισε στις 7 Φεβρουαρίου 2003 να διορίσει τον διοικητή επιχειρήσεων και τον διοικητή δυνάμεων και να καθορίσει την έδρα του επιχειρησιακού στρατηγείου της στρατιωτικής δύναμης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

(3) Η επιτροπή πολιτικής και ασφάλειας (ΕΠΑ) αποφάσισε στις 18 Φεβρουαρίου 2003 τη σύσταση επιτροπής συνεισφερόντων για την επιχείρηση στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

(4) Οι μόνιμες ρυθμίσεις για τις σχέσεις ΕΕ-NATO ολοκληρώθηκαν και πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή επιστολών με το NATO σχετικά με την αποδέσμευση μέσων και δυναμικού του NATO για τη στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.

(5) Το Συμβούλιο ενέκρινε στις 18 Μαρτίου 2003 το σχέδιο επιχειρήσεων, το οποίο υπέβαλε η ΕΠΑ λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική στρατιωτική συμβουλευτική γνώμη.

(6) Το Βορειοατλαντικό Συμβούλιο αποφάσισε να τερματίσει την επιχείρησή του με την ονομασία "Allied Harmony" στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας από την 31η Μαρτίου 2003.

(7) Οι εν εξελίξει διαπραγματεύσεις της SOFA με την κυβέρνηση της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας αναμένεται να ολοκληρωθούν πριν από τον τερματισμό της επιχείρησης του NATO.

(8) Σύμφωνα με το άρθρο 6 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση της Δανίας το οποίο προσαρτάται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Δανία δεν συμμετέχει στην εκπόνηση και την υλοποίηση αποφάσεων και δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες έχουν επιπτώσεις στην άμυνα. Η Δανία δεν συμμετέχει στη χρηματοδότηση της επιχείρησης,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Άρθρο 1

Η στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας αρχίζει στις 31 Μαρτίου 2003.

Άρθρο 2

Ο διοικητής επιχειρήσεων εξουσιοδοτείται, με άμεση ισχύ, να εκδώσει τη διαταγή ενεργοποίησης (ACTORD) προκειμένου να αρχίσει η ανάπτυξη των δυνάμεων, πριν από τη μεταβίβαση της εξουσίας μετά την άφιξή τους στο θέατρο της επιχείρησης, και να αρχίσει η εκτέλεση της αποστολής.

Άρθρο 3

Η προβλεπόμενη διάρκεια της επιχείρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας είναι έξι μήνες. Η επιτροπή πολιτικής και ασφάλειας, με βάση τη συμβουλευτική γνώμη της EUMC, συνεκτιμώντας τις απόψεις του διοικητή επιχειρήσεων και λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της επιτροπής συνεισφερόντων, προβαίνει σε εισήγηση προς το Συμβούλιο για τον τερματισμό της επιχείρησης. Αυτό θα γίνει έπειτα από αξιολόγηση της προόδου που θα έχει σημειωθεί ως προς την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την ημέρα της υιοθέτησής της.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Βρυξέλλες, 18 Μαρτίου 2003.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Γ. Παπανδρέου

(1) ΕΕ L 34 της 11.2.2003, σ. 26.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ

Απόφαση 2014/73/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου

της 10ης Φεβρουαρίου 2014

σχετικά με στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην
Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (EUFOR RCA)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και ιδίως το άρθρο 42 παράγραφος 4 και το άρθρο 43 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ύπατης Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας,

Εκτιμώντας τα εξής:

- (1) Στην απόφαση 2127 (2013) σχετικά με την κατάσταση στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (ΚΑΔ), η οποία υιοθετήθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 2013, το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών (ΣΑΗΕ) εξέφρασε βαθύτατες ανησυχίες για τη διαρκή επιδείνωση της κατάστασης της ασφάλειας και για τις πολλαπλές και αυξανόμενες παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην ΚΑΔ. Επιπλέον, ενέκρινε την ανάπτυξη της «Διεθνούς Αποστολής Στήριξης της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας υπό αφρικανική ηγεσία» (AFISM-CAR) για χρονικό διάστημα δώδεκα μηνών, καθώς και την προσωρινή ανάπτυξη γαλλικών δυνάμεων στην ΚΑΔ, προκειμένου να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα στήριξης της AFISM-CAR κατά την εκτέλεση της εντολής της.
- (2) Κατόπιν των συμπερασμάτων του Συμβουλίου της 21ης Οκτωβρίου 2013 και της 16ης Δεκεμβρίου 2013, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του της 20ής Δεκεμβρίου 2013, εξέφρασε ανησυχία για τη διαρκή επιδείνωση της κρίσης στην ΚΑΔ και τις σοβαρές συνέπειές της σε ανθρωπιστικό επίπεδο και σε επίπεδο ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εξέφρασε ικανοποίηση για τη στρατιωτική παρέμβαση της Γαλλίας προς υποστήριξη των αφρικανικών δυνάμεων, με σκοπό την αποκατάσταση της ασφάλειας και της απρόσκοπτης δέσμευσης των αφρικανικών εταίρων της για σταθεροποίηση της κατάστασης. Στο πλαίσιο μιας διεξοδικής προσέγγισης, επιβεβαίωσε την προθυμία της Ένωσης να εξετάσει τη χρήση κατάλληλων μέσων προκειμένου να συνεισφέρει στις επικείμενες προσπάθειες για σταθεροποίηση της χώρας, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ), τόσο σε στρατιωτικό όσο και σε μη στρατιωτικό επίπεδο. Κάλυψε την Ύπατη Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (ΥΕ) να υποβάλει στο Συμβούλιο πρόταση απόφασης σχετικά με αυτό το θέμα, τον Ιανουάριο του 2014.
- (3) Στις 20 Ιανουαρίου 2014, το Συμβούλιο ενέκρινε το Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσεων για τη στρατιωτική επιχείρηση γεφύρωσης στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ στην ΚΑΔ (καλούμενη εφεξής «EUFOR RCA»), με την επιφύλαξη απόφασης του ΣΑΗΕ εκδοθείσας δυνάμει του κεφαλαίου VII της Χάρτας των ΗΕ. Το Συμβούλιο τόνισε τη σημασία της στενής συνεργασίας με τους εταίρους του, ιδιαίτερα με τον ΟΗΕ, την Αφρικανική Ένωση (ΑΕ) και τις αρχές της ΚΑΔ, καθώς και τη γαλλική επιχείρηση Sangaris.
- (4) Στις 28 Ιανουαρίου 2014, το ΣΑΗΕ εξέδωσε την απόφαση 2134 (2014), με την οποία εγκρίνεται η δρομολόγηση επιχείρησης της ΕΕ, της EUFOR RCA.
- (5) Στις 23 Ιανουαρίου 2014, η Γενική Γραμματεία της Οικονομικής Κοινότητας των Κρατών της Κεντρικής Αφρικής (ΟΚΚΚΑ) εξέφρασε ικανοποίηση για τη δρομολόγηση επιχείρησης της ΕΕ στην ΚΑΔ.
- (6) Στις 24 Ιανουαρίου 2014, σε γράμμα που απευθυνόταν στην ΥΕ, ο μεταβατικός Πρόεδρος της ΚΑΔ εξέφρασε ικανοποίηση για την επιχείρηση της ΕΕ που εγκρίθηκε από την απόφαση ΣΑΗΕ 2134 (2914).

- (7) Η EUFOR RCA θα πρέπει να αναπτυχθεί το γρηγορότερο δυνατόν σε Πλήρη Επιχειρησιακή Ικανότητα (FOC), ώστε να συμβάλλει στη σταθεροποίηση της κατάστασης. Θα πρέπει να ασκεί τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί με σκοπό τη μεταβίβαση καθηκόντων στην AFISM-CAR εντός τεσσάρων με έξι μηνών από την επίτευξη FOC.
- (8) Σύμφωνα με το άρθρο 38 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), η Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (ΕΠΑ) οφείλει να ασκεί, υπό την ευθύνη του Συμβουλίου και του ΥΕ, πολιτικό έλεγχο της επιχείρησης διαχείρισης κρίσεων, να της παρέχει στρατηγική καθοδήγηση και να λαμβάνει προς τούτο τις δέουσες αποφάσεις.
- (9) Είναι ανάγκη να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις και να συναφθούν διεθνείς συμφωνίες σχετικά με το καθεστώς των μονάδων και του προσωπικού της Ένωσης, καθώς και σχετικά με τη συμμετοχή τρίτων κρατών σε ενωσιακές επιχειρήσεις.
- (10) Σύμφωνα με άρθρο 41 παράγραφος 2 της ΣΕΕ και σύμφωνα με την απόφαση 2011/871/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου ⁽¹⁾, οι επιχειρησιακές δαπάνες που προκύπτουν από την παρούσα απόφαση, η οποία έχει στρατιωτικές και αμυντικές προεκτάσεις, οφείλεται να βαρύνουν τα κράτη μέλη.
- (11) Σύμφωνα με το άρθρο 5 του πρωτοκόλλου σχετικά με τη θέση της Δανίας που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στην κατάρτιση και την εφαρμογή αποφάσεων και δράσεων της Ένωσης που έχουν συνέπειες στον τομέα της άμυνας. Συνεπώς, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας απόφασης, δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της, ενώ επίσης δεν συμμετέχει στη χρηματοδότηση αυτής της επιχείρησης.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Αποστολή

1. Η Ένωση διεξάγει στρατιωτική επιχείρηση γεφύρωσης στην ΚΑΔ, την EUFOR RCA, για να συμβάλλει στην παροχή ασφαλούς και προστατευμένου περιβάλλοντος, με τη μεταβίβαση καθηκόντων στη Διεθνή Αποστολή Στήριξης της ΚΑΔ υπό αφρικανική ηγεσία AFISM-CAR εντός τεσσάρων έως έξι μηνών μετά από Πλήρη Επιχειρησιακή Ικανότητα σύμφωνα με την εντολή που ορίζεται στην απόφαση ΣΑΗΕ 2134 (2014) και η οποία επικεντρώνει τη δράση της στην περιοχή του Bangui.
2. Η EUFOR RCA ενεργεί σύμφωνα με τους πολιτικούς, στρατηγικούς και πολιτικοστρατιωτικούς στόχους που ορίζονται στο Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσεων που ενέκρινε το Συμβούλιο στις 20 Ιανουαρίου 2014.

Άρθρο 2

Διορισμός του Διοικητή Επιχείρησης της ΕΕ

Διοικητής Επιχείρησης της ΕΕ στη EUFOR RCA διορίζεται ο Υποστράτηγος Philippe Pontières.

Άρθρο 3

Ορισμός του Επιχειρησιακού Στρατηγείου της ΕΕ

Το Επιχειρησιακό Στρατηγείο της EUFOR RCA εδρεύει στην πόλη της Λάρισας, στην Ελλάδα.

Άρθρο 4

Σχεδιασμός και έναρξη της επιχείρησης

1. Οι κανόνες εμπλοκής που χρειάζονται για την προπαρασκευαστική φάση της EUFOR RCA εγκρίνονται από το Συμβούλιο το συντομότερο δυνατόν μετά την έκδοση της παρούσας απόφασης.
2. Η απόφαση για την έναρξη της EUFOR RCA εκδίδεται από το Συμβούλιο ύστερα από έγκριση του σχεδίου επιχειρήσεων και των κανόνων εμπλοκής που απαιτούνται για την εκτέλεση της εντολής.

Άρθρο 5

Πολιτικός έλεγχος και στρατηγική καθοδήγηση

1. Υπό την ευθύνη του Συμβουλίου και του ΥΕ, η ΕΠΑ ασκεί τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική καθοδήγηση της EUFOR RCA. Το Συμβούλιο εξουσιοδοτεί την ΕΠΑ να λαμβάνει τις δέουσες αποφάσεις σύμφωνα με το άρθρο 38 ΣΕΕ. Η εξουσιοδότηση αυτή περιλαμβάνει την εξουσία τροποποίησης των εγγράφων σχεδιασμού, συμπεριλαμβανομένου του σχεδίου επιχειρήσεων, της διοικητικής ιεραρχίας και των κανόνων εμπλοκής. Περιλαμβάνει επίσης την εξουσία λήψης αποφάσεων σχετικά με τον διορισμό του Διοικητή Επιχείρησης της ΕΕ και του Διοικητή Δυνάμεων της ΕΕ. Οι εξουσίες λήψης αποφάσεων όσον αφορά τους στόχους και τον τερματισμό της στρατιωτικής επιχείρησης της ΕΕ εξακολουθούν να εμπίπτουν στο Συμβούλιο.
2. Η ΕΠΑ υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο σε τακτά χρονικά διαστήματα.
3. Στην ΕΠΑ υποβάλλονται εκθέσεις, σε τακτά χρονικά διαστήματα, από τον πρόεδρο της Στρατιωτικής Επιτροπής της ΕΕ (ΣΕΕΕ) όσον αφορά τη διεξαγωγή της EUFOR RCA. Η ΕΠΑ μπορεί να καλεί τον Διοικητή Επιχείρησης της ΕΕ ή τον Διοικητή Δυνάμεων της ΕΕ στις συνεδριάσεις της, κατά το δέον.
4. Η ΕΠΑ εκτιμά την πρόοδο της EUFOR RCA τρεις μήνες μετά την έναρξη της επιχείρησης, βάσει γραπτής έκθεσης.

Άρθρο 6

Στρατιωτική διεύθυνση

1. Η ΣΕΕΕ παρακολουθεί την ορθή εκτέλεση της EUFOR RCA, η οποία διεξάγεται υπό την ευθύνη του Διοικητή Επιχείρησης της ΕΕ.
2. Ο Διοικητής Επιχείρησης της ΕΕ υποβάλλει εκθέσεις στη ΣΕΕΕ σε τακτά χρονικά διαστήματα. Η ΣΕΕΕ μπορεί να καλεί στις συνεδριάσεις της τον Διοικητή Επιχείρησης της ΕΕ ή τον Διοικητή Δυνάμεων της ΕΕ, κατά περίπτωση.
3. Ο Πρόεδρος της ΣΕΕΕ ενεργεί ως βασικός σύνδεσμος επικοινωνίας με τον Διοικητή Επιχείρησης της ΕΕ.

Άρθρο 7

Συνοχή της ανταπόκρισης της Ένωσης και συντονισμός

1. Ο ΥΕ μεριμνά για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης και για τη συνοχή της με την εξωτερική δράση της Ένωσης στο σύνολό της, συμπεριλαμβανομένων των αναπτυξιακών προγραμμάτων της Ένωσης και της ανθρωπιστικής της βοήθειας.
2. Με την επιφύλαξη της διοικητικής ιεραρχίας, ο Διοικητής Επιχείρησης της ΕΕ δέχεται τοπική πολιτική καθοδήγηση από τον επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της ΕΕ στο Bangui.
3. Ο ΥΕ, με τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), ενεργεί ως ο βασικός σύνδεσμος επικοινωνίας με τα Ηνωμένα Έθνη, τις αρχές της ΚΑΔ και τις γειτονικές χώρες, την ΑΕ, την ΟΚΚΚΑ, καθώς και με άλλους αρμόδιους διεθνείς και διμερείς παράγοντες.
4. Οι ρυθμίσεις συντονισμού μεταξύ του Διοικητή Επιχείρησης της ΕΕ, των παραγόντων της Ένωσης και των τοπικών βασικών στρατηγικών εταίρων που συνδέονται με την επιχείρηση προσδιορίζονται στο έγγραφο επιχειρησιακού σχεδιασμού.

Άρθρο 8

Συμμετοχή τρίτων κρατών

1. Με την επιφύλαξη της αυτονομίας της Ένωσης όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων ή του ενιαίου θεσμικού πλαισίου και σύμφωνα με τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, είναι δυνατόν να καλούνται τρίτα κράτη προκειμένου να συμμετάσχουν στην επιχείρηση.
2. Το Συμβούλιο εξουσιοδοτεί την ΕΠΑ να καλεί τρίτα κράτη προκειμένου να παρέχουν συνεισφορές και να λαμβάνει τις σχετικές αποφάσεις περί αποδοχής των προτεινόμενων συνεισφορών, κατόπιν σύστασης του Διοικητή Επιχείρησης της ΕΕ και της ΣΕΕΕ.

3. Οι διεξοδικές ρυθμίσεις για τη συμμετοχή τρίτων κρατών αποτελούν αντικείμενο συμφωνιών οι οποίες συνάπτονται δυνάμει του άρθρου 37 ΣΕΕ και σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 218 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Εάν η Ένωση έχει συνάψει συμφωνία με τρίτο κράτος για τη θέσπιση πλαισίου συμμετοχής του τρίτου κράτους στις ενωσιακές αποστολές διαχείρισης κρίσεων, οι διατάξεις της συμφωνίας αυτής εφαρμόζονται στο πλαίσιο της EUFOR RCA.

4. Τα τρίτα κράτη που παρέχουν σημαντικές στρατιωτικές συνεισφορές στη EUFOR RCA έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις με τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην επιχείρηση όσον αφορά την καθημερινή διαχείριση της επιχείρησης.

5. Το Συμβούλιο εξουσιοδοτεί την ΕΠΑ να λάβει τις δέουσες αποφάσεις για τη σύσταση Επιτροπής Συνεισφερόντων, εάν τυχόν τρίτα κράτη παράσχουν σημαντικές στρατιωτικές συνεισφορές.

Άρθρο 9

Καθεστώς του προσωπικού που τελεί υπό την ηγεσία της Ένωσης

Το καθεστώς των μονάδων και του προσωπικού που τελούν υπό την ηγεσία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των προνομίων, των ασυλιών και των περαιτέρω εγγυήσεων που απαιτούνται για την εκπλήρωση και την απρόσκοπτη λειτουργία της αποστολής τους, αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας συναπτόμενης δυνάμει του άρθρου 37 ΣΕΕ και σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 218 ΣΛΕΕ.

Άρθρο 10

Χρηματοδοτικές ρυθμίσεις

1. Οι κοινές δαπάνες της στρατιωτικής επιχείρησης της ΕΕ υφίστανται διαχείριση σύμφωνα με την απόφαση 2011/871/ΚΕΠΠΑ.

2. Το ποσό δημοσιονομικής αναφοράς για τις κοινές δαπάνες της EUFOR RCA ορίζεται σε 25,9 εκατομμύρια EUR. Το ποσοστό του ποσού αναφοράς κατά το άρθρο 25 παράγραφος 1 της απόφασης 2011/871/ΚΕΠΠΑ είναι 50 %.

Άρθρο 11

Κοινοποίηση πληροφοριών

1. Ο ΥΕ εξουσιοδοτείται να κοινοποιεί στα τρίτα κράτη που συνδέονται με την παρούσα απόφαση, κατά το δέον και σύμφωνα με τις ανάγκες της EUFOR RCA, διαβαθμισμένες πληροφορίες της ΕΕ που παράγονται για τους σκοπούς της επιχείρησης, βάσει της απόφασης 2013/488/ΕΕ του Συμβουλίου [\(2\)](#), ως ακολούθως:

α) έως τη διαβάθμιση που προβλέπεται στις ισχύουσες συμφωνίες περί ασφάλειας των πληροφοριών μεταξύ της Ένωσης και του οικείου τρίτου κράτους ή

β) σε άλλες περιπτώσεις, έως τη διαβάθμιση «CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL».

2. Ο ΥΕ εξουσιοδοτείται επίσης να κοινοποιεί στα ΗΕ και στην ΑΕ, σύμφωνα με τις επιχειρησιακές ανάγκες της EUFOR RCA, διαβαθμισμένες πληροφορίες της ΕΕ έως τον βαθμό «RESTREINT UE/EU RESTRICTED», οι οποίες έχουν παραχθεί για τους σκοπούς της EUFOR RCA, σύμφωνα με την απόφαση 2013/488/ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν θεσπίζονται ρυθμίσεις ανάμεσα στον ΥΕ και τις αρμόδιες αρχές των ΗΕ και της ΑΕ.

3. Σε περίπτωση συγκεκριμένης και άμεσης επιχειρησιακής ανάγκης, ο ΥΕ εξουσιοδοτείται επίσης να κοινοποιεί στο κράτος υποδοχής διαβαθμισμένες πληροφορίες της ΕΕ έως τον βαθμό «RESTREINT UE/EU RESTRICTED» που έχουν παραχθεί για τους σκοπούς της επιχείρησης, σύμφωνα με την απόφαση 2013/488/ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό θεσπίζονται ρυθμίσεις ανάμεσα στον ΥΕ και τις αρμόδιες αρχές του κράτους υποδοχής.

4. Ο ΥΕ εξουσιοδοτείται να κοινοποιεί στα τρίτα κράτη που εμπíπτουν στην παρούσα απόφαση μη διαβαθμισμένα έγγραφα της ΕΕ που αναφέρονται σε συσκέψεις του Συμβουλίου σχετικές με την επιχείρηση και εμπíπτουν στο επαγγελματικό απόρρητο, σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου [\(3\)](#).

5. Ο ΥΕ μπορεί να αναθέτει τις εν λόγω εξουσιοδοτήσεις, καθώς και τη δυνατότητα σύναψης των ρυθμίσεων που αναφέρονται στο παρόν άρθρο, σε αξιωματούχους της ΕΥΕΔ, στον Διοικητή Επιχείρησης της ΕΕ ή τον Διοικητή Δυνάμεων της ΕΕ, σύμφωνα με το παράρτημα VI ενότητα VII της απόφασης 2013/488/ΕΕ.

Άρθρο 12

Έναρξη και λήξη ισχύος

1. Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει από την ημερομηνία της έκδοσής της.
  2. Η EUFOR RCA λήγει το αργότερο έξι μήνες ύστερα από την επίτευξη FOC.
  3. Η παρούσα απόφαση καταργείται την ημερομηνία κλεισίματος του Επιχειρησιακού Στρατηγείου της ΕΕ σύμφωνα με τα σχέδια που έχουν εγκριθεί για τον τερματισμό της EUFOR RCA και με την επιφύλαξη των διαδικασιών σχετικά με τον λογιστικό έλεγχο και την απόδοση των λογαριασμών της EUFOR RCA, όπως ορίζονται στην απόφαση 2011/871/ΚΕΠΠΑ.
- Βρυξέλλες, 10 Φεβρουαρίου 2014.

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

C. ASHTON

⁽¹⁾ Απόφαση 2011/871/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2011, για τη δημιουργία μηχανισμού διαχείρισης της χρηματοδότησης των κοινών εξόδων των επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν στρατιωτικές συνέπειες ή συνέπειες στον τομέα της άμυνας (ΑΘΗΝΑ) ([ΕΕ L 343, 23.12.2011, σ. 35](#)).

⁽²⁾ Απόφαση 2013/488/ΕΕ του Συμβουλίου, της 23ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με τους κανόνες ασφαλείας για την προστασία των διαβαθμισμένων πληροφοριών της ΕΕ ([ΕΕ L 274, 15.10.2013, σ. 1](#)).

⁽³⁾ Απόφαση 2009/937/ΕΕ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2009, για τη θέσπιση του εσωτερικού του κανονισμού ([ΕΕ L 325, 11.12.2009, σ. 35](#)).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η

Απόφαση 2014/183/ΚΕΠΠΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 1ης Απριλίου 2014

σχετικά με την έναρξη στρατιωτικής επιχείρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (EUFOR RCA)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως το άρθρο 42 παράγραφος 4 και το άρθρο 43 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη την απόφαση 2014/73/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 10ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (EUFOR RCA) [\(1\)](#), και ιδίως το άρθρο 4,

Λαμβάνοντας υπόψη την πρόταση της Υπατης Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 10 Φεβρουαρίου 2014, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφαση 2014/73/ΚΕΠΠΑ.
- (2) Στις 17 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο ενέκρινε το σχέδιο επιχειρήσεων και κανόνων εμπλοκής της EUFOR RCA.
- (3) Κατόπιν της σύστασης του διοικητή επιχείρησης της ΕΕ, θα πρέπει να αρχίσει η EUFOR RCA.
- (4) Σύμφωνα με το άρθρο 5 του πρωτοκόλλου (αριθ. 22) σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στην εκπόνηση και την εφαρμογή αποφάσεων και δράσεων της Ένωσης που έχουν συνέπειες στην άμυνα. Συνεπώς, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας απόφασης και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Αρχίζει η στρατιωτική επιχείρηση της ΕΕ στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία («EUFOR RCA»).

Άρθρο 2

Ο διοικητής επιχείρησης της ΕΕ στην EUFOR RCA εξουσιοδοτείται, με άμεση ισχύ, να αρχίσει την εκτέλεση της επιχείρησης.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει από την ημέρα της έκδοσής της. Βρυξέλλες, 1η Απριλίου 2014.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Δ. ΚΟΪΡΚΟΥΛΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας. (2014). *Απόφαση EUFOR RCA/1/2014 της ΕΠΑ της 19 Φεβ 2014 σχετικά με τον διορισμό του διοικητή δυνάμεων της ΕΕ για τη στρατιωτική επιχείρηση EUFOR RCA*. Βρυξέλλες: Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης .

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (2001). *Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τη σύνδεση αρωγής, αποκατάστασης και ανάπτυξης - αξιολόγηση*. Βρυξέλλες.

Ιωακειμίδης, Π. Κ. (2008). *Η Συνθήκη της Λισσαβώνας-Παρουσίαση, ανάλυση, αξιολόγηση*. Αθήνα: Θεμέλιο.

Κοππά, Μ. (2013). ΠΓΔ Μακεδονίας: Οι δυσκολίες δεν τελείωσαν ακόμα. Στο Ι. Αρμακόλας, & Θ. Π. Ντόκος (Επιμ.), *Από τα Βαλκάνια στη Νοτιανατολική Ευρώπη: Προκλήσεις και Προοπτικές στον 21ο αιώνα* (σσ. 113-130). Αθήνα: Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2003a). *Κοινή δράση 2003/92/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, για τη στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας* . Βρυξέλλες: Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2003b). *Απόφαση 2003/202/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 2003, για την έναρξη της στρατιωτικής επιχείρησης υπό την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας* . Βρυξέλλες: Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2003c). *Απόφαση 2003/563/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουλίου 2003, για την παράταση της στρατιωτικής επιχείρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας*. Βρυξέλλες: Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2009). *Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ασφαλείας-Μια ασφαλής Ευρώπη σε έναν καλύτερο κόσμο*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2014). *Απόφαση 2014/73/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου σχετικά με στρατιωτική επιχείρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (EUFOR RCA)*. Βρυξέλλες: Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2014b). *Απόφαση 2014/183/ΚΕΠΠΑ της 1ης Απριλίου 2014 σχετικά με την έναρξη στρατιωτικής επιχείρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην*

Κεντροαφρικανική Δημοκρατία (EUFOR RCA). Βρυξέλλες: Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τζιφάκης, Ν., & Φακιολάς, Ε. Τ. (2006, Νοέμβριος). Οι Ειρηνευτικές Στρατιωτικές Επιχειρήσεις της ΕΕ στα Δυτικά Βαλκάνια: Το Κενό "Βούλησης-Εφαρμογής". *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης* (28), σσ. 85-107.

Τυροπώλη, Μ. (2007). Η Αναπτυξιακή Βοήθεια της ΕΕ στην Κροατία, την ΠΓΔΜ και τη Σερβία-Μαυροβούνιο. Στο Ν. Τζιφάκης, & Α. Χουλιάρας (Επιμ.), *Η Διεθνής Αναπτυξιακή Βοήθεια στα Βαλκάνια-Οι Αντιφάσεις της Γενναιοδωρίας (1991-2006)* (σσ. 43-88). Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης.

Υφαντής, Κ. (2007). Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας. Στο Ν. Μαραβέγιας, & Μ. Τσινισιζέλης (Επιμ.), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση, Οργάνωση και Πολιτικές-50 Χρόνια* (σσ. 379-401). Αθήνα: Θεμέλιο.

Χατζηβασιλείου, Ε. (2010). *Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κόσμου* (10η εκδ.). Αθήνα: Πατάκης.

Jackson, R., & Sørensen, G. (2006). *Θεωρία και Μεθοδολογία των Διεθνών Σχέσεων, Η Σύγχρονη Συζήτηση*. Αθήνα: Gutenberg.

Verhofstadt, G. (2016). *Η Ασθένεια της Ευρώπης και η Αναγέννηση του Ευρωπαϊκού Ιδανικού*. (Μ. Μπονάτσου, Μεταφρ.) Αθήνα: Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Ξενογλωσση

Alexander, D. (2002). *Principles of emergency planning and management*. New York: Oxford University Press.

Augustin, P. (2005, March). Lessons Learned-Operation CONCORDIA/ALTAiR in Macedonia. *DOCTRINE-General Military Review* (6), σσ. 57-59.

Best, E. (2016). *Understanding EU Decision-Making*. Maastricht: European Institute of Public Administration.

Beswick, T. (2012). *EU Early Warning and Early Capacity for Conflict Prevention in the Post-Lisbon Era*. Brussels: Initiative for Peacebuilding.

Boin, A., & Rhinard, M. (2005). Shocks without frontiers-Transnational breakdowns and critical incidents: what role for the EU? *European Policy Centre* (EPC Issue Paper No. 42).

Boin, A., Ekengren, M., & Rhinard, M. (2006). *Functional Security and Crisis Management Capacity in the EU: Setting the Research Agenda*. Stockholm: Forum for Security Studies.

Boin, A., 't Hart, P., Stern, E., & Sundelius, B. (2005). *The Politics of Crisis Management: Public Leadership Under Pressure*. Cambridge University Press.

Braden, V., Cooper, J., Klingele, M., Powell, J. P., & Robbins, M. G. (2005). *Crisis—A Leadership Opportunity*. Harvard University.

Byrne, A. (2014). Conflict Prevention, Peace Building and Mediation. Στο J. Rehr (Επιμ.), *Handbook for Decision Makers* (σσ. 130-133). Vienna: Federal Ministry of Defence and Sports of the Republic of Austria.

Coombs, T. W. (2007). *Ongoing Crisis Communication: Planning, Managing, and Responding*. Sage Publications.

Council of the European Union. (2003). *Suggestions for procedures for coherent, comprehensive EU crisis management*. Brussels: Council of the European Union.

Council of the European Union. (2008a). *the EU Concept for Military Planning at the Political and Strategic Level*. Brussels: European Union Military Staff.

Council of the European Union. (2008b). *EU Concept for Force Generation*. Brussels: European Union Military Staff.

Council of the European Union. (2014). *Council conclusions on the Central African Republic-20 January 2014*. Brussels: Council of the European Union.

de Kermabon, Y. (2014). Crisis Management Procedures. Στο J. Rehr (Επιμ.), *Handbook for Decision Makers* (σσ. 43-47). Vienna: Federal Ministry of Defence and Sports of the Republic of Austria.

Drennan, L., & McConnell, A. (2007). *Risk and crisis management in the public sector*. New York: Routledge.

EC/HR. (2013). *Joint communication to the European Parliament and the Council: the EU's comprehensive*. Brussels: EC/HR.

European Council. (2013). *Conclusions 19/20 December 2013* . Brussels: General Secretariat of the Council .

European External Action Service. (2015). *EU Military Lessons Learnt at the Political Strategic Level Concept*. Brussels: European Union Military Committee.

European Union External Action. (n.d.). Ανάκτηση April 14, 2016, από Structure, Instruments and Agencies: http://www.eeas.europa.eu/csdp/structures-instruments-agencies/index_en.htm

European Union External Action. (n.d.). *About CSDP - The Western European Union*. Ανάκτηση Απρίλιος 2, 2016, από http://eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/weu/index_en.htm

European Union External Action. (2003, December 15). *Press releases*. Ανάκτηση May 2016, 11, από Javier Solana, EU High Representative for CFSP, attends ceremonies for termination of Operation Concordia and launch of Mission Proxima, Skopje: http://www.eeas.europa.eu/archives/csdp/missions-and-operations/proxima-fyrom/press-releases/index_en.htm

European Union External Action. (2014). *Factsheet-EU Conflict Early Warning System*. EU External Action.

Furness, M., & Olsen, G. R. (2015). Europeanisation and the EU's comprehensive approach to crisis management in Africa. *European Politics and Society* .

Glume, G. (2015). Chain of command – command and control for CSDP engagement. Στο J. Rehr, & G. Glume (Επιμ.), *Handbook on CSDP Missions and Operations*. Vienna: Federal Ministry of Defence and Sports of the Republic of Austria.

Grevi, G. (2009). ESDP institutions. Στο G. Grevi, D. Helly, & D. Keohane (Επιμ.), *European Security and Defence Policy: the first ten years (1999-2009)* (σσ. 19-68). Paris: Institute for Security Studies.

Gross, E. (2007). Civilian and Military Missions in the Western Balkans. Στο M. Emerson, & E. Gross (Επιμ.), *Evaluating the EU's Crisis Missions in the Balkans* (σσ. 126-152). Brussels: Centre for European Policy Studies.

Gross, E. (2009). Operation Concordia-FYROM. Στο G. Grevi, D. Helly, & D. Keohane (Επιμ.), *European security and defence policy: the first 10 years (1999-2009)*. Paris: European Union Institute for Security Studies.

Gross, E. (2011). *The Europeanization of National Foreign Policy-Continuity and Change in European Crisis Management*. London : Palgrave Macmillan.

Gross, E. (2015). Peaceful resolution of conflicts. Στο J. Rehr, & G. Glume (Επιμ.), *Handbook on CSDP Missions and Operations* (σσ. 112-115). Vienna: Federal Ministry of Defence and Sports of the Republic of Austria.

Haesebrouck, T., & Van Meirvenne, M. (2015). EUFOR RCA and CSDP Crisis Management Operations: Back on Track? *European Foreign Affairs Review* , 20 (2), 267-286.

Hill, C. (1993, September). The Capability-Expectations Gap, or Conceptualizing Europe's International Role. *Journal of Common Market Studies* , 31 (2).

Hynek, N. (2011). EU crisis management after the Lisbon Treaty-civil-military coordination and the future of the EU OHQ. *European Security* , σσ. 81-102.

IISS. (2014, April). The EU's Central African Republic mission. *Strategic Comments* .

Ilievski, Z., & Taleski, D. (2009). Was the EU's Role in Conflict Management in Macedonia a Success? *Ethnopolitics* .

International Cooperation and Development-DG DEVCO. (n.d.). *About Us: International Cooperation and Development - DG DEVCO*. Ανάκτηση April 26, 2016, από http://ec.europa.eu/europeaid/about-development-and-cooperation-europeaid_en

International Crisis Group. (2001a). *The Macedonian Question: Reform or Rebellion*. Skopje/Brussels: ICG Balkans Reports No. 109.

International Crisis Group. (2001b). *Macedonia: The Last Chance for Peace*. Skopje/Brussels: ICG Balkans Reports No. 113.

Larsson, P., Hagstrom Frisell, E., & Olsson, S. (2009). Understanding the Crisis

Management System of the European Union. Στο S. Olsson (Επιμ.), *Crisis Management in the European Union-Cooperation in the Face of Emergencies* (σσ. 1-16). Berlin: Springer.

Mace, C. (2004). Operation Concordia: developing a 'European' approach to crisis management? *International Peacekeeping* , 11 (3), σσ. 474-490.

McConnell, A., & Drennan, L. (2006, June). Mission Impossible? Planning and Preparing for Crisis. *Journal of Contingencies and Crisis Management* , 14 (2), σσ. 59-70.

NATO. (2006). *NATO Handbook*. Brussels: NATO Public Diplomacy Division.

Novaky, N. (2014, April 2). *EU battlegroups after the Central African Republic crisis: quo vadis?* Ανάρτηση June 10, 2016, από <http://www.europeangeostrategy.org/>.

OECD. (2006). *Whole of Government Approaches to Fragile States*. Paris: OECD.

Pentland, C. C. (2011). From Words to Deeds: Strategic Culture and the European Union's Balkan Military Missions. *Contemporary Security Policy* , 32 (3), σσ. 551-566.

Pisani, J. M., & Petropoulos, S. (2014). The EEAS Crisis Response System. Στο J. Rehr (Επιμ.), *Handbook for Decision Makers* (σσ. 32-35). Vienna: Federal Ministry of Defence and Sports of the Republic of Austria.

Posen, B. R. (2006). European Union Security and Defense Policy: Response to Unipolarity? *Security Studies* , 15 (2), σσ. 149-186.

Ramunno, G. (2015). Military missions and operations. Στο J. Rehr, & G. Glume (Επιμ.), *Handbook on CSDP Missions and Operations* (σσ. 169-174). Vienna: Federal Ministry of Defence and Sports of the Republic of Austria.

Reykers, Y. (2016). No supply without demand: explaining the absence of the EU Battlegroups in Libya, Mali and the Central African Republic. *European Security* , σσ. 346-365.

Rodt, A. P. (2009). *Success? ESDP military conflict management operations: 2003-2009*. University of Nottingham.

Rodt, A. P. (2011). Taking Stock of EU Military Conflict Management. *Journal of Contemporary European Research* , σσ. 41-60.

Schneckener, U. (2002). *Developing and applying EU Crisis Management - Test case Macedonia*. Flensburg Germany: European Centre for Minority Issues (ECMI).

Tardy, T. (2014, January). EUFOR RCA Bangui: 'defence matters'. *European Union Institute for Security Studies* .

Tardy, T. (2015a). *CSDP in action-What contribution to international security?* Paris: EU Institute for Security Studies.

Tardy, T. (2015b). EUFOR RCA: tough start, smooth end. *ISS Alert* .

Weltz, M. (2014). Briefing: Crisis in the Central African Republic and the International Response. *African Affairs* , σσ. 601-610.

Wosolsobe, W. (2014). EEAS Structures-Crisis Management and Planning Directorate (CMPD). Στο J. Rehr (Επιμ.), *Handbook for Decision Makers*. Vienna: Federal Ministry of

Defence and Sports of the Republic of Austria.

Wulf, H., & Debiel, T. (2009). *Conflict Early Warning and Response Mechanisms: Tools for Enhancing the Effectiveness of Regional Organisations?* Duisburg: Institut für Entwicklung und Frieden.

Zenko, M., & Friedman, R. R. (2011). UN Early Warning for Preventing Conflict. *International Peacekeeping* , σσ. 21-37.

Πηγή: Council of the European Union